PAŽOS VARDOS

Apvien[ot]ās Štatu ministrs Bevins, kā [Lielbritā]nijas ārlietu ministrija paziņoj[a], 9. nov. dodies trīs dienu ilgā apmeklējumā uz Vāciju. Bevins sastapsies ar kanclera Dr. Ādenauera un citām Rietumvācijas vadošajām personām. Apmeklējuma laikā Bevins britu augstā komisāra Kirkpatrika viesis.

Jaunajai Veneiselos valdībai grieķu parlaments ar lielu balsu vairākumu izteicis uzticību.

Vācijas Demokrātiskās republikā Gvatemalā svētdien notika prezidenta vēlēšanas, kurās kreiso kandidāts pļkv. J. A. Gusmans ieguvis lielu balsu vairākumu. Par viņu nodotas turpat 200.000 balsis, kamēr labo kandidāts saņēmis tikai 97.000. Jaunā prezidenta pilnvaras ilgs no 1951.—1957. gadam. Tā, ievēlēšanās jaunais prezidents ir [nod]rošinājis.

Francijas valdība nolēmusi turpmāk vairs nepārraidīt valsts radiofonā Amerikas Balss informāciju. Kā paziņo Francijas ārlietu ministrija pamatojoties, šā lēmuma iemesls esot Amerikas Balss kritizējošie izteicieni par Padomju savienības sūtni Tehe[rānā].

Trīs Āzijas republikāņu, kā arī pie tām radošos partijas namiem centušies gandrīz vienā laikā eksplodēt bumbas. Lielāki zaudējumi nav konstatēti. Policija pārliecināta, ka tās ir jaunfašistu aprindu darbs.

Kultūras sadarbības piektajā gadā dienā UNESCO ceturtdien pieteikusi 12 gadīgu programmu analfabētisma apkarošanai. Šīs programmas realizēšanai UNESCO līdzdalībnieces valstis kopā izdos 20 milj. dolaru.

Tomass Manns atsauc Berlīnē izplatītās ziņas, it kā viņš publicējis atsaukumu otrajam komūnistu pasaules miera kongresam. Berlīnes ziņojumos bija apgalvots, ka Tomass Manns aplieci[nā]jis kongresam savas simpātijas un cieņu.

Vācu tirdzniecības pārstāvība Berlīnes padomju sektorā — valdības priekšsēdētāja Stanislava Broņeviča un ministru vadītāja Vachsmaņa, Vitkovska un Borcstatina personās — pārtraukusi uz rietumiem. Divu nedēļu laikā tā pārbēgusi gandrīz 20 poļu tirdzniecības misijas un sūtniecības [darbi]nieku.

Berlīnes okupācijas spēku pastip[rinā]jumi tur jau ieradušās 6. amerikāņu kājnieku pulka vienības un astoņi britu 33 t tanki. Tuvākā laikā vēl ieradīsies 20 amerikāņu 45 t tanku [un] 20 britu 40 t tanku.

Padomju aģentūra TASS bija [pa]ziņojusi, ka starp ģenerālsekretāru un japāņu valdības [pār]stāvi notiekot sarunas par [Japā]nas militārizmu, kas starp citu [pie]auga dēļ 35-gadīgu Japānas okupācijas. Kā Vašingtonā, tā Tokijā TASSa [paziņ]umu atsauc, apzīmējot to par [absolū]ti nepareizu.

Ēģiptes nosūtīkušas. Savas upē Jugoslavijā, apgāžoties pārpildītam pārceltuvēs plostam, kas bija atrāvies no krasta. Kādas sādžas izpildkomitejas sekretārs spieda vadīt plostu pāri upei, kaut gan pārceltuves vīru protestēja, ka celtuve pārslogota [ar] cilvēkiem.

Uz vienu cilvēkiem viens pērtiķis [pa]skaitāms Indijā, paskaidroja Indijas ministrs Munsī. Kamēr nebūšot pārvarēts indiešu aizspriedums pret pērtiķu nonāvēšanu, tikmēr no [lauk]saimniecības trūkuma būšot jācieš tā 50 [mil]jonu cilvēku pērtiķu, tā arī iedzīvotāju.

Vācijas priekš būs jāstājas lielā [skai]tā no 70 holandiešiem, kas nepa[sa]rgāja no kara gūsta Pad. sa[vie]nībā. Daudzi no tiem apsūdzēti par vācu SD viriem un kollaborantiem. Gūstā pavadīto laiku viņiem [ne]skaitīšot sodā.

Nīkumā pa logu izlēcis 46 g. vecais Romas iedzīvotājs Basioni, kad [pa]ziņāja, ka gaidītā dēla vietā viņa sieva dzemdējusi trīnīšus — meitenes. Basioni jau bija 6 meitu tēvs un katrā ziņā vēlējās dēlu. Tagad viņam ir 9 meitas un nav pārlausta pat kāja, jo Basioni dzīvo vienstāva mājā. „Šī ir bēdīgākā diena manā dzīvē," pēc lēciena paskaidroja nelaimīgais.

Pirmo reizi savus bērnus ieraudzīja 58 g. vecais anglis Remsbotons, kad viņš pēc sekmīgas acu operācijas atguva pirms 16 gadiem zaudēto redzi. Remsbotons ir astoņu bērnu tēvs un tos līdz šim pazina vienīgi pēc tautas.

Pelēkas uniformas amerikāņu armijai pašreizējo haki krāsas tērpu vietā esot slepenībā izplānojuši armijas apgādes speciālisti Vašingtonā. Krāsas pārmaiņu no olīvzaļās uz pelēko plānots izdarīt pakāpeniski vairāku gadu laikā, lai aiztaupītu liekus izdevumus.

Pagājušajā degvielas gaisā, ceturtdienas vakarā sadūrušies divi amerikāņu kara lidmašīnas — B-50 tipa bumbvedis ar tanklidmašīnu B-29. Abas lidmašīnas nogāzušās Arizonas tuksnesī, un no 23 vīru lielās lidmašīnu apkalpes 13 nogalināti. Pārējie izglābušies ar izpletņiem.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 91 (435) Nov. 25, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 91 (435)
Sestdien, 1950. g. 25. nov.
Iznāk trešdienās un sestdienās Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vieta. M. Cuffa. Redaktori: A. Bolšteins, P. Kilāns, E. Kiseļis, V. Lesiņš, E. Raisters, L. Sveics. Austrālijas redakcijas ved. A. Šmits (31, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Austrālija). Red. adr.: (16a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Radikālo lēboristu bloks prasa tiešas sarunas ar Maskavu

VAI LIELBRITĀNIJA REVIDĒS SAVAS ATTIECĪBAS AR ASV

Londonā (ag). — Pēdējā laikā britu ārlietu ministrijā jaušamas tendences lielajos starptautiskajos jautājumos iet izlīdzināšanas politikas ceļu. Šīs aprindas ir ieskatos, ka katrā ziņā jāatrod kāda politiska formula, kas novērstu Ķīnas bažas par karadarbības pārnešanu no Ziemeļkorejas uz Ķīnas territoriju. Tā cer radīt diplomātisku bāzi tiešām sarunām ar Maskavu. Esot arī nodoms nākt preti ar pozitīviem priekšlikumiem padomju ierosinātai 4-valstu konferencei.

Arī Lielbritānijas apakšnamā 41 lēboristu deputātu grupa iesniegusi rietumvalstīm adresētu rezolūciju, kurā prasa nokārtot visus sarežģītos jautājumus tiešās sarunās ar Maskavu. Līdzīgu rezolūciju pirms dažām dienām jau bija iesniegusi 27 lēboristu deputātu grupa. Līdztekus šai tendencei britu ministru kabinetā radušās arī domstarpības apbruņošanas un britu-amerikāņu attiecību jautājumā. Amerikāņu prese ziņo, ka britu ministru kabinetā radusies grupa, kas spiež valdību samazināt bruņošanās programmu un deklarēt Lielbritānijas neatkarību no amerikāņu militārās palīdzības. Kā galvenos šīs politikas atbalstītājus min veselības ministru Bevānu, apgādes ministru Strausu un kara ministru Strečiju. Arī mērenie ministri kā Bēvins un finanču ministrs Gēckels noskaņoti par pašreizējo attiecību revidēšanu.

Lēboristu radikālā bloka principiēlie argumenti esot sekojoši: Britu bruņošanās samazināšana pamudinātu to pašu darīt arī pārējās Atlantika pakta valstis, ieskaitot ASV, tā novēršot Padomju savienības provocēšanu pānikas akcijai. ASV pārņēmusi kara histērija, bet patiesās komūnisma briesmas tuvākajos gados draudot no iekšienes. Komūnisms gūtu panākumus, ja lielie apbruņošanās izdevumi apgrūtinātu Atlantika pakta valstu saimniecību. Šo valstu atkarība no amerikāņu palīdzības dod Padomju savienībai neatsveramus propagandas argumentus un negatīvi ietekmē angļu un franču morāli.

Pēc amerikāņu laikrakstu ziņām kreisais bloks ierosinājis 3 gadu bruņošanās programmai paredzētos 3,6 miljardus mārciņu samazināt uz 3 miljardiem, ja vēl ne vairāk. Šo vajadzību argumentē ar to, ka finanču ministrs Geickels savā pēdējā Vašintonas apmeklējumā nav saņēmis tiešu Amerikas palīdzības solījumu, uz kuriem vēl cerēja pirms dažiem mēnešiem. Par šo opozicijas grupas aktivitāti amerikāņu diplomātiskās aprindas esot ļoti neapmierinātas. Amerikāņu prese runā pat par Atlantikas pakta torpedēšanu, kas nevajadzīgi novestu draudos pārējās nācijas. Britu sauciens pēc pretstāvības tiks viņiem izdevīgā laikā. Lielbritānijas tirdzniecības un finanču rezervju aina ir neparasti iepriecinoša. Kā britu kabinets reaģēs uz kreiso bloka spiedienu, protams nav paredzams, bet amerikāņu diplomātiskās aprindas ir nobažījušās, ka kreiso ricība var sacelt spārnos lapsenu midzeni.

Angļu valdības pārstāvis atsauc amerikāņu laikrakstu ziņu par Lielbritānijas bruņošanās programmas samazināšanu un attiecību revidēšanu ar ASV. Atsaukums sniegts pēc britu un amerikāņu diplomātisko pārstāvju sarunām Londonā.

Maskavā tiešās Vinstonu Čerčilu

Maskava (Rs). — Maskavas raidītājs ziņoja, ka nesenajā „Pad. savienības tautu miera konferencē" sastādīts „internacionālo kara noziedznieku" saraksts, ko vairākos miljonos eksemplāru izplatīšot rietumvalstīs. Katra sarakstā minētā persona esot uzskatāma ārpus starptautiskiem un atsevišķu valstu likumiem un agrāk vai vēlāk piedzīvošot tiesāšanu Nirnbergas tribunālam līdzīgā tiesā. Jau kopš ilgāka laika darbojoties „speciāla juridiska komisija", veicot priekšdarbus Maskavas plānotai prāvai. Sarakstā kā pirmo reģistrēto „kara noziedznieku" Vinstonu Čerčilu tiesāšot jau visā drīzumā „neklātienes" prozesā Maskavā.

Maskavas sarakstā esot ap 200 rietumvalstu politiķu, garīdznieku, ģenerāļu uc. prominentu personu, kas pēdējos gados aktīvi nostājušies pret komūnismu. Vinstonam Čerčilam seko prezidents Trūmens, ASV, Anglijas un Francijas ārlietu ministri, ģenerāļi Maršals, Mekarturs un Degols, Čangkaišeks, Singmans Ri uc. Bez tam Maskavas raidītājs ziņoja, ka automatiski „kara noziedznieku" sarakstā ieiet visi tie, kas uzstājas pret Oderas-Neisas līniju kā Vācijas-Polijas robežu. Šinī sakarībā sarakstā ietilpināti: bundesprezidents prof. Heuss, Dr. Ādenauers, Dr. Šūmachers, vicekanclers Blichers, kardinālis Fringss, Cīpas grupas pretnecilvēcību vadītājs Dr. Hildebrands, Berlines virsbirgermeistars Reuters un pat „jaunfašists" Lorics. Bez tam sarakstu paredzēts papildināt ar pāvestu Piju XII, kas esot izsludinājis „krusta karu pret demokratisko pasauli". Šo pēdējo priekšlikumu „miera konferencē" Maskavā paziņojis padomju Lietuvas katoļu baznīcas kanoniks Josefs Stankevičius no Kauņas.

BEIDZOT „KRITIS" ARĪ KIRCHENŠTEINS

Minchene (li). — Die Neue Zeitung ziņo, ka, pēc Stokholmas laikrakstu informācijas, no amata atcelts Latvijas PSR augstākās padomes priekšsēdis prof. Augusts Kirchenšteins. Reizē ar viņu atcelti arī vairāki citi vadītāji padomju Latvijas politiķi. Kirchenšteins, tāpat kā citi atlaistie varasvīri, to vidū ārlietu ministrs, lauksaimniecības ministrs un augstākās padomes sekretārs, pirms dažām nedēļām apsūdzēts par „pilsoniski nacionāliām tendencēm".

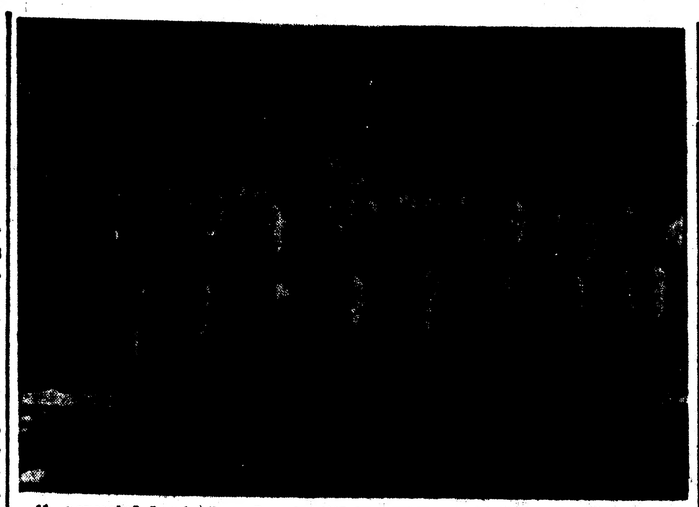

11. novembrī Londonā sanāca Anglijā ievēlētie LNP pārstāvji savā pirmajā sesijā. Pie prezidija galda sesijas vadītāja Dr. A. Silarāja, no viņa pa labi — sūtnis K. Zariņš, V. Janums, A. Škurbe, A. Tomass; pa kreisi no pr-ja — prāv. E. Bergs, L. Tālnora un M. Ķeņģe.
R. Šimaņa uzņēmums

Vai Tito nolauž pēdējos tiltus aiz sevis

BELGRADE MEKLĒ RIETUMOS IEROČUS — VĒL NEPIEDZĪVOTI ASI UZBRUKUMI MASKAVAI — TRUMENS PRASA STEIDZAMU PALĪDZĪBU JUGOSLAVIJAI

Belgrade (md). — Pēdējo nedēļu politisko notikumu gaitā ieņēmis vesela rinda faktu, kas attiecas uz Jugoslavijas ārpolitiskajām attiecībām un starp kuriem jākonstatē noteikta un turklāt ļoti nozīmīga sakarība. Šie fakti liecina par jaunām, vēl krasākām pārmaiņām Tito režīma politiskajā orientācijā, pie tam jau iesāktajā virzienā. Tai pašā laikā, kad prezidents Trumens prasa steidzamu palīdzību Jugoslavijai, kad pirmās kuģu kravas ar palīdzības sūtījumiem jau saņemtas mērķī, un kad Tito neskopojas ar komplimentiem rietumiem, Belgrades režīma oficiālais organs Borba publicējis jaunu pret Maskavu vērstu rakstu, kas saņēmis ziņā pārmiedz visu līdzšinējo. Turklāt iegūtās ainas atklāj, ka Tito jau ievadījis sarunas ar valstīm rietumvalstīm par ieroču piegādi.

Prezidents Trumens, izpelnīdamies senatora Tafta un republikāņu pretestību, kongresam pieprasījis tūlītēju un tiešu palīdzību Jugoslavijai. Trumens uzsvēris, ka tai pieder lielākā armija Eiropā pēc Pad. savienības un tā tādēļ jāuzskata par ļoti ievērojamu faktoru Rietumeiropas aizsardzībā pret varbūtēju padomju agresiju. Palīdzības kopsumma aptvertu ap 100 milj. dolaru: 15 milj. aizdevumu no eksporta importa bankas, 12 milj. kredītu Maršala plāna ietvaros Itālijai un Vācijai, kas nekavējoties piegādātu Jugoslavijai miltu sūtījumus. Bez tam 10 milj. paredzēti no bruņošanās palīdzības līdzekļiem Jugoslavijas armijas apgādei ar pārtiku, kā arī 60 milj. dolaru ilgtermiņa aizdevums no ASV kongresa.

Maršala Tito plānus bruņošanās laukā raksturo New York Herald Tribune korespondenta Koblenca informācija, ka esot sagaidāms nopietns Belgrades mēģinājums nodrošināt ieroču piegādi no Rietumvalstīm. Tito nesen izteicās, ka gatavs saņemt ieročus no jebkuras rietumvalsts, kas piedāvā pieņemamus noteikumus, neatkarīgi no tā, kā padomju propaganda uz to reaģētu. Koblencs ieguvis informāciju, ka Tito jau ievadījis sarunas vismaz ar četrām valstīm. Ar Šveici klusībā runāts par zenītlielgabaliem, tāpat jau 16 mēnešu ilgst sarunas ar zviedru zenītlielgabalu rūpniekiem. Ievadīti sakari ar frančiem par artilērijas apbruņojumu un dažu franču ro-

(Turpinājums 6. lpp.)

UN karaspēks sasniedzis Mandžūrijas robežu

ĶĪNIEŠI GATAVOJAS ZIEMAS KARAM — SARUNAS PAR BUFERVALSTI IESTRĒG

Seula (ag). — Amerikāņu tanku divizijas smailes otrdien bez pretestības sasniegušas Mandžūrijas robežu un Hjesandžinas pilsētu pie Jalas upes. Arī dienvidkorejiešu vienības virzās uz ziemeļiem. Viņu mērķis ir Čongdžina, pēdējā pilsēta austrumpiekrastē, kas vēl ir ziemeļkorejiešu rokās. Kamēr amerikāņu kājnieku divizija otrdien nocietinājās pozicijās pie Mandžūrijas robežpilsētas Hisanjinas un gar Jalas upi, citas amerikāņu vienības guvušas jaunus panākumus ziemeļaustrumu iecirknī. Trešdien Jalas upes pozicijas paplašinātas vēl tālāk. Komūnistu iepemtais apgabals tagad pārķeļts divi daļās.

Trešdien Dienvidkorejiešu divizijas jau bija pievirzījušās 45 km no Mandžūrijas robežas. Cīpās iesaistījušies arī Dienvidafrikas lidotāji. Frontes vidus daļā uz priekšu virzās arī amerikāņu flotes kājnieki. Tikai ziemeļrietumu sektorā komūnistu pretestība kļuvusi enerģiskāka. Acīm redzot, tie apņēmušies aizstāvēt Jalas spēkstacijas, kas svarīgas ne vien Mandžūrijai, bet arī visai Korejai, mākslīgo mēslu ražošanas ziņā.

Frontes aizmugurē kalnu apgabalos turku brigādei trešdien bija smagas cīņas pie Seulas pret 10.000 partizāniem. Arī pie Taidžonas notika kaujas ar lidzīga stipruma partizānu vienībām. Šo partizānu cīņu organizē un vada no kāda centra ārpus Korejas. Maskavas radio ziņoja par aicinājumu korejiešiem vienoties „patrio-

(Turpinājums 6. lpp.)

VĀCIJA UZVARĒJUSI PIRMAJĀ VALSTU SACĪKSTĒ

Stuttgarte (li). — Trešdien Vācija savā pirmajā valstu sacīkstē futbolā pēc astoņu gadu pārtraukuma uzvarēja Šveici, kas kopš pasaules meistarsacīkstēm Brazilijā nebija zaudējusi Eiropā nevienu spēli. Vācijas 1:0 uzvaru Stuttgartes Nekara stadijā ar nepieredzētu sajūsmu un ovācijām noskatījās 100.000 vāciešu. Uzvaras vārtus vāciešiem guva spēles pirmajā puslaikā ar 11 m. soda sitienu.

Tai pašā dienā Londonā līdzīga sastapšanās bija Jugoslavijas un Anglijas futbola valsts vienībām. Šī valstu sacīkste, kas arī bija pirmā pēc kara, beidzās ar neizšķirtu 2:2 rezultātu.

Šveicei būs relatīvi visstiprākā un modernākā armija Rietumeiropā

Berne (md). — Šveices jaunais piecgadu plāns valsts aizsardzības stiprināšanai bez normālbudžeta paredzētajiem 460 milj. franku gadā paredz šim vajadzībām vēl papalīdus 1,4 miljardus. Tā kā Šveices apmācītās armijas maksimālo stiprumu — 600.000 viru nav iespējams tālāk palielināt, tad valdība visus spēkus veltīs armijas uguns spējas pavairošanai, apgādājot to ar vismodernākajiem importētiem vai Šveicē ražotiem ieročiem. Visas kājnieku daļas paredzēts motorizēt, ka arī izveidot īpašas vienības aizsardzībai pret atomu un bakterioloģisko karu. Tādā kārtā Šveicei būs proporcionāli visstiprākā armija Rietumeiropā. Reizē ar šādu bruņotas neitrālitātes stiprināšanu Šveice paredz aktivizēt ciņu pret 5. kolonnu. No visiem atbildīgākajiem valsts amatiem jau atlaisti komūnisti.

VĀCIJA UZVARĒJUSI PIRMAJĀ VALSTU SACĪKSTĒ

Stuttgarte (li). — Trešdien Vācija savā pirmajā valstu sacīkstē futbolā pēc astoņu gadu pārtraukuma uzvarēja Šveici, kas kopš pasaules meistarsacīkstēm Brazilijā nebija zaudējusi Eiropā nevienu spēli. Vācijas 1:0 uzvaru Stuttgartes Nekara stadijā ar nepieredzētu sajūsmu un ovācijām noskatījās 100.000 vāciešu. Uzvaras vārtus vāciešiem guva spēles pirmajā puslaikā ar 11 m. soda sitienu.

Tai pašā dienā Londonā līdzīga sastapšanās bija Jugoslavijas un Anglijas futbola valsts vienībām. Šī valstu sacīkste, kas arī bija pirmā pēc kara, beidzās ar neizšķirtu 2:2 rezultātu.

Ziedo ari tu **ARTAVU LATVIJAI,**

KAS NĀK PAR LABU LATVIJAS BRĪVĪBAI, KULTŪRAI UN APRŪPEI

Aizgājušo draugu svētkos

— Tur nebūs vairs nakts
(Jāņ. par. 22—5)

Kā vienas domas domātāji, kā viena ceļa gājēji mēs atkal šai lapkrišķi nostāsimies kapu kalniņā. Šī vieta mums visiem ir kāda svētnīca, kas mūs saista un vienu, kas svētdienas liek mums skatīt savas dzīves pagātnes ceļu.

Kā skudras tek atpakaļ uz savu mitni, tā arī mūsu domas aiztek vispās dienās un skar cilvēkus, kas vairs nav dzīve vidū. Mīļi garā skatāmies sejas, kas tik daudz gaismas un laimes nesa mūsu dzīvē. Tas bija brīdis, kad, likās, aptumšojas mūsu dzīves debesis un iestājas nakts.

Ir divējādas naktis mūsu dzīvē. Ir naktis, ko piedzīvojam katru dienu, beidzot savu dienas darbu. Un cik skaistas ir šīs naktis, kad to krāsainā spārni klājas pār visu zemi un ļauj mums sarunāties ar sevi un ar Dievu. Šīs naktis dod mums mieru un atpūtu darbā nogurušām rokām.

Bet ir vēl otra nakts, kas nevēlas dot, bet ņem, — ņem to, kas mums tik mīļš un dārgs. Šī nakts nes sev līdzi nemieru un sāpes, tā ļoj tumsu cilvēku sirdīs un dzīvē. Tā neievēro savas nākšanas laiku. Šī nakts iestāj, jau ne tikai saulei rietot, bet bieži arī rīta agrumā un arī tad, kad saule gaisma ir vispilnīgā.

Un kurš gan no mums nepazīst šīs nakts? Kurš gan no mums nebēdīgā stāvēja pie dzelža gultas un redzēja, kā krāsās savas spārnus klāj pār viņa zemāku, kā neapķīlī ieņemot galīgā skata un iestājas nakts.

Šodien mēs piemiņām tos, kam šī nakts stunda jau situsi, un kas gājušies miera klusajā vietā. Tur, ejot gar baltu krustu rindām, vecīšā garā skata sava bērna kalniņos gēlēja vaļiņus. Tur dzimuma māte savu dzīves draugu, kas mīļajā apvidū viens otram blakus. Tur bērni, cēlas silkstot, vēršā skatienus uz mākoņu veidiņu, kur tēvs un māmiņa jau mūžīgā mierā. Tur ir sāpes un nāves ras, ko mīļestība rauda.

Bet Kristus savā kalna runā saka: „Svētīgi tie, kam ir bēdas, jo tie tapt iepriecināti." To paši domu grieķu domātājs Seneka izteicis vārdos: „Bēdas viegli pārvēršas svētībā, un ceļš uz godu bieži ved pār drupām." Šie vārdi lai ik vienam, kam sirds ir sāpju piepilnusi, ir prieka vēsts, kaq nejauj pagurt, bet dod spēkus nest savu skumju nastu līdz galam. Tikai tas, kas nevairīsies grūtumu, lai Dievs tam uzliek, drošī jo nastu uzliks uz saviem pleciem un tas tālāk, jutīs, ka viņa pleci tep viegliki.

Jo, vai gan šī nakts var paņemt visu cilvēku? Vai ar to jau izbeidzas cilvēku dzīve? Vai šī nakts nāv tikai ikgadama nakts? — Tā nes gan sāpes un nopūtas, bet ir kāda gaisma, kas iespīd šai sāpju tumsā, kas apgaismo pat nāves šaha ieeju. Šī gaisma ir lielā un varena, jo viņu iestaro Golgātas krusts — vieta, kur nāve ir uzvarēta dzīvībā. Jēzus ceļš ir dzīvības ceļš. Ceļa zinīs, ko tas ikvienam, kas to vēlas, rokā dod, ir tieība. Tieība katru cilvēku pacel pāri nakts tumsai un pievedot tuvāk mūžīgai gaismai. Tieība dara brīnumus.

Dzīve nes sev līdzi nemieru, bet nāve cilvēku ieved lielajā mierā. Tur, kur šis nemiers sastapas ar lielo mieru, tur ir gan sāpes, nopūtas un asaras, bet tai jābūt arī tieībai, ko Jēzus ietie vārdos: „Es jūs atkal redzēšu, tad jūsu sirdis priecāsies, un neviens jo prieku jums neatņems." Šai tieībā cilvēku kļūst stiprāks un lielāks par savām sāpēm.

Tā dzīvodami un tiekdami, arī mēs sevi būsim sagatavojuši lielajam svētvakaram, par kuru dziesmiecu Fricis Bārda dzied:

Un kad svētais sargs Tev mieru sauks,
Visu pārtrauksi kā dēļu mūsu,
Lielais svētvakars kā māte,
draugs,
Krēslas pirkstu uzspiedīs uz tavu
pulsu.

Svētvakars! Cik mīļi un tavs mums latviešiem tas ir. Svētvakaru, kad darba drēbes novilktas, kad nomazgāti putekļi, kas lipuši pie kājām, kad var atgulties baltajos palagos, lai gūtu mieru un atpūtu.

Cik vēl skaistāku mums kristīgajiem ir lielais svētvakars, kas lielo dzīves, darba un cieņanu nastu nolieko, kā māte, draugs, pie tevis nāk lielais dzīvības svētrīts un saģīmeņiešu.

Tur nebūs vairs nakts.

Mūc. A. Liepiņš

Vienoti nesīsim savu karogu uz Latviju

AICINA SŪTNIS K. ZARIŅŠ VALSTS SVĒTKU AKTĀ LONDONĀ

18. nov. svinības Rietumvācijā u.c. valstīs

Gan lielie tālumi kavējuši saņemt tuvāku informāciju par mūsu valsts svētku norisi visās brīvās pasaules zemēs, taču ienākuši jau tik daudz, ka spējām tos atzīmēt tikai īsumā. Taču ikviens latvietis arī tajos izjutis to lielo pacilātību un svinīgumu, kas vienojis mūs visus, kaut arī mūsu lūgšana par Latviju skanējusi dažādās nometnēs, pilsētās vai valstīs.

Londonas un apkārtnes latvieši valstssvētku rītā pulcējās Sv. Trisvienības baznīcā, kur svinīgo dievkalpojumu vadīja Archibīskapa vietn. prāv. E. Bergs. Svētku aktā, kas notika vakarā, Royal viesnīcas zālē, runāja sūtnis K. Zariņš, apsveikdams latviešus tuvumā un tālumā. Sūtnis konstatēja, ka svešumā savu brīvības dienu ateceramies tikpat lielā, ja vēl ne lielākā pacilātībā un vienprātībā kā savās mājās. Tas liecina mūsu nacionālo nobriedumu un tēvzemes mīlestību. Mēs nedrīkstam nokārt galvas skumjās, nolaist rokas un padoties brutālajam boļševiku agresijas aktam. Mums jācīnas pretī, cik varam, un spītīgi jāatsakās šo faktu atzīt. Trimda ir grūta, — tā tas bijis vienmēr. Bet tas, kas attīstās grūtībās, izveidojas sīkstāks un izturīgāks. Nepietiek ar to vien, ka mēs, katrs atsevišķi trimdas grūtības pārvarēdami augam un attīstam savu raksturu, mums arī jāapvieno savi spēki lielā kopības spēkā. To sasniegt mums palīdzēs mūsu nacionālās padomes, kas veidojas visās zemēs, kur dzīvo latvieši.

Savā runā sūtnis pieskārās arī satversmes jautājumam, uzsverot, ka viņš nealzstāv režīmus, bet pārstāv Latvijas valsti un cīnas par latviešu tautu. „Par satversmi mums tagad nav jāstrīdas," teica sūtnis. „Mēs vispār nezinām, kādos apstākļos brīvību atgūsim un kādas būs politiskās vajadzības atbrīvotajā valstī. Satversmes nav elku dievi, tās ir tikai tautas valstiskajai dzīvei nepieciešami darba rīki. Kad būsim mājās, mūsu tauta izlems, kāda būs mūsu nākotnes dzīvei piemērota satversme. Anglijas iemaksa par visvecāko klasisko parlamentārismu zemi, bet rakstītas satversmes viņai nav. Varbūt mums visām trim Baltijas tautām būs jāredz viena satversme, varbūt mums sava satversme būs jāieklauj kā sastāvdaļa visas Eiropas satversmē. Īsi sakot, trimdā nav neliatderīgi jālauž šķēpi par vēl nezināmo, jeliekot visu savu enerģiju konstruktīvā darbā. Tā vienoti nesīsim sarkan-balt-sarkano karogu atpakaļ uz Latviju!"

Pēc sūtņa runas svētku akta dalībnieki vienojās mūsu tautas lūgšanā. Aktam sekoja koncerts, kurā piedalījās dziedone K. Bidiņa, pianiste M. Zariņa un Londonas latviešu koris komp. A. Jēruma vadībā. Pēc koncerta notika saviesīgs vakars, kurā spēlēja DVF kapella un priekšnesumus sniedza DV tautas deju kopa Sūriņa vadībā.

Augsburgas - Hochfeldas nometnē svinības ievadīja 17. nov. vakarā ar dievkalpojumu prāv. J. Kuilīša un māc. Ž. Upītes vadībā. 18. nov. rītā notika svinīga karoga pacelšana ar latviešu un mūsu kaimiņtautu pārstāvju uzrunām. Vakarā notika svinīgs akts ar latv. kom. pr-ša J. Zirnīša uzrunu un agr. K. Rudzīša referātu par 18. nov. nozīmi. Koncertā dziedāja E. Zariņa, spēlēja koncertmeist. R. Eiche, bet melodeklamācijas sniedza L. Dauga E. Zariņa klavierpavadījumā.

Neiburgas invalīdu centrā uzvijoties mastā Latvijas karogam, tam blakus uzplīvoja arī lietuvju un igauņu nacionālās krāsas. Goda sardzē stāvēja baltiešu invalīdi. Vācu luterāņu baznīcā notika svinīgs dievkalpojums ar koncertu. Svētrunu teica mācītājs Zellingers, garā aizvedot dievlūdzējus uz Rīgu, pie Brīvības piemineklja. Vakarā pēc karoga nolaišanas notika kopējs azaids.

Vildflekenas lielajā izceļotāju caurlaides nometnē 18. novembra aktā dievkalpojumu vadīja prāv. V. Sanders; solo dziedāja J. Āboliņš; svētku rūnu teica LNP prez. vicepr-dis Ā. Klīve. Deklamēja aktieri O. Ūdre un A. Štams, dziedāja baritons A. Melderis un tautas dziesmas klavieratskaņojumā sniedza V. Sanders. Skatuvi bija dekorējis māksl. A. Sildegs. Pēcpusdienā tautieši kopīgi noklausījās Minchenes radio pārraidītās latviešu koŗa dziesmas.

(Turpinājums 4. lpp.)

BRITU JOSLAS JAUNIEŠI VAR MĀCĪTIES AUGUSTDORFAS VIDUSSKOLĀ

LCK Izglītības nozare aizrāda britu joslas tautiešiem, ka šinī joslā darbojas vairs tikai viena ģimnazija — Augustdorfā. Jauniešus, kas dzīvo ārpus Vestfāles un gribētu turpināt resp. nobeigt izglītību latviešu ģimnazijā un internātā, maksājot ik mēnesi DM 30.—, Interesenti lūgti nekavējoties pieteikties LCK izglītības nozarē Augustdorfā. Tāpat lūgti pieteikties visi tie, kas vēlētos ģimnazijā mācīties, bet kam trūkst līdzekļu. Pieteikumos uzdot: uzvārdu, vārdu, dzimš. datus, pēdējo skolu un klasi, resp. zināšanas, kā arī materiālos apstākļus. Pieteikumus nosūtīt: (21a) Augustdorf b. Detmold, Lager, Bar. 9, Latviešu centrālai komitejai.

Lietuvju kapteinis devies nāvē

14. novembrī Augsburgas - Hochfeldas nometnē nervu sabrukumā pakāries 55 g. v. lietuvis J. Adamaitis. Nelaikis ir bij. Lietuvas armijas kapteinis un ilgus gadus bijis Mariampoles apr. priekšnieks. Pēc komūnistu ienākšanas Lietuvā viņš apcietināts un spīdzināts; tikai pēc 11 mēnešiem — īsi pirms nāves soda izpildīšanas — tam laimējies izbēgt no čekas gūsta, pēc kam viņš atradis patvērumu meitā un cīnījies kopā ar lietuvju partizāniem. Vācu okupācijas laikā Lietuvas pašpārvaldes aicināts, viņš atkal uzņēmies agrāko amatu, ko pildījis līdz izceļošanai uz Vāciju 1944. g. Pēdējā laikā J. Adamaitis noraidīts ASV izceļošanas komisijā, pēc kam vēl atlaists no IRO dienesta. Aizgājējs atstāj sievu, 19 g. v. meitu un 14 g. v. dēlu. Jūs

Nometņu dzīve

HAMBURGAS ZOO nometnē pēc vācu baznīcu ierosmes ar LWF un NCWC atbalstu notika sanākšana, kā nolūks bija veicināt draudzīgo attieksmju nodibināšanu vācu un baltiešu studentu starpā. Starp 60 apmeklētājiem bija arī Pasaules baznīcas padomes pārstāvē Paina (Pine) no Libekas, prof. K. Kundziņš, vācu ev. lut. māc. Henigs un katoļu priesteris Volfs, kā arī vācu studentu draudzes māc. Bojevskis, kas pēdējā laikā bijis luterāņu mācītājs Skotijā, kur aprūpējis ar EVW. Sarīkojums noritēja kristīgas sadraudzības garā, un daudzie runātāji izteica pārliecību, ka jānāorda vecu aizsprieduma žogi dažādo nāciju un pašu starpā, lai pasaule spētu patiesi atdzimt.

NEIŠTATES nometnē, Holšteinā, par latviešu komitejas priekšsēdi izvēlēts agr. J. Dagis, bet starptautiskajā komitejā, kas aizstāv bij. DP intereses vācu iestādēs, latviešus pārstāvēs agr. J. Dagis, mag. iur. Al. Plauka un E. Miesnieks. Neištates vācu bēgļu organizācijas nodibinājušas ar latviešu pārstāvību draudzīgas attiecības. Latviešus un viņu pasākumus bieži piemin vietējā vācu prese.

AUGUSTDORFAS nometnē šinīs dienās notika amatpersonu vēlēšanas. Komitejā ievēlēti: N. Lideks, E. Būmanis, V. Ždanovskis, J. Cepītis un A. Mežals. No jauna ievēlētajam iepriekšējās kom. loc. J. Biernim vēlēšanu komisija mandātu svītroja, jo izrādījās, ka pēdējais nav trimdas kopības dalībnieks. Jaunievēlētā komiteja konstruējas šādi: priekšsēdis J. Cepītis, viņa vietnieks V. Ždanovskis, sekretārs un kasieris E. Būmanis, labklājības noz. vadītāis A. Mežals. Revīzijas komisijā ievēlēja E. Avotu, J. Kažu un E. Vārpiņu.

Viena diena izšķir izcelošanu

No Neištates nometnes (Holšteinā) uz Kanadu devās neredzīgie ārzemju bēgļi, to vidū arī 3 latviešu ģimenes. Daļa viņu dažādu iemeslu dēļ tomēr noraidīti un atgriezušies pamatnometnē. Kāds lietuvietis, kam pirms izbraukšanas uz transitnometni no piliniem 50 gadiem trūkušas vēl dažas dienas, Falingbostelā gan nosvinējis 50 g. jubileju, bet izceļošanai kļuvis nederīgs, jo sasniedzis „maksimālo vecumu"... E. M.

Ziedojuši savu Artavu Latvijai

Sekojot LNP prezidija, LCK un Ārējās informācijas fonda aicinājumam, Artavu Latvijai ziedojuši:

Vācijā: LCK apgāda „Latvija" darbinieki DM 22, A. Jakobovskis 5, A. Jansons 10, V. Rituma un E. Ozola 10, E. Ozoliņa 10, E. Dravnieks 10, H. Lapiņš 10, F., O. un A. Fabiāni 20, V. Belsons 10, E. Švāde 9, IRO Area 2 HQs Mail Unit darbinieki 30, H. Šmits 5, A. Brīts 6, R. Sedlinš 5, O. Muriņš 5, bij. latv. grupa Hohnsenē 20, H. un E. Jankovski 5, A. Vītoliņš 10, V. Vijums 10, M. Forats 5, J. Zariņš 5, N. N. 1,20, N. N. 20, A. Birnbaums 20, J. Spilvenieks 5, M. Bērziņš 7,28, Bad Minderas latv. slimn. kopa 11, Dr. J. Puriņš 50, A. Vunderlichs 5, R. Zeltiņš 25, A. Polis 5, Dr. H. Marnics 5, J. Maļinovskis 5, N. N. 5, E. Rezonga 10, N. Ozoliņš 25, A. Mednis 30, M. Felwert 4, L. un B. Liepa 12.

Anglijā: L. Grunte — 8 starpt. pasta kup., H. Strovalds 10 šil., M. Bergholcs un A. Riekstiņš 3 mārc., K. Pētersons 10 šil., A. Muravskis 14 šil., K. Pavlovičs 1 mārc., J. Dzirkals 1 mārc. 10 šil., M. Strautmanis 4 šil., J. Kokins 1 mārc., L. un E. Jakobsoni 10 šil., E. Muzikants 10 šil., A. Baumane 3 mārc. 2 šil., A. Bukbardis 10 šil., P. Jekabsons 10 šil., E. K. Kraukļa ģimene 1 mārc.

A. S. V.: H. Veilands — 25 starpt. pasta kup., N. Rotast DM 5, Dr. A. Dargevics 5 dol., Guam Memorial Hospital tautieši 10 dol.

Kopā, ieskaitot divās iepriekšējās reizēs publicētos ziedojumus, DM 3,871,91; 23 dolari; 21 angļu mārc. 2 šiliņi un 78 starpt. pasta kuponi.

LNP prezidijs, LCK un Ārējās informācijas fonds izsaka sirsnīgu pateicību visiem ziedotājiem, sevišķi atzīmējot kara invalīdu R. Zeltiņu, kas atteikdamies uz 1 mēnesi no smēķēšanas atlicinājis DM 25.—, lai kuplāka būtu viņa Artava Latvijai.

Pat vācu landrāts nav apmierināts ar bēgļu „dzīvokļiem"

Vācu laikraksts Rems Zeitung 266. n-rā raksta: „Virtembergas-Bādenas landrātu sanāksmē Heilbronas pārstāvis Hirss izteica savu neapmierinātību ar jauniekārtojamiem „visvienkāršākiem dzīvokļiem", kuŗos paredzēts novietot ārzemnieku bēgļus. Hirss uzsvēra, ka šo dzīvokļu barakās nav ievērotas higiēnas un mājīguma prasības. Tā, piem., tur nav paredzētas ne izlietnes, nedz arī atejas. Netīrais ūdens tātad būs jāizgāž turpat durvju priekšā. Nav nozīmes tam, ka šādās nometnēs iekārtotas kopējas mazgājamās un atejas telpas kā karavīru mītnēs. So apapstākļu novēršanu prasa ne vien humānisma un higiēnas intereses, bet arī apsvērums, kādas atskaņas šāds stāvoklis radīs ārzemēs." Līdzīgu novērtējumu atrodam arī Stuttgarter Nachrichten 203. n-rā.

NAUDA KARTUPEĻU LAUKĀ

Kartupeļu lauki šoruden daudziem bēgļiem palīdzēja papildināt trūcīgos ienākumus, jo vācu zemnieki atļāva novāktos laukus vēl pārlasīt. Kāds Neištates nometnes latvietis tā nopelnījis 150 DM. Citīgi lasot, dienā varot salasīt 3—4 centnerus. Pārdodot, savas 15—20 markas nopelnītas, kam patreizējā trūkumā liela nozīme.

„Nauda šoruden gulēja kartupeļu laukā, bet daudzi šo izdevību viegli prātīgi palaida garām," saka sirms latvju tēvs. „Kad es biju jauns, man bija jāstrādā, bet šodien mūsu jaunieši labāk klīst apkārt un iztiek no nabadzīga bezdarba pabalsta, nekā red sev iespēju kaut ko nopelnīt. Lai ikviena padomā: dienā var salasīt 2 centnerus kartupeļu, t. i. 10 DM; nedēļā 12 centn. — 60 markas. Ja man būtu spēka gana, es gan šo izdevību nelaistu garām." Edv. Ēr.

LĪDZ NĀKOŠĀ JŪNIJA BEIGĀM ASV IZVIETOS 40.000 DP

Laiks ziņo, ka IRO ģenerāldirektors Donalds Kingslejs ieradies Vašingtonā, lai apspriestos ar DP komisiju un UN pārstāvjiem par vēl atlikušo 40.000 DP ieceļotāju izvietošanu ASV līdz nāk. gada 30. jūnijam.

VĒSTULES REDAKCIJAI

NAUDA, KAS NEDRĪKSTĒTU PAZŪST

Savā laikā lasīju Latvijā, ka Falingbostelas transitnometnē iekārtotajā darba pārvaldē emigranti var saņemt bezdarba pabalstu. Tomēr praksē šim jauniekārtojumam ir savi trūkumi. Pabalsta saņemšanā grūtību nav tiem, kas pēdējā gada laikā strādājuši masāk par 26 nedēļām un saņem sociālo pabalstu (Arbeitslosenfuehrsorgeunterstuetzung). Tādiem vēlākais pēc 14 dienām izmaksā DM 3,60 līdz 3,90 nedēļā, atkarībā no ģimenes lieluma. Bet tiem, kas nostrādājuši vairāk par 26 nedēļām un kuŗiem pienākas bezdarba pabalsts (Arbeitslosunterstuetzung), ir pabalsta izmaksa bieži novilcinās. Vispirms — daļa izceļotāju no savām darba vietām nav izņēmuši apliecību par izpeļņas lielumu, kas nepieciešama pabalsta aprēķināšanai. Kārtojot šo lietu sarakstes ceļā, palet ilgāks laiks, un bieži izceļotājiem jādodas tālāk, pabalstu nesagaidījuši.

Tie, kas šādu apliecību paņēmuši līdz, parasti pabalstu saņem pēc 2—3 nedēļām, jo Falingbostelas darba pārvalde pabalstu izmaksā vienīgi pēc tam, kad no piekritīgās darba pārvaldes saņemtas aktis par emigranta līdzšinējo darbu, līdz šim izmaksātā pabalsta lielumu utt. Tomēr daudzi uz pabalsta izmaksu gaida arī ilgāk — pat 6 un 8 nedēļas. Nepaciešigiem gaidītājiem še parasti paskaidro, ka attiecīgās aktis vēl neesot atsūtītas. Interesējoties piekritīgā darba pārvaldē par vilcināšanās iemesliem, gandrīz vienmēr izrādījies, ka aktis sen jau nosūtītas, bet Falingbostelā it kā „nav pienākušas", kas ar sociālo pabalstu saņēmēju aktīm notiek. Tādēļ daudzi emigranti aizbrauc, naudu nesagaidījuši.

Uzskrītoši ir apstākļi, ka Falingbostelas darba pārvalde nepiekrīt Vācijā vispār atzītai kārtībai, ka ja pabalsta saņēmējs dibinātu iemeslu dēļ pats nevar ierasties, tad naudu uz pilnvaras pamata izmaksā citiem. Tā kā daudzi aizbrauc, nesaņemuši 100 un vairāk marku, un ir parādīts, ka iespējams arī citā tranzitnometnēs, var iedomāties, kādas summas paliek neizmaksātas. Mēs neesam tik bagāti, lai tās atstātu Vācijas valstij. Vai kāda no mūsu organizācijām nevarētu panākt vismaz to, ka, emigrantiem aizbraucot, naudu izmaksā viņu pilnvarotām personām?

Tie, kam Vācijā tuvinieku nepaliek, varētu pilnvarot kādu no mūsu organizācijām saņemt viņiem pienākošos naudu un izlietot to Vācijā palīdzību — veco ļaužu un invalīdu labā vai arī citiem latviešu kopības mērķiem. Katrā transitnometnē būs kāds tautietis, kam nometnē jāpaliek ilgāku laiku, un kas būs ar mieru uz pilnvaru pamata saņemt un pārsūtīt mūsu organizācijām aizbraucējiem pienākošos naudu.

L. Verners, Aurichā

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(25. turpinājums)

„Šī lēdija Horberija, na, šo tipu es pazīstu! Tas ir ļoti internacionāls un ļoti dārgs. Jūs atradīsit to vairumā ap bakarā galdiem... Šī maigā seja... un šī cietā izteiksme... un jūs zinat ļoti labi, kas 15 gadu laikā no tā iznāk. Lēdija Horberija tvīkst pēc sensācijām. Augsta spēle, varbūt arī reibekļi — citādi viņa ir neinteresanta."

„Un miss Kerra?"

„Viņa ir angliete no galvas līdz kājām. Viņa pieder tai ļaužu ļikrai, kam ikviens tirgotājs Rivjērā piešķirtu kreditu. Un mūsu veikalnieki ir ļoti uzmanīgi. Kerra jaunkundzes apģērbs, kaut nevainojami piegriezts, izskatās drusku virišķīgs. Kerra jaunkundzes gaita ir tāda, it kā viņai piederētu pasaule. Ne tādēļ, ka viņa būtu iedomīga — nē, bet viņa, lūk, ir angliete."

„Un es?... Ko jūs domājāt par mani?"

„Par jums? Es sacīju sev: cik tas būtu jauki, cik ārkārtīgi jauki, ja es viņu sastaptu vēl kādreiz! Un nu es patiesi sēdu jums pretim. Dažreiz dievi mums, mirstīgajiem, ir labvēlīgi."

„Jūs esat archaiologs?" Džēna novirzīja sarunu. „Jūs nodarbojaties ar izrakumiem?" un lielā uzmanībā viņa klausījās, kā Žans Dipons stāstīja par savu darbu.

„Cik zemēs gan esat bijuši, ko visu esat redzējuši!" beidzot iesaucās Džēna, viegli nopūzdamās. „Es turpretim nekad neizkļūšu no šejienes, un nekad neko neredzēšu."

„Vai tad jūs vilina mežonīgās, necivilizētās zemes? Apdomājiet — tur jūs nevarēsit likt ilgviļņus savos matos."

„Tos man uzdāvinājusi daba, nevis frizieris," Džēna smiedamās paskaidroja. Bet pēkšņi viņa palūkojās pulkstenī un steidzīgi pieprasīja rēķinu. Žans Dipons, kļuvis drusku izklaidīgs, vilka uz galdauta hieroglifus.

„Cienītā jaunkundze, vai jūs to neuzlūkosit par uzmācību, ja es jūs lūgšu šovakar kopā ar mani vakariņot? Kā jau teicu, es rītu dodos atpakaļ uz Franciju."

„Loti žēl, bet esmu jau saistīta ar kādu norunu."

„Žēl! Vai jūs drīzumā atkal nedosities uz Parīzi?"

„Saubos."

„Un es nezinu, kad atkal būšu Londonā. Bēdīgi!" Kādu brīdi viņš paturēja Džēnas roku savējā. „Par spiti tam es tomēr ceru jūs vēl satikt, mademoiselle," un tas skanēja tā, it kā viņš to patiesi domātu nopietni.

XIV

Ap to laiku, kad Džēna atstāja Mr. Antuāna veikalu, Normans Gāls rūpju pilnā balsī sacīja savai pacientei: „Šī vieta ir drusku jūtīga... Sakiet man, ja es jums daru sāpes."

Viņa piedzīvojušā roka vadīja elektrisko urbi. „Tā, tagad viss ir pārī! Rosa jaunkundze?"

Mērija Rosa, cieši blakus viņam stāvēdama, sagatavoja uz stikla plates kādu baltu jaukumu, ar ko Gāls aizpildīja slimo zobu.

„Vai jūs atlikušo plombju dēļ varētu ierasties nākošā otrdienā?" jautāja jaunais puisis, kad bija beidzis darboties. Viņa paciente, aizgūtnēm skalodama muti, izplūda gaŗos paskaidrojumos. Diemžēl viņa aizceļojot... viņa bezgalīgi nožēlojot, taču acumirklī neesot spējīga dot nekādus noteiktus solījumus. Jā, protams, viņa paziņošot, tikko atgriezīšoties. Un viņa steidzīgi pazuda no istabas.

„Tā, Rosa jaunkundze, šodien tas ir viss."

„Lēdija Higinsone nule telefonēja, ka nākošajā nedēļā nevarot ierasties," ziņoja asistente. „Un citu termiņu viņa negribēja nozīmēt. Ak... es aizmirsu — arī pulkvedis Blānts atteica."

Normans Gāls sarūgtināts pamāja. Katru dienu atkārtojās viens un tas pats. Pacienti piezvanīja un, uzdodami visādus iemeslus un atvainojumus, anulēja visas norunas. Kādam bija jābrauc uz laukiem, kāds cits bija nolēmis doties uz kontinentu, trešajam bija iesnas, bet ceturtais deva priekšroku veikala darīšanām. Taču vienalga, kādus iemeslus viņi uzdeva. Īsto iemeslu Normans Gāls izlasīja pēdējās pacientes acīs, satverdams urbi: tās bija pāniskas bailes!

Viņš būtu pat spējis uzrakstīt šīs sievietes domas: „Pareizi, viņš atradās lidmašīnā, kad tika nogalināta vecā franciete... Mans Dievs, notiek jau vistrakākās lietas. Bieži dzirdams par cilvēkiem, kam pēkšņi aptumšojas prāts un kas izdara visnejēdzīgākos noziegumus. Patiesi — tas nemaz nav tik droši, ļaut viņam sevi ārstēt. Šis cilvēks var būt arī asins kārs ārprātīgais. Kaut gan no skata tas nav nomanāms... Un tomēr — man šķiet, ka šie savādie uzliesmojumi viņa acīs jau dažu labu reizi padarījuši mani nedrošu."

„Pēc visām pazīmēm spriežot, mums gaidāma ļoti mierīga nedēļa, Rosa jaunkundze," sacīja Normans Gāls.

„Jā. Liela daļa pacientu attelkuši. Bet, Gāla kungs, pietiek arī ar atlikušajiem. Jūs jau tā šai vasarā strādājāt pārmērīgi daudz."

„Tagad, rudenī, man gan nedraud nekādas pārpūlēšanās briesmas, vai nē?"

Rosa jaunkundze nesteidzās ar atbildi, un viņu no tās izglāba telefona zvans, kas atskanēja priekšistabā. Viņa izgāja ārā, lai atsauktos zvanītājam.

Palicis viens, Gāls iesvieda instrumentus sterilizātorā, tajā pašā laikā sarunādamies pats ar sevi: „Kādēļ padarīt lietas skaistākas, nekā tās ir? Francietes nāve sagādājusi man lielus arodnieciskus zaudējumus, Džēnai toties tā nākusi par labu. Sievietes tīšu prātu drāžas uz Antuāna zalonu, lai viņu aplūkotu. Nu ja, bet arī normālos apstākļos cilvēks jūtas ārkārtīgi bezpalīdzīgs, sēdēdams zobārsta krēslā! Un kas tā par brīnumainu lietu — tāda slepkavība! Tā rada visādas neparedzētas sekas... Bet atpakaļ pie reālitātēm. Kā zobārsts, šķiet, esmu pagaidām zaudējis... Būtu gan interesanti, kā uzvestos mani pacienti, ja policija apcietinātu lēdiju Horberiju? Vai tie atgrieztos pie manis? Grūti zināt!... Bet kāda man par to daļa? Un tomēr — Džēnas dēļ. Džēna ir burvīga. Manai laimei viņa ir nepieciešama. Un es viņu nevaru iegūt — vēl nē... Cik nejauki!" viņš pasmaidīja. „Es jūtu, ka beidzot viss vēl izies labi... Es viņai patīku. Viņa gaidīs. Jā, man vajadzētu doties uz Kanadu un sapelnīt tur naudu."

Šajā acumirklī atgriezās Rosa jaunkundze.

„Tā bija Lorija kundze. Diemžēl..."

„... manis dēļ viņa var iet pie velna," Gāls viņu pārtrauca. „Lai dzīvo žurkas! Jums ir pēdējais laiks, Rosa jaunkundze, apskatīties pēc citas vietas; šī te man atgādina grimstošu kuģi."

„Ak, mister Gāl, es nemaz nedomāju jūs pamest."

„Krietnā meitene! Jūs neesat nekāda žurka. Bet, nopietni runājot — ja šis gadījums drīz nenoskaidrosies, es esmu pagalam."

Kad viņš tajā pašā vakarā kopā ar Džēnu sēdēja pie vakariņu galda, viņš pa daļai neapzinīgi apgalvoja, ka esot lieliskā garastāvoklī. Bet Džēnas asais skats neļāva meitenei maldīties. Viņa pamanīja spējas izklaidības mirkļus, sīku grumbu, kas iezagās starp viņa uzacīm, pēkšņu asu līniju ap muti.

„Vai tad prakse neiet labi, Norman?" Džēna beidzot jautāja. Viņš uzmeta meitenei ātru skatu un pēc tam lūkojās sānus.

„Ne sevišķi labi. Šis ir klusais gada laiks."

„Neesiet tāds vientiesis!" viņa izmeta.

„Džēna!"

„Jā, es runāju nopietni. Nedomājiet, ka es nejūtu jūsu lielo nomāktību."

„Es neesmu nomākts. Tikai saniknots par to, ka ļaudis negrib varbūtējam slepkavam ļaut ārstēt savus zobus."

„Cik briesmīgi, cik mulķīgi!"

(Turpinājums sekos)

LNPL stāju

Par prezidija prie plkv. V.

SPECIĀLZIŅOJUMS LAT

Vienpadsmitais novembris nav pa rastā diena. Tā sauc mums atmiņā gan lielus notikumus mūsu zemē, gan pasaules vēsturē. Bermonta sakausha nas diena pie Rīgas bija taisni gadu pēc tā svarīgā brīža, kad 1918. g. ap kļusa pirmā pasaules kara ieroči. Un tai pašā 1918. gada dienā bija notīcis vēl kas ļoti svarīgs: toreizējais angļu ārlietu ministrs A. Balfūrs vēstulē Z. Meierovicam paziņoja, ka Latvija at zīta de facto. Un kad Londonas ielā visi staigā ar sārtu magoni pie krū tīm, ar šo simbolisko Flandrijas zie du pieminot kritušos, šai pašā dienā sanāk jaunievēlētā Latviešu nacio nālā padome Lielbritānijā.

LNPL locekļi sapulcējās uz sēdi augavas Vanagu mītnes zālē, kas šim gadījumam par godu dekorēta ar valsts karogu, ģērboni un rudens ziediem. Par sapulces vadītāju ievēl Dr. A. Silarāju, par viņa vietnieku — prāv. T. Savicki, bet sekretāru — Z. Bukovski. Pēc prāv. Berga svētīša nas vārdiem un sapulces vadītāja Dr. A. Silarāja uzrunas, kurā viņš kā svarīgāko uzdevumu izcēla kopēju ciņu par brīvu Latviju, klātesošos uzrunā ārkārtējo pilnvaru nesējs sūtnis K. Zariņš.

Sūtnis uzsver, ka LNPL sanāksana viņu pilda ar gandarījuma sajūta. Nacionālo komiteju un padomju dibināšana un darbs nesīs lielu svētī bu, par ko sūtnis pārliecinājies, apmeklējot Vāciju. Tā bijusi mazā Latvija, ko cauraudis īsts latvju gars. Tagad šīs mazās Latvijas dzīve izceļošanas dēļ pamazām apsīkst. Taču skepticismam nav vietas. Mums jāstrādā še tāpat, kā tas darīts tur. Galvenais — pie darba jākeras ar mīlestību un sajūsmu. Šai brīvajā zemē kultūras darbam nebūs nekādu šķēršļu. LNPL saņem krietnu mantojumu no jau pastāvošajām organizācijām. Noslēgumā sūtnis pasvītroja lielo atbildību, kas gulstas uz katru padomes locekli: kam daudz dots, no tā arī daudz prasīts. Vajadzīga droša sirds un gara vienotība. Jādara tā, lai ikviens šāds mūsu pasākums būtu jauns solis atceļā uz Latviju. Sūtņa runu nobeidz valsts himna.

Seko apsveikumi. No LCP un LCK sveic plkv. V. Janums, kas ir arī LNPL loceklis, no Latvijas ev. lut. baznīcas — prāv. Berga, utt. Daudz arī rakstisku sveicienu.

LNPL vēlēšanu ricības komitejas priekšsēdis sniedz ziņojumu par līdzšinējās sagatavošanās darbiem, vēlēšanām un finanču pusi. Mandātu komisija savukārt atzīst, ka visi ievēlētie atbilst vēlēšanu noteikumiem. Vienīgi plkv. V. Janumam dzīves vieta patreiz nav Lielbritānijā, bet, ievērojot vēlētāju gribu, komisija nolēmusi viņa ievēlēšanu apstiprināt. Kopsapulce tam vienbalsīgi piekrīt.

Mēs tomēr nestreikojam

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Dienvidaustrālijā ļaužu prātus patlaban nodarbina streiki. Iezemiešiem tie varbūt nenes lielu postu, bet jaunaustrāliešiem sajauc visus aprēķinus uz ilgāku laiku. Nav vēl aizmirsies lielais ogļraču streiks, kad daudzi palika bez darba, iztukšojās Adelaides veikali, un visā pilsētā nebija atrodama tāfelīte šokolādes. Un tagad atkal pienākusi uztraucoša ziņa par dzelzceļnieku streiku Viktorijas pavalstī. Strādnieki prasa lielāku izpeļņu, bet valdībai, šķiet, prasības grūti apmierināt, jo dzelzceļiem jau tā katru gadu piemaksā milzu summas.

Streiks pārsviedies arī uz Dienvidaustrāliju. Mailendas depo lokomotīvēm izdzēstas krāsnis un izlaists tvaiks. Lielajā celtnē, kur vienmēr rītēja dzīva un trokšņaina kustība, iestājās neparasts klusums. Lielās mašīnas stāv aukstas un mēmas. Kāda no vislielākajām rādā krietnu robu, ko dabūjusi cīņā ar drošsirdīgu vērsi, kas nav baidījies stāties preti tik ātrvilcienam. Šķiet, ka šie melnie milži brīnas, kādēļ gan vairs nav jāvelk garās vagonu rindas, kuŗu saturs taču uztur cilvēku dzīvību. Domājot par to, man izliekas, ka pāri visai Austrālijai ļauni smejas kāda ļaužina seja.

„Cik ilgi gan streikos," tā jautājam viens otram, jo katru nospieda domas, — kā gan tagad dzīvos, jo nākošajā dienā darbā vairs nebija jānāk. Bet tad no depo vadītāja kabineta nāca negaidīti patīkama vēsts, ka visiem jaunaustrāliešiem, kam darba līgums, iātturpina strādāt, kaut arī esot streikotājā arodbiedrībā. Tas bija valdības rīkojums.

Tagad strādājam gan ne savos arodos, bet pie aptīrīšanas un domājam, ka darbs būs visu streika laiku.

Adelaidē, novembrī.

R. Dambītis

LNPL stājusies darbā

Par prezidija priekšsēdi ievēlēts plkv. V. Janums

SPECIĀLZIŅOJUMS LATVIJAI NO LONDONAS

Vienpadsmitais novembris nav parastā diena. Tā sauc mums atmiņā gan lielus notikumus mūsu zemē, gan pasaules vēsturē. Bermonta sakaušanas diena pie Rīgas bija taisni gadu pēc tā svarīgā brīža, kad 1918. g. apklusa pirmā pasaules kara ieroči. Un tai pašā 1918. gada dienā bija noticis vēl kas ļoti svarīgs: toreizējais angļu ārlietu ministrs A. Balfūrs vēstulē Z. Meierovicam paziņoja, ka Latvija atzīta de facto. Un kad Londonas ielā visi staigā ar sārtu magoni pie krūtīm, ar šo simbolisko Flandrijas ziedu pieminot kritušos, šai pašā dienā sanāk jaunievēlētā Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā.

LNPL locekļi sapulcējās uz sēdi Daugavas Vanagu mītnes zālē, kas šim gadījumam par godu dekorēta ar valsts karogu, ģērboni un rudens ziediem. Par sapulces vadītāju ievēl Dr. A. Silarāju, par viņa vietnieku — prāv. T. Savicki, bet sekretāru — Z. Bukovski. Pēc prāv. Berga svētīšanas vārdiem un sapulces vadītāja Dr. A. Silarāja uzrunas, kurā viņš kā svarīgāko uzdevumu izcēla kopēju cīņu par brīvu Latviju, klātesošos uzrunā ārkārtējo pilnvaru nesējs sūtnis K. Zariņš.

Sūtnis uzsver, ka LNPL sanākšana viņu pilda ar gandarījuma sajūta. Nacionālo komiteju un padomju dibināšana un darbs nesis lielu svētību, par ko sūtnis pārliecinājies, apmeklējot Vāciju. Tā bijusi mazā Latvija, ko cauraudis īsts latvju gars. Tagad šīs mazās Latvijas dzīve izceļošanas dēļ pamazām apsīkst. Taču skepticismam nav vietas. Mums jāstrādā še tāpat, kā tas darīts tur. Galvenais — pie darba jāķeras ar mīlestību un sajūsmu. Šai brīvajā zemē kultūras darbam nebūs nekādu šķēršļu. LNPL saņem krietnu mantojumu no jau pastāvošajām organizācijām. Noslēgumā sūtnis pasvītroja lielo atbildību, kas gulstas uz katru padomes locekli: kam daudz dots, no tā arī daudz prasīts. Vajadzīga drošа sirds un gara vienotība. Jādara tā, lai ikviens šāds mūsu pasākums būtu jauns solis atceļā uz Latviju. Sūtņa runu nobeidz valsts himna.

Seko apsveikumi. No LCP un LCK sveic plkv. V. Janums, kas ir arī LNPL loceklis, no Latvijas ev. lut. baznīcas — prāv. Bergs, utt. Daudz arī rakstisku sveicienu.

LNPL vēlēšanu ricības komitejas priekšsēdis sniedz ziņojumu par līdzšinējās sagatavošanās darbiem, vēlēšanām un financiālo pusi. Mandātu komisija savukārt atzīst, ka visi ievēlētie atbilst vēlēšanu noteikumiem. Vienīgi plkv. V. Janumam dzīves vieta patreiz nav Lielbritānijā, bet, ievērojot vēlētāju gribu, komisija nolēmusi viņa ievēlēšanu apstiprināt. Kopsapulce tam vienbalsīgi piekrīt.

LNPL prezidija vēlēšanās par priekšsēdi ievēl plkv. J. Janumu, bet par locekļiem: A. Abakuku, plkv. K. Strazdiņu, A. Jerumu, A. Sprūdžu, J. Skujevicu un A. Podnieku. Revizijas komisijā ievēl A. Tomasu, P. Reinhardu un A. Bulli. Prezidija locekļi savus uzdevumus sadalījuši šādi: darba tiesību un juridiskās palīdzības nozari vadīs A. Abakuks, kas reizē ir arī priekšsēža vietnieks, apgādes nozari — plkv. K. Strazdiņš, kultūras nozari — A. Jerums, informācijas — A. Podnieks, saimniecisko un financu — J. Skujevics, bet administrātīvo nozari un sekretariātu — A. Sprūdžs.

Nākošā sesijas diena veltīta statūtu pieņemšanai un debatēm par attīstošo nozaru darbu. Nozīmīgu statūtu papildinājumu izdara LNPL mērķu uzskaitē, kur pašu pirmo noteic cīņu par Latvijas brīvību un neatkarību.

Darba tiesību un juridiskās palīdzības nozare par savu galveno uzdevumu uzskata palīdzības sniegšanu darba konfliktu, darba maiņas un tml. gadījumos. Ja vien apstākļi atļaus, tā izveidos oficiālu aģentūru darba sagādei. Tāpat domāts par tiesu palīdzību iestādēs utt.

Aprūpes nozare savukārt strādās ciešā sadarbībā ar organizācijām un draudzēm, atstājot tām iekšējas ricības brīvību, tomēr iespēju robežās darbu koordinējot un centralizējot. Iniciātīvu atpūtas nama iegūšanā veciem un darba nespējīgiem, kā arī bērnu vasaras atpūtas mītņu iekārtošanā atstāj Daugavas Vanagiem, sadarbībā ar LNPL un citām organizācijām. Še interesants A. Tomasa ierosinājums, ka DVF nolēmis iegādāties lauku māju, kur varētu dzīvot un strādāt karā cietušie. Arī šeit tomēr nepieciešama LNPL palīdzība un baznīcas garīgais un materiālais atbalsts.

Kultūras nozare, kas līdz šim faktiski bijusi visa kultūras darba iniciatora un darītāja A. Jeruma rokās, nerada tik plašas pārrunas kā informācijas nozare. Še padomes locekļi nāk klajā ar dažādiem ierosinājumiem, kā arī kritiku par daudziem līdzšinējiem informācijas izdevumiem, kas nav sasnieguši savu mērķi. Rupja, asa propaganda reti kad ietekmē angļus; daudz dziļāku iespaidu atstāj vienkārši fakti. Nozares vadītājs A. Podnieks nolēmis piesaistīt šai darbā kā atsevišķas personas, tā arī organizācijas.

Saimnieciskās un financu nozares vadītājs sastādījis budžetu līdz š. g. 31. dec., ko arī pieņem. Ienākumi sastādās no nodevas, kas nemama 1 šiliņa apmērā no katra latvieša mēnesī. Tālāk paredzēts aplikt ar 1 proc. nodevu latviešu uzņēmumus, bet no sarīkojumu ienākumiem atskaitīt 5 proc. LNPL par labu.

Administrātīvā nozare un sekretariāts par savu uzdevumu uzskata sakaru uzturēšanu ar padomes locekļiem, informācijas apmaiņu ar latv. amatpersonām, kanclejas noorganizēšanu un galvenais — Latviešu reģistrāciju Lielbritānijā. Tieši pēdējā ir visai sāpīgs jautājums, par ko ir diezgan plašas pārrunas. Ikviena sekmīga darba priekšnoteikums ir visu tautiešu apzināšana. To veiks, izmantojot visas ricībā esošās kartotēkas, kā arī organizāciju palīdzību.

Sekojot plkv. V. Januma ierosinājumam, LNPL pieņem divi rezolūcijas bij. karavīru lietās. Pirmkārt — LNPL uzdod prezidijam iesniegt Sav. valstu DP komisijai lūgumu — paātrināt latviešu karavīru izceļošanas jautājuma izkārtošanu. Otrkārt — prezidijam uzdots lūgt IRO — pārtraukt to karavīru skrīnēšanu, kas aizstāvējuši savu zemi, cīnīdamies pret komūnismu; tiem bij. karavīriem, kam IRO statusu atņemts, tas atkal atjaunojams.

LNPL nāk klajā ar īpašu uzsaukumu, kurā starp citu teikts, ka nekas, ko vien esam darījuši Latvijai, nav veltīgs. „Mēs savu panāksim kopā ar mūsu tautiešiem dzimtenē, kas ar milzu izturību nes viņiem uzlikto verdzības jūgu. Mēs veiksim to, kas vēl nesen likās neiespējams."

LNPL pirmo sesiju iezīmēja lietišķības un sadarbības gars.

Londonā, novembrī. —ns

ARĪ HOLANDES LATVIEŠIEM NACIONĀLĀ KOMITEJA

Holandes latvieši ievēlējuši savu Nacionālo komiteju. Vēlēšanas notika pa pastu, izsūtot katram balstiesīgam tautietim sarakstu ar 13 kandidātiem, no kuriem bija jāievēl 7. Pavisam izsūtīti 133 saraksti, bet balsojuši 94. Pirmais ar 63 balsīm ievēlēts līdzšinējais Daugavas Vanagu vadītājs E. Ozoliņš. Tālāk ievēlēti: K. Strazdiņš (62), O. Makstenieks (56), M. Strazdiņa (54), L. Vanags (50), M. Kārlietis (38) un R. Reters (36).

J. V.

Mēs tomēr nestreikojam

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Dienvidaustrālijā ļaužu prātus patlaban nodarbina streiki. Iezemiešiem tie varbūt nenes lielu postu, bet jaunaustrāliešiem sajauc visus aprēķinus uz ilgāku laiku. Nav vēl aizmirsies lielais ogļraču streiks, kad daudzi palika bez darba, iztukšojās Adelaides veikali, un visā pilsētā nebija atrodama tāfelīte šokolādes. Un tagad atkal pienākusi uztraucoša ziņa par dzelzceļnieku streiku Viktorijas pavalstī. Strādnieki prasa lielāku izpeļņu, bet valdībai, šķiet, prasības grūti apmierināt, jo dzelzceļiem jau tā katru gadu piemaksā milzu summas.

Streiks pārsviedies arī uz Dienvidaustrāliju. Mailendas depo lokomotīvēm izdzēstas krāsnis un izlaists tvaiks. Lielajā celtnē, kur vienmēr ritēja dzīva un trokšņaina kustība, iestājās neparasts klusums. Lielās mašīnas stāv aukstas un mēmas. Kāda no vislielākajām rāda krietnu robu, ko dabūjusi ciņā ar drošsirdīgu vērsi, kas nav baidījies stāties pretim ātrvilcienam. Šķiet, ka šie melnie milži brīnas, kādēļ gan vairs nav jāvelk gaļās vagonu rindas, kuŗu saturs taču uztur cilvēku dzīvību. Domājot par to, man izliekas, ka pāri visai Austrālijai ļauni smejas kāda ūsaina seja.

„Cik ilgi gan streikos," tā jautājam viens otram, jo katru nospieda doma, — kā gan tagad dzīvos, jo nākošajā dienā darbā vairs nebija jānāk. Bet tad no depo vadītāja kabineta nāca negaidīti patīkama vēsts, ka visiem jaunaustrāliešiem, kam darba līgums, iāturpina strādāt, kaut arī esot streikotājā arodbiedrībā. Tas bija valdības rīkojums.

Tagad strādājam gan ne savos arodos, bet pie aptīrīšanas un domājam, ka darbs būs visu streika laiku.

Adelaidē, novembrī.

R. Dambītis

Viņiem veicies

Četri latvieši vienā filmu sabiedrībā

Vēstule Latvijai no ASV

Kolorado Springsā ap 160 latviešu. Daudzi jau strādā savā profesijā un ieguvuši labu vārdu amerikāņu vidū.

Tā architekti Strauss un Zēbauers nodarbināti savā speciālitātē, kamēr četri latvieši „iekaŗojuši" lielāko reklāmfilmas studiju pasaulē, kur strādā ap 700 cilvēku.

Mākslinieks Ansis Bērziņš bija pirmais latvietis, kas iekļuva filminiekū saimē. Pateicoties savai apdāvinātībai, viņš ļoti iecienītszīmēto filmu radīšanas darbā, kur strādā ap 30 māksl. Otrs vecākais darbinieks šai uzņēmumā ir Seks, kas strādā pie filmu kontroles. Viņa uzdevums sakārtot un reģistrēt atpakaļ ienākošās filmas. Trešais latvietis J. Valtenbergs, pirms divi mēnešiem še sācis savas gaitas kā operātora izpalīgs, bet šodien jau strādā par patstāvīgu operātoru ar ciešu līgumu. Jaunākais no latviešiem še ir Ed. Kraucs, kas strādā pie optiskās kopējamās mašīnas kamēr — kā amerikāņi saka — iemācās valodu. Taču arī viņš ir apmierināts un priecājas par brīnišķo dabu un Kolorado Springsas pilsētu, kas drusku atgādina Rīgu.

ČETRI LATVIEŠI VIENĀ FILMU STUDIJĀ
No kreisās: Seks, A. Bērziņš, J. Valtenbergs, Ed. Krauss

Filmoperātors J. Valtenbergs darbā Kolorado kalnos

Lielu atzinību ieguvusi Dr. Bērziņa, kas strādā par ārsti Benveras universitātes klinikā. Rosīgi še darbojas dziedātāja Ksenija Brante, kas jau uzstājusies atklātā koncertā un vairākos citos sarīkojumos kopā ar pianisti Delli - Grāviti. Daiļamatnieks Pantags atstājis Kolorado Springsu un pāriet uz Filadelfiju, kur atradīs nodarbošanos savā arodā.

Kolorado Springsā, novembrī. J. V.

Kādi pilsoņi viņiem vajadzīgi

VĒSTULE LATVIJAI NO KANADAS

Vindzoras Daily Star 22. augusta numurā red. Klarks savās dienas piezīmēs, ko šejienes lasītāji — un varbūt arī pats autors — uzskata par sevišķi izcilu smadzeņu darbu, priecājas, ka žīdu jaunā paaudze kā ASV, tā Kanadā atmetot savu tēvu valodu un lietojot tikai angļu valodu. Viņš nu secina, ka arī citu tautību jaunākie Kanadas pilsoņi nelietojot vairs savu tēvu tēvu Eiropas valodas, bet mācoties skolā tikai angļu, un viņiem neesot vajadzīgs apgrūtināt sevi ar citām valodām. Šā un citu kungu angļu valodas glorificēšana ir saprotama, jo nācija bez savas valodas nav domājama, un te jau tik bieži mil runāt par kanadiešu nāciju.

Neiztirzājot nācijas problēmu, tomēr jākonstatē, ka prieks par minēto žīdu jauniešu izrīcību ir pāragrs, jo, šķiet, nevienā pasaules stūrītī neviens žīds nav atmetis un arī joprojām neatmetīs savu tēvu valodu. Arī Kanadā nē. Par to liecina tūkstošgadīgā žīdu tautas vēsture, kā arī Izraēļa valsts radīšana mūsu dienās, un par to rūpēsies gan Vindzoras, gan visas Amerikas sinagogas. To garantē arī rabīna Bernšteina raksts „What the jews believe" žurn. Life 11. septembŗa numurā.

Bet citu tautību piederīgiem gadās gan ne tikai atkrist no savas valodas un tradicijām, bet — lai nekas nelicinātu par viņa pagātni jaunajā zemē — arī no savas tautības un ticības. Tas nu bieži notiek arī starp latviešiem. Spilgtu piemēru no ASV mūsu laikrakstā Laiks jau minēja Jēk. Poruks. Tas nu gan izklausās vairāk pēc rūgta humora, bet atradīsies gan ASV, gan Kanadā daudz patiesu faktu. Lai cik mūsu laikraksti slavētu daža Amerikā sastaptā tautieša lauzito valodu, viņi tomēr jāuzskata, par mūsu nācijai zudušiem. Piem., lietuvji, poļi, vāci, itaļi gan zina, cik lielas viņu nacionālās grupas Amerikas kontinentā, un nav noslēpums, kādu atbalstu tās sniegušas saviem tautiešiem — pēdējā kaŗa un varmācības upuriem; bet mēs esam visādi izminējušies par patieso latviešu skaitu jaunajā kontinentā, bet pie īstas skaidrības tā ir neesam tikuši.

Neviens nezina agrāk iecelojošo latviešu skaitu arī Kanadā. Tiesa, Kanada prasa, lai jaunienācēji jo ātrāk sakustu ar šejienes anglizēto ļaužu masu, un nākošajās paaudzēs tas neglābjami arī notiek. Bet ja daži labs ir nokaunējies no savas tautības it drīz pēc ierašanās šeit, tad tas velti valkājis latvieša vārdu, un velti viņam kārts šūpulis dzimtenē. Vienai daļai, kas te iebraukuši Latvijas neatkarības sākumā, mūsu jaunā neatkarīgā valsts iepretim Kanadai gan tēlojas kā policijas, nebrīvības un nabadzības zeme; bet viņi mazākais vēl nenoliedz savu tautību un, satiekoties ar mūsu emigrantiem, pat labprāt atsvaidzina savu „ierūsējošo" mēli. Bet bieži ir gadījumi, kur imigranti, kas ieradušies šeit pirms abiem pasaules kaŗiem, īsā laikā izdzēsuši no savas sirds ne tikai savu tēviju, bet arī valodu, ticību un dzimtenē mantoto vārdu.

Kad vienam no tādiem kungiem, kuŗā es nejauši uzzīmēju bijušo latvieti un kam nu jau sen kā pieder visi atributi, pēc kā te vērtē cilvēku, un angliskā uzvārda priekšā vēl karājas še jau nodrāztais Mack, — jautāju, kādēļ viņš atstājis savu tēviju, tas pastāstīja, ka viņš kā bijušais virsnieks neesot varējis samierināties ar to, ka viņu varot iesaukt arī Latvijas armijā. Viņš te nu jūtoties labi, par Latvijas apstākļiem neesot bijis vajas interesēties un pēc latviešu iespiestā vārda neilgojoties. To pašu ceļu gājis un uzvārdu mainījis esot arī kāds cits tautietis — viņu paziņa, kas jau nu kopš gadiem esot bagāts dārzniekš kaimiņu pilsētiņā. Citi paziņas esot pārcēlušies uz ASV, par tiem tad nu viņš nekā nezinot. Viņa bērni esot apprecējušies un sevi pieskaitot angliem. Tādu piemēru, šķiet, netrūks visā Kanadā.

Šādus labos kanadiešus gadas satikt visām tautībām. Viņu bērni, kas nav vēl pat skolas gados, vairs nerunā vecāku dzimto valodu. Bet viņiem pašiem, kas tik citigi nodevušies savām veikala lietām, nav vairs vajadzīgas ne poļu, ne ukraiņu, ne vācu, nedz serbu avīzes, ne valoda pati, nedz arī viņus interesē, kas notiek viņu bij. dzimtenēs. Tie tad pilnīgi atbilst augšā minētā redaktora prasībām un ir tie, kas sastāda Kanadas naciju. Tiem tad ir vienaldzīgi, kas risinās Eiropā un kas tur valda.

Neapskaudīsim viņu „laimi". Lielu notikumu savilņotajā planētā ir kāds punktiņš, ko saucam par Latviju, kas eksistējusi tūkstošiem gadu un kam jādzīvo arī nākotnē. Mēs varam būt lojāli pret Amerikas, Austrālijas vai Kanadas likumiem un ar savu sīvo darbu vairot šo valstu labklājību, bet mūsu sirdis lai pukst Latvijai, un mūsu mēle lai nepiekūst savas domas un jūtas izteikt mūsu pašu dailajā valodā.

Vindzorā, septembŗa beigās.

H. T.

Interesanta sacensība

Kanadas laikraksts Windsor Star raksta, ka starp Ņufaundlendas un Ņubraunsveigas provincēm notiekot sīksta sacensība, kuŗai pirmajai izdosies ierīkot savu cementrūpniecību. Abu provinču izejvielu un saimnieciskās iespējas esot pietiekami lielas, lai apgādātu Austrumkanadu ar cementu, dodot darbu ap 300 strādnieku. Priekiroka šķietot Ņufaundlendas pusē, un arī tās saimnieciskās izbūves ģenerāldirektors Dr. A. Valdmanis esot pārliecināts, ka Ņufaundlendas cementrūpniecība sāks darbu pirmā. To liecina arī tas, ka Ņubraunsveigas fabrika ir vēl tikai plānošanas stādijā, kamēr Ņufaundlenda šo posmu jau paveikusi. Hambermufā jau sagatavots būvlaukums, un vācu firma stājusies pie fabrikas būvdarbiem. Ņufaundlendas ministru prezidents Smolvuds un Dr. A. Valdmanis drīzumā dosoties uz Vāciju fabrikas iekārtas pārsūtīšanas un montāžas nokārtošanai. Fabrikas būvdarbus uz vietas pārrauga latviešu inž. A. Leja.

Veidos vienotās Eiropas vadītājus

Eiropas kolledža sākusi darbu

Briges pilsēta, Beļģijā, 1949. g. piedāvāja Eiropas federālistu kustības kultūras akcijai dot telpas un gādāt līdzekļus Eiropas kolledžas dibināšanai. Tā paša gada rudenī jau notika improvizēta sagatavošanās sesija, kas deva ļoti labus rezultātus un ierosmi pasākuma organizācijas darbā. Gada laikā paveikti visi priekšdarbi, ar Beļģijas valdības atbalstu atrisinātas arī financiālās grūtības, un jaunais akadēmiskais gads universitāšu saimē sveic jaunu, savdabīgu augstskolu, kas audzinās Eiropas akadēmiķus vienotās Eiropas mērķu īstenošanai.

Kolledžas studentu skaits pašreiz noteikts uz 40, un vietas kolledžā proporcionāli sadalītas visām Eiropas valstīm (protams, brīvajām), ņemot vērā arī Austrumeiropas trimdiniekiem. Studentu vecums nedrīkst pārsniegt 30 g., tiem jābūt beigušiem universitāti — vislabāk juristiem, vēsturniekiem un tautsaimniekiem, — jāprot angļu un franču valodas un jāspējas ar savām spējām un kompetenci kalpot Eiropai. Studiju ilgums — akadēmiskais gads, pie kam studentiem pašiem jāsedz tikai izdevumi par uzturu un dzīvokli. Kandidātu izlase dažādās zemēs notiek saziņā ar Eiropas kustības nacionālajām padomēm, universitātēm utt., reizē censoties gādāt arī par stipendijām. Cik zināms, Eiropas kolledžas studentu vidū baltiešu šogad nav, tādēļ būtu svarīgi, lai latviešu Eiropas kustības centrs mēģinātu kādu vietu iecīnīt arī mums. Kolledžas adrese: 6, Van Eyckplaats, Bruges, Belgique.

Mācību plāns, kuŗa kvalitāti garantē Eiropas universitāšu labāko speciālistu vārdi, aptver vielu, kas dod studentiem precīzas Eiropas ģeografijas un vēstures zināšanas (būtu ļoti vēlams piesūtīt kolledžai Latvijas vēsturi un ģeogrāfiju angļu val., lai atgādinātu latviešu likteni pareizā gaismā), noskaidro un noteic Eiropas vietu pasaulē no politiskās ekonomijas viedokļa, iztirzā cilvēka un sabiedrības jēdzienu dažādu sociālfilozofisko teoriju skatījumā un mēģina nospraust vadlīnijas vienotās Eiropas organizēšanai visās dzīves nozarēs.

Eiropas kolledžas vadība uzticēta holandiešu profesoram Hendrikam Brugmansam, kam nodoti rektora pienākumi, un studiju direktoram prof. Henrijam van Efenterem.

A. M.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Kanadas latviešu klubs sanāksmē nolēmis klubu pārdēvēt par Toronto latviešu biedrību. Ievēlēja arī jaunās biedrības valdi šādā sastāvā: pr-dis K. Kampe, pr-ka biedrs Rubiņš, sekretārs Kvēps, kasieris Pakalns, biedrs. Pētersons.

△ Hamiltonas raidītājs 24. okt. norādīja pretkomūnistisku referātu, kurā bija apskatīts arī Baltijas valstu un Latvijas liktenis.

△ Mēbeļu pilsētiņā Ziemeļkarolinā ievietoti ap 30 latviešu, kuŗiem galvojuma sagādājusi Sv. Jāņa interešu draudze ar rosīgo mācītāju V. N. Jonsu (Yount). Iecelotāji dzīvo un strādā pie vietējiem farmeriem, un vienīgā sastapšanās iespēja ir dievkalpojumi, kas notiek reizi mēnesī.

△ Lai palīdzētu iecelotājiem iekārtoties, Sanfranciskā nodibināta darba un dzīvokļu apgāde, kuŗas pārziņāšanu uzņēmusās „vecīšatvietes" B. Bekere un A. Krama.

△ Pie latviešu tautiskās apvienības Bostonā nodibināts dāmu komitejas ar priekšsēdi V. Krūzu, tās palīdzi L. Kļaviņu un sekr. E. Eglīti.

Pārdomas par latviešu katolu trimdas presi

Kāds no ievērojamākiem Venecuēlas žurnālistiem, kas ir dedzīgs katolis, atklātā vēstulē ASV prezidentam rakstīja: „Jūs maldāties, prezidenta kungs, ja domājat, ka jūsu tanki, lidmašīnas un atombumbas spēs apturēt vai iznīcināt komūnismu. Ir tikai viens reāls spēks, kas var stāties komūnismam pretī — tas ir kristiānisms. Komūnisms ir ideja, ko var iznīcināt tikai cita, lielāka, spēcīgāka ideja." ASV žurnālistiem, kas apmeklēja Romu, Svētais Tēvs īpašā audiencē teica, ka atgriešanās pie Kristus var notikt vienīgi tad, ja mūsu dienu prese ies patiesības ceļu ar atbildības sajūtu pret Dievu un cilvēci.

To saprata visas pasaules katoļu preses pārstāvji, nesen sanākot uz starptautisko katoļu preses kongresu Romā. To saprot arī latviešu katoļu trimdas žurnāls Dzimtenes Balss, kas, nostājies uz Skandinavu klintīm, raida pasaulē izklīdušajām avīm gana-saucēja vārdu, nepazīstot ne bailes un glaimus, ne arī akla naida. Diemžēl, pa citu ceļu iet Latgola.

LATGOLAS STĀJA

Bija patīkami redzēt, ka vairākos numuros Latgolai bija ciešama stāja. Nebija ķengu, netaktisku uzbrukumu, un daži līdzstrādnieki nerunāja visu latviešu katoļu vārdā. **Tas bija studentu un priesteru nopelns.** Bet tāda stāja laikam Latgolai **neizdeviga, jo tā nu atkal pilna ķengāšanās,** nepiedienīgu un bieži pavisam nepamatotu uzbrukumu atsevišķām autoritātēm, trimdas vadības organiem un beidzot pašu priesteriem un visiem, kas neatbalsta laikraksta ideoloģiju. Netop saudzēta arī Dzimtenes Balss, bet visvairāk Latvija, jo tā esot autoritātīva. **Latvija ir LCK oficiozs, bet tomēr tajā redzējām diezgan asus rakstus arī pret pašu LCK. Lai minam tikai lielo polēmiku mūsu organizācijas jautājumā, kur daudziem autoriem bija dots vārds, un arī V. Bastjānis savos rakstos pauda pretējās puses uzskatus. Interesanti, kāpēc Latgola nepanes savās slejās ne vārda, kas nesaskan ar izdevēja domām? Vai tiešām visi tās lasītāji domā ar „nemaldīgā" izdevēja smadzenēm?**

Ir tiesa, ka brīva prese ir viens no demokratijas elementiem, tāpēc kritika ir ne vien atļauta, bet arī vēlama. **Taču starp kritiku un ķengāšanos ir liela starpība. Še nav domāts Latgolai norādīt, kāda partija tai jāpārstāv vai jāatbalsta. Lai izvēlas pati. Tikai vienu: ja tā ar citu pelšanu grib pacelt savu politisko lomu, tad lai to nedara uz baznīcas rēķina. Ja ķengas, kam nav nekā kopīga ar kristiānismu, tā visiem spēkiem cenšas identificēt ar katolicismu, tad tas ir nosodāmi. „Kāpēc Latgola maskojas zem katoļu ādas?" skanēja pašu konfesijas priesteru vārdi latviešu katoļu savienības kongresā Minchenē. „Vai ne tāpēc, ka katoļi staigā daudz godīgākus ceļus?"**

DIALEKTS

Tas nav īsts latvietis, kas neieredz kādu latviešu dialektu, un tas nav īsts latgalis, kas kaunās no sava dialekta. Par valsts valodu ņemts vidus dialekts, bet tik pat labi tas varēja būt citādi. Vai tad mūsu tagadējā literārā valoda būtu jānopelē? Paldies Dievam, tādu pēlēju nav. Ir tikai tādi, kas aizstāv augšzemnieku dialektu, norādot, ka tā ir vecāka un īstāka latviešu valoda, un cenšas to nostādīt blakus valsts valodai, lai gan to runā tikai Latvijas austrumu daļā, pie kam īsti gramatiski pareizi neviens. To var skaidri redzēt, ja apskatās kāda rakstnieka, kas ir arī Latgolas redaktors, manuskriptu. Korrigētājs tur vienā lappusē izdarījis 28 tādus labojumus, kur autoram viņa dialekts jūk kopā ar viņa valodu. Tātad rakstniekam-redaktoram 28 dialekta kļūdas vienā lappusē! Kā gan to lai pārvalda vienkāršais lasītājs? Un ne tikai rakstniekiem, bet arī filologiem, krasākiem šī dialekta aizstāvjiem, gramatiskās formas nav skaidras. To rāda divu redaktoru — L. Latkovska un O. Rupaiņa kontrolētais rakstu krājums Olūts Nr. 7: „spūguļa" un „spīgelī" (abi 7. lpp.), „svādiņ" (24. lpp.) un „svātdinē" (176. lpp.), tāpat „latviski" un „latvyski" (abi 247. lpp.) utt. Kā tad nu ir pareizi?

Ir apsveicami visi pētījumi, kas skar mūsu tautu, viņas pagātni, arī valodu. Nav ticams, ka kāds nopietnāks latvietis būtu pret valodas pētīšanu. Bet ja šī pētīšana risinās tādēļ, lai runātu vecākā izloksnē vai valodā, tad iznāk, tā paša priestera vārdiem, ka „... priekšroka būtu dodama nevis latviešu valodai, bet gan žīdu, vai kādai citai, jo tās bija pirmās..."

Ja Latgolas piekritēji sūdzas par nacionālu plaisu, ko nesen paviršā skicējumā tvēra arī lic. iur. can. A. Anspoks, tad jāvaicā, vai pirmais grēks te nebūs pierakstāms Latgolas atzstāvjiem, kas arī Latvijā centās visu izdot dialektā, radot tikai sarūgtinājumu, ne izprašanu — tāpat kā šodien.

Ne tikai dialekta dievināšana, bet **visi Latgolas pāspīlētie apgalvojumi, kas līdzinās sensācijām, nav attaisnojami. Tāds ir arī tikko minētā autora raksts, kurā lasām, ka it kā tikai daži studenti nepievienojoties Latgolas stājai. Tā ir nezināšana vai lasītāju maldināšana. Latviešu katoļu studentu kongresā, kur bija studenti, augstskolu beigušie un priesteri, pie kam lielākā daļa Latgales dēli, nebija nevienu, izņemot divus Latgolas redaktorus, kas attaisnotu Latgolas stāju. Pret to protestēja kā studenti, tā priesteri, kā atsevišķi, tā kopīgu, oficiālu lēmumu.**

Jaunā latgaļu audze ir latviju audze. Tā cīnās par Latvijas nākotni, bet miroņu augšāmcelšanu atstāj eņģeļiem pastarā dienā.

KO DARĪSIM?

Kā Svētdienas Ziņas, tā Dzimtenes Balss vienmēr gājušas gaišu ceļu. Īsts kristiānisms, dzimtenes mīlestība un brāļīga sadarbība. Tāpēc šiem laikrakstiem radās prāvs abonentu skaits kā katoļu, tā citu konfesiju vidū. Tāpat arī līdzstrādnieki. Lielākie latviešu katoļu, līdz ar to arī Latgales rakstnieki kā Sprūdžs, Klidzējs, Raudive, sen pārauguši novada robežas un raksta visai tautai, tāpēc pat vidusmēra lasītājam Latgolas slejas ir bālas un nepievilcīgas.

Latviešu tauta tic, ka Latvija celsies un ka kristiānisms būs tas, kas viņu cels, jo antikristi bija tie, kas viņu sagrāva. Tāpēc mums, latviešiem, kristiānisms nav tikai privāta, bet arī valsts lieta. Šajā ciņā lai vienojamies visi kristīgā un nacionālā sadraudzībā, neatkarīgi no konfesiju vai politisko partiju piederības, jo tam visam pāri stāv Dievs un tēvzeme. Tas, kam tīk ar citu tīšu pelšanu celties, lai nelietīgi nevalkā kristieša un latvju patriota vārdu.

Lai vienojas arī prese. Tikai tas var ko darīt, kas ir stiprs. Preses spēks ir tās vārdu un lasītāju daudzumā, kā mazām brošūrām un lapiņām trūkst. Būtu labi, ja pēdējās apvienotos ar Dzimtenes Balsi, un arī Latgola, nonākot ASV, ietu kopīgu ceļu.

Mag. iur. A. Rubulis

Vienoti nesīsim...

(Turpinājums no 2. lpp.)

Minchenes emigrācijas nometnē Funkkazarmās Latvijas dibināšanas atceres dienas dievkalpojumu vadīja māc. **K. Briedis, bet** laicīgajā daļā par 18. novembri runāja Lkok V. Dāle.

Bad - Kanštates tautieši Funkera kazarmās pulcējās svētku dievkalpojumā, ko vadīja māc. J. Mekšs. Svinīgajā aktā latv. kom. prdis St. Klaučs cildināja brīvības cīnītāju un leģionāru pašaizliedzību, bet LCP loc. Ād. Šilde apcerēja 18. novembra vēsturisko nozīmi. Svētku programmu kuplināja nometnes jaunatne. Cittautu komiteju pārstāvji apliecināja savu likteņkopību ar latviešu tautu un tās neatkarības centieniem.

Neištates nometnes latvieši 18. novembra rītā pulcējās vienkopus, lai apmeklētu mirušo tautiešu atdusas vietas vietējos vācu kapos un rotātu tās ziediem. Nometnes baznīcā māc. Ķelle izlūdzās Visuvarenā svētību Latvijai un latviešiem dzimtenē, tālajās Sibirijas tundrās un rietumu trimdā. Vakarā svētku aktā runu teica nom. kom. pr-dis agr. J. Daģis. DV viru koris dziedāja patriotiskas dziesmas, bet skolu jaunatne nāca ar deklamācijām. Sapulcējušies noklausījās Hamburgas radio pārraidītās latviešu dziesmas. Nometnes latviešu saimi sveica Neištates birģermeistars, nometnes vācu administrātors, LCK pārstāvis A. Vanags, nometnes lietuviešu un igauņu pārstāvji un kaimiņu latviešu nometnes.

Eitinas nometnē 18. novembri ar svētbrīdi ievadīja māc. J. Gabliks. Plkv. K. Lobe dedzīgos vārdos aicināja tautiešu nealzmirst savu tēvu zemi un tos ideālus par kuriem cīnījušies latviešu karavīri. Mums jākļūst par garīgiem Lāčplēšiem, par mūsu nākotnes saucējiem, lai dienā, kad Latvija atkal būs brīva, trimdinieki celtos savam lielajam gājienam. Apsveikumu ar ticības apliecinājumu mūžīgajai Latvijai nodeva LCK pārstāvis A. Vanags, tāpat novēlējumi bija no igauņiem, lietuviešiem un dienvidslaviem. Koncertā piedalījās brīvmākslinieces A. Vītole, I. Hese un aktrise M. Valtere ar deklamācijām. Atceroties 10 Malentes kapos gulditos karavīrus, nom. komiteja pie viņu pieminekļa nolika vainagu.

Arī Libekas Mēzenes un Artilerijas kazarmu nometņu svinīgajos aktos runāja plkv. K. Lobe.

Stokholmas latviešu svinīgo aktu ievadīja V. Strēlertes prologs, ko deklamēja R. Kronbergs. Svētku runu teica bij. sūtniecības sekr. V. Kreicbergs, uzsvērdams, ka nākošais laiks prasīs no tautiešiem lielāku atbalstu tām mūsu organizācijām un institūtiem, kas reprezentēs mūs pie rietumu lielvalstu valdībām. Tāpat šis laiks prasīs saprašanos un vienprātību šo organizāciju un institūtu vadītāju starpā. Rīksdāga dep. prof. E. Hostads, atminās pārstaigāja latviešu ciņas par patstāvīgu valsti, tās attīstību un likteni. Prof. T. Nērmans pieminēja latviešu karavīru izdošanas akciju, kuras laikā zviedru tauta sāka apjaust brīvības vērtību. „140 gadu ilgais miers mūs izlutinājis," teica prof. T. Nērmans, „un mēs labprāt negribam interesēties par to, kas notiek ārpus mūsu zemes robežām. Bet kas vakar notika ar Baltijas valstīm un pārējo Austrumeiropu, var rītu notikt arī ar mums. Tādēļ mums jābūt modriem par savu brīvību. Kad nāks mūsu diena, mēs cīnīsimies kopā un nepaliksim nepareizā pusē." Gotlandiešu sveicienus nesa apr. pr-ks Bonde, kas saņēmis vairumu latviešu bēgļu. Svinīgajam aktam sekoja koncerts, kurā piedalījās vijolnieks A. Dunkels, igauņu tenors P. Jallaps un I. Dunkele-Spinģe pie klavierēm.

Pensilvēnijas radio 18. novembrim veltītā raidījumā Saskehanas universitātes studentes N. Steinharde un E. Ādģēre sniedza klausītājiem ainas par Latvijas zemi, Rīgu, tās torņiem un Brīvības pieminekli. Īsumā pieminējušas Latvijas dibināšanu, kā arī krievu un vācu okupāciju, studentes stāstīja par latviešu dzīvi Vācijā un, propagandējot pēc divi dienām notiekošo latviešu izstādi, palīdzēja amerikāņiem rast priekšstatu par latviešu tautas tērpiem un rotām. Izstādi bija rīkojusi Centrālpensilvēnijas latviešu kopa.

VĪRI KAS NOKĀPA ELLĒ (12)

Es esmu policijas inspektors Ķīselis

LATVIEŠU PRETESTĪBAS KUSTĪBAS CĪNĪTĀJA ATMIŅAS

Es zināju, ka decembra vakarus reti kad biju pavadījis mājās, bet zināju arī, ka vīri, ar kuriem sastapos, pazina mani tikai pieņemtā vārdā un nodot nevarēja, kaut mocību spaidos. Un lai neradītu aizdomas, ka esmu sācis šaubīties, bez liekas domāšanas atbildēju:

„Nē! — 12. decembrī pēc 22 ārpus mājas neesmu bijis, nedz arī sarunājies ar kādu. Ja jau jums ir citādi pierādījumi vai arī cilvēki, kas var liecināt pretējo, — lūdzu iepazistiniet mani ar tiem! Man nenāksies grūti tos atspēkot."

Izmeklēšanas tiesnesis aprāvās savā uzbrukumā un klusu sačukstējās ar tulku. Bija redzams, ka viņam nav ne sevišķu pierādījumu, nedz arī liecinieku, — tas viss bija tikai iebaidīšanas triks. Taču uzdot viņš nedomāja un pēc brīža sāka terrorizēt mani no jauna, šoreiz jautādams:

„Vai jūs atceraties un varat man pateikt, ko darījāt 27. un 28. decembra naktī, jo arī tad jūs neesat bijis mājās?"

Viņa ironiskais skatiens un izturēšanās izraisīja manī iegūlušos riebumu un naidu pret šo necilvēku, un man kļuva vienalga, par ko mani dauza un moca, jo citāda iznākuma šai naktij vairs neparedzēju. Un tādēļ teicu:

„Ja jau nu esam pārgājuši uz tematu — ko esmu darījis naktīs, vai izmeklēšanas tiesneša kungs to nevarētu ņemt pēc grafikas: vai nu tikai par kādu zināmu nakti, vai arī par naktīm vispār. Tā mēs ietaupītu laiku arī citiem tematiem, jo pie mums parasts, ka naktīs cilvēki guļ, par ko nav daudz ko atcerēties ne runāt, un tas jūs nevar interesēt."

Ar to arī pietika, lai tiesnesis ar tulku zaudētu savaldīšanos. Tie uzklupa man kā asinskāri plēsoņas un lāva vaļu saviem sadiskajiem instinktiem. Rupji lamādamies, tie sita un spārdīja mani cik spēka, un es lidoju no dūres uz zābaku purna un otrādi, meklēdams līdzsvaru — līdz pakausī ietriecās kaut kas cietš, un es nogāzos uz grīdas nesamaņā...

Pamodos sviedriem noplūdis, un izmeklēšanas istaba peldēja ap manī savādi dzeltenā miglā. Sienas pulksteņa tikšķieni skanēja kā tāla zvana dunēšana... Es sakustējos un jutu, ka nejauki sāp kājas, sāni un galva, bet deguns šķita kļuvis nedabiski liels. Pārvilku roku sejai, — delnu sārtoja asinis.

Pie manis pienāca virs NKVD uniformā un iespēra ar kāju sānos:

„Stavai, sobaka!"

Uz rokām balstīdamies, raudzīju aizvilkties līdz soliņam, bet ķermenis kratījās kā drudzī un kājas neklausīja. Beidzot ar lielām mokām man izdevās apsēsties savā vietā, un sāpju un naida stulbinātu skatienu es vēroju krēslā atzvēlušos vīru, kas gan dēvējās par tiesnesi, bet bija viszemākās šķiras bende. Zvērīgām acīm manī raudzīdamies, viņš jautāja:

„Vai tagad nevēlaties pateikt, kur pavadījāt 27. un 28. decembra nakti?"

Man bija grūti runāt, jo mute bija pilna asiņainu gļotu, un smeldzošie žokļi stīvi kā pēc narkozes. Ar žestiem lūdzu, lai pasniedz man ūdeni, bet spīdzinātājs ļaunā priekā atmāja.

„To saņemsit pēc savas nāves, bet tagad — atbildiet uz jautājumu!"

Zinādams, ka veltīgi būtu atkārtot lūgumu, noriju sāļi rūgtās gļotas un teicu:

„Abas jūsu minētās dienas iekrīt Ziemsvētkos, kad katrs latvietis cenšas būt mājās un savējo vidū. Arī es tajās dienās biju kopā ar savu ģimeni tēva mājās un nekur citur netiku gājis."

„Jūs melojat, kuns tāds!" čekists saniknots kliedza. „Jūs bijāt viesībās, pēc tam apmeklējāt kādu sarīkojumu... Paskatieties uz to kungu, kas tur sēž pie otra galda! — Vai neatceraties redzējis viņu?"

Paraudzījos uz gluži svešo cilvēku un paraustīju plecus, bet nepazīstamais pasteidzās piebilst:

„Es apbrīnoju jūsu vājo atmiņu — cik sen tas nu bijis! Jūs laikam tovakar bijāt drusku iedzēris... to jau varēja manīt, kad es jums kaut ko jautāju. Bet jūs taču nevarat būt aizmirsis to blondo kungu, ar kuru sarunājāties ilgāku laiku?"

„Tā kā alkoholiskus dzērienus nelietoju," es atteicu, „tad iereibušais gan varētu būt bijis šis kungs pats, jo šovakar redzu to pirmo reizi mūžā. Un ja nu tā nav dzērumā radusies pārskatīšanās, tad tie var būt tikai meli, jo minētās naktis patiešām pavadīju mājās."

Redzēdams, ka arī šādā veidā neizdosies mani „pārliecināt", viņi sāka mani dauzīt no jauna... Kad un kā tas beidzās, labi neatceros, jo biju atkal zaudējis samaņu...

Kad ožamā spirta asā smaka mani pamodināja — divi formās ģērbti čekisti paķēra mani aiz atmuguriski atlauztām rokām un vilka pa kāpnēm lejā uz pagrabu, kur iegrūda kādā kamerā. Kad smagās durvis ar troksni aizcirtās, un čekistu soļi apklusa gaitenja galā, es čukstēju patelcību Dievam, kas darījis galu šīs nakts mocībām.

Mazā griestu spuldzīte aiz stieņu režģa bija apvilkta biezu papīru un meta vāju gaismu loku cementa klona vidū. Raudzīdamies, kur apgulties, lai atpūtinātu savu samocīto ķermeni un nomierinātu satraukto prātu, puskrēslā pamanīju kādas kājas un drīz vien arī pašu cilvēku: kameras kaktā sakumpis gulēja vecs, bārdu apaudzis vīrs....

Pirmajā brīdī man šķita, ka tas jau miris, un arī es še esmu iemests tam pašam liktenim. Bet tad no kakta atskanēja īss klepus un klusa, vārga balss:

„Vai jūs no pratināšanas?"

Pievilkos tuvāk, un vēroju šo izgindušo sirmgalvi. Man likās, ka esmu to kaut kur redzējis, un prātā iešāvās biedīga doma: tas ir spiegs, kas še ielikts, lai dzirdētu no manis patiesību un vēlāk to atklātu čekai.

„Lūdzu, apsēstieties," vecais vīrs aicināja, „te — ar muguru pret sienu... Tā būs vieglāk. Jūs izskatāties ļoti saguris..." Un kad es vēl vilcinājos, viņš palīdzēja man apsēsties, sacīdams: „Nebaidieties, mīļais zēni Esmu tāds pats upuris kā jūs, un manas gaitas nav vieglākas. Tikai pirms divi dienām mani pārveda no Maskavas, uz kurieni deportēja jau pagājušā gada rudenī. Jūs droši vien atcerēsities mani — es esmu policijas inspektors Ķīselis... Kā vakarrīt mani še ievietoja, tā vēl neviens nav licies zinis, un man nav ne jausmas, ko viņi nodomājuši darīt ar mani... Maskavā turpat sešus mēnešus pārlaidu kādā slavenā un baigā cietumā — mūžīgā naktī un kapa klusumā, atskaitot pratināšanas un spīdzināšanas reizes... Un tomēr, dēls, esmu laimīgs, ka varu būt atkal dzimtenē — kaut arī šai pašā pagrabā!"

Brīdi klusējis, viņš nāca ar veselu virkni jautājumu:

„No kuras puses jūs esat? Un sakiet — kad un par ko jūs apcietināja? Jūs taču laikam esat ļoti jaunsl Un visvairāk gribētos zināt, kas pa šo laiku noticis Latvijā?"

Es izstāstīju šim nelaimīgajam sirmgalvim visu savu īso dzīvi līdz pat šai dienai; pastāstīju arī, kādas pārvērtības notikušas Latvijā, kamēr vēl nebiju apcietināts, un kādas ziņas mūs sasniegušas cietumā.

Klausoties baigajās vēstīs, mūsu sastapšanās atdzīvinātais cietumnieks sadrūva aizvien vairāk un miklu skatienu raudzījās akmens grīdā, sadudzis kā zem pārlieku smaga sloga:

„Ja, manu zēn," viņš grūti nopūtās, kad biju beidzis. „Tas, ko latviešu tauta patlaban pārdzīvo, ir nežēlīgākais likteņa trieciens viņas sirmajā mūžā. Kaut Dievs tai palīdzētu to pārdzīvot!„... Mani apcietināja drīz pēc sarkano ienākšanas un ievietoja Rīgas centrālcietumā. Apzinājos, ka mans vienīgais „pārkāpums" bija kalpošana savas tautas drošībai un kārtībai, bet NKVD man pierakstīja visrupjākos un fantastiskākos noziegumus. Viņi pieprasīja man nāves sodu, un biju jau sagatavojies tam. Taču — kā redzat — esmu vēl dzīvs, lai gan padarīts par galīgu kropli. Es, lūk, biju vēl vajadzīgs viņu sadistiskajam spīdzināšanas priekam, jo citādas jēgas še neatrodu..."

Nākošajā turpinājumā:
LUBJANKAS SPĪDZINĀŠANAS INSTITŪTĀ

Vīri kas nokāpa ellē

rakstu serijas autors — latviešu pretestības kustības dalībnieks un čekas mocekļis V. Ozoliņš, kas vēl tagad nes spīdzināšanā iegūtās rētas un dzīvo Anglijā, mūsu laikrakstā līdz šim ievietoto un vēl ievietojamo pārdzīvojumu stāstu zem zvēresta apliecinājis pie pazīstamā Londonas notara B. V. Krosa, pēc kam savu liecību zem zvēresta atkārtojis Bredfordas tiesā. Par visiem faktiem, kas attiecas uz bij. armijas politisko vadītāju „ģenerāli" Bruno Kalniņu, V. Ozoliņš zem zvēresta nodevis atsevišķu liecību pie notara Krosa un Bredfordas tiesā.

Abu liecību notariāli apliecināti eksemplāri deponēti Latvijas sūtniecībās Londonā un Vašingtonā, bet V. Ozoliņa liecība par čekas spīdzināšanām iesniegta Apvienotajām nācijām kā apsūdzības pierādījums nevainīgu latviešu nežēlīgā iznīcināšanā zem padomju okupācijas varas.

Redakcija

Dižojas ar apsūnojušam gudrībām

PAD. SAVIENĪBAS „SASNIEGUMI" MEDICĪNĀ

Kādā Austrijas universitātes medicīnas fakultātē pieteicās padomju medicīnas akadēmijas prezidenta pataloga prof. Aniškova referātu par Pad. savienības sasniegumiem medicīnā. Lielā skaitā sanākušie klausītāji — universitātes mācītiem lielajiem sasnīegumiem zinātnē, par bas spēki un ārsti cerēja ko dzirdēt par kuriem padomju prese nemitīgi raksta. Prof. Aniškovs, ieradies ar vairāk nekā stundas nokavēšanos, pēc dažām frāzēm, kas atgādināja politiska mītiņa runātāju, tādā stilā, it kā priekšlasījums notiktu kādā mājturības skolā.

Referents norādīja, ka viss zinātniskais darbs Pad. savienībā balstās uz Pavlova mācības principiem. Nākošais solis tās attīstībā — izsaukt slimību norisi pēc iespējas dabiskos apstākļos, t. i. nevis iešļircinot izmēģinājumu dzīvniekiem baktēriju tīrkultūras, bet gan provocējot dabiskas saslimšanas iespēju, kā tas notiek ar cilvēkiem. Sekoja vairāki pašintoksikācijas piemēri — aklās zarnas un žults pūšļa iekaisums (iemesls — sphinctera Odii insuficience). Arī elpošanas aparāta slimībās A. par iemeslu minēja bronchu mēchaniskos ventilācijas traucējumus. Vēl dažī līdzīgi piemēri, un — referents pateicās par uzmanību.

Austrijas profesori kratīja galvas. Ja pašreizējās Krievijas zinātniskais darbs patiešām atrodas referātā minētajā līmenī, tad pārējo valstu mediķu saimei nav jābaidās konkurences. Šādi „jaunākie sasniegumi" medicīnas laukā jau pazīstami divi gadu desmitus. Referātu var tulkot trejādi: vai nu padomju medicīnas zinātne nemaz nav pavirzījusies uz priekšu, vai arī referents tur Austrijas zinātniekus par lajiem un savā priekšnesumā klāsta apsūnojušas lietas, vai, beidzot, viņam bijis norādījums neizpaust jaunākos sasniegumus. Tādā gadījumā jājautā — kāpēc tāds priekšlasījums vispār bija vajadzīgs?

A. B.

Padomju „miera ofensīva" un „atelpas brīdis"

Komentējot pašreizējo Maskavas „miera ofensīvu", Stokholmas Newsletter from Behind the Iron Curtain atgādina komūnistu nekad nemainīgo ciņas taktiku un vārdus, ko Stalins teicis komūnistu „grāmatu grāmatā" — Ļeņinisma problēmas. Par padomju ārpolitiku Stalins šai grāmatā uzsver, ka komūnistiskās revolūcijas uzvara vienā zemē jāuzskata tikai par palīglīdzekli proletariāta uzvaras gūšanai visās zemēs. Tādēļ jādara viss iespējamais, lai attīstītu un atbalstītu revolūciju it visās valstīs. Padomju proletariātam „jāsaceļas pret pārējo kapitālistisko pasauli, piesaistot citu zemju apspiestās šķiras, radot šais zemēs dumpjus pret kapitālistiem un vajadzības gadījumā pat uzstājoties ar bruņotiem spēkiem pret izmantotājām šķirām un viņu valstīm".

Tikpat skaidri Stalins izsakās kādā runā, ko 10. okt. citēja Trud un kurā rodams izskaidrojums pašreizējai „miera ofensīvai": Jābūt atelpas brīdim no kara, bez intervencijas mēģinājumiem, jāiegūst minims tādu starptautisko apstākļu, kas vajadzīgi sociālisma pastāvēšanai un uzcelšanai." Lai iegūtu šo „atelpas brīdi", Maskava tagad atkal atdzīvina runas par sadarbību un pretēju režīmu „draudzīgu pastāvēšanu blakus". Tā kā pasaule izpratusi komūnisma briesmas, tā atkal no jauna jāiežūžina miegā. Kas gan būtu vairāk piemērots šim noliūkam, kā miera sirēnas dziesma, kas kara piegurušajām nācijām skan ausīs tik saldi? Pa to laiku padomju bruņošanās rūpnīcās dienu un nakti top trīts nazis, lai pārgrieztu rīkli šiem gulētājiem.

Sestdien, 1950. g. 25. novembrī

PA J

Margarita Kovaļevska

Ciepa stās

Lūk, ko man pastāstīja Čiepa:

„Tad, kad purvi vairākas naktis nenovīdībā un varbūt bailēs, ka es varētu aizvest sev līdzi sūnainos mežus, bija tos sūkuši un tinuši necaurredzamā miglā, un manām acīm ko skatīt palika vairs tikai putekļi, nesērtīgas lūžņas un visbeidzot pavisam tukša istaba ar mēmu galdu viņā — mēs braucām projām. Grāmatu lāde un ceļa somas jautri lēkāja magajā auto mašīnā, mani puikas maiplja kaklus uz vienu un otru pusi, un es brīnījos viņiem līdzi — kā tas tā var būt, ka meži, ķeburainie koki un pat plavas ar miermīlīgām govīm drāžās pakaļ, it kā tās bēgtu no dzīves, no visa tā, kur traucāmies mēs. Man kļuva mazliet skumja sirds. Vai tad sīlis nevarēja no sarkani kvēlaina pīlādža nobirdināt pa odziņai? Un kādēļ pūpēži tik uzpūtīgi un lepni noskatīās mums pakaļ? „Pē — tāda Čiepa un viņas puikas — biiuši, nebijuši", tie sprieda, šie zemei pieaugušie bumbuļi.

Tāpat tas bija, kad braucām vilcienā un pa logu raudzījamies ārā. Vēl trakākā ātrumā atkaļ bēga ceļa stabi un pat sīkie kārklu krūmiņi. Un mēs ieradāmies Ventorfā bez pasakām.

Kāda tad īsti izskatās tā Ventorfa? Ni, pils viņa nav — vismaz neviena spoža torņa, neredz ķeniņa meitas, nav ne peļu alu, ne pasaku viriņu slēptās spraudziņās. Mājas, visas sarkanu ķieģeļu, stāv rindā kā milža bērna rotaļu kluči, ar daudziem logiem, daudzām istabām, un katrs tāds mājas klucis ir tik pilns laužu, cik stropā bišu. Nē, kur nu bites vien! Te mēs esam juku jukām — mušas, lapsenes, odi, dunduri, zirnekļi, sienāži, ar dažādu pasugu knislīšiem visiem tiem pa vidu. Par knislīšiem es saucu bērnus — to te ir daudz. Ja daži saslimst ar masalām, tad sarkanā kluča ejas aizkaļ cieti, un mušas un citi kukaiņi pallek ieslēgti tik ilgi, kamēr visa slimība izkūpējusi gaisā. Bet bērni tomēr slimo. *Ir tīri brīnums, kā gaŗais klepus* prot viņus te atrast, tāpat citas slimības. Vēja bakas droši vien atnes vēiš, jo kādēļ gan tās sauc par vēja bakām un nevis lietus bakām vai citādi?

Nu ja, bet kur tad es paliku? Jā, Ventorfas Bābelē ir ticību un tautību jukums — te katoļi, adventisti, metodisti, luterāņi, baptisti, Mozus ticīgie, tāpat pareizticīgie, vecticībnieki, un vēl citādi, arī saules ticīgie. Mēs te esam poļi, ukraiņi, serbi, žīdi, krievi, lietuvieši, igauņi, ungāri, čigāni un vēl citi laudis. Serbi ir skaisti vīri, garām kājām, melnām modrām acīm un lepnām sejām kā kalnu ērgļiem. Tādēļ es vienmēr viņos skatoties, iztēlē redzu arī viņu dzimtenī — kalnainu un klinšainu. Tikpat divainā kārtā es kaut kur tālu tālu starp saules puķēm, baltā mājiņā, redzu kādu senu ukraiņu māti, dziedam šūpuļa dziesmu šīs dienas ukrainim, kas tepat nāk no Lielās virtuves ar piena viras katliņu rokā. Redzu bezgalīgā kviešu laukā šūpojamies ungārietes rozītēm raibināto bērna šūpuli. Igauņi ir vēsi un atturīgi, valodu viņiem māte mācījusi, lakstīgalu klausoties — tuli muli, tara tura. Nē, es tā nemāku, — runājot dziedāt. Latviešu sievas uz krūtīm žvadzina kareklišiem rotātas saktas, pirkstos spīdina sudraba gredzenus. Es pati arī nāku no tās zemes, kur tādas saktas vecmāminas nēsāja, un vecmēr skan — Rīga dimd, Rīga dimd, laudis ar sarkanām zvaigznēm pierē...

Un es redzu te, Ventorfas Bābelē, staigājam arī senās Jūdu zemes dēlus, tos, kas divi tūkstoš gadus nav zaudējuši savu tautas kopību un ticību, un prot kuplot un zaļot visur, kur vēji tos pūtuši. Tie nekad neizniks citu tautu jūklī. Un man jādomā par mums, par lietuviešiem un

Aleksis Rubulis

Likteņu kalve

Uz mūžu, draugs, paturi prātā no manis šos vārdus:
Caur ciņu gūt mērķi ir dižums un prieks,
Tik aizmirsti gurumu, vājumu, maldus, —
Kas uzvarēt nespēj, tas pasaulē lieks!

Ne lauri tam zied kad, ne ordeņi rotā
Tā krūtis, kas glābēju paspārnē mīt, —
Tver āmuru! Kalvē tev debesu dotā
Tu likteni pašam un glēvulīem sit!

Kas netic un saka, ka likteņa nava,
Kas vārgo un sūdzas, ka likteņis barga,
Tos stiprākais bīda pēc ieskata sava,
Tas likteņu lemējs, kungs viņiem un sargs.

Tu varonis tapsi, ja likteņus kalsi.
Ne pūlim tu, — pūlis tev līdzi tad skrieš!
Un klausīs tas kalēja drošsirža balsi,
Lai izkaltu visu, ko vēlējis Dievs.

(2)

...policijas ...s Kīselis

...IBAS KUSTĪBAS ...ATMIŅAS

...n paraustīju plecus, bet nepazīsta...ais pasteidzās piebilst:

„Es apbrīnoju jūsu vājo atmiņu — ...ik sen tas nu bijis! Jūs laikam to...akar bijāt drusku iedzēris... to jau ...arēja manīt, kad es jums kaut ko ...utāju. Bet jūs taču nevarat būt ...izmirsis to blondo kungu, ar kuru ...arunājāties ilgāku laiku?"

„Tā kā alkoholiskus dzērienus ne...etoju," es atteicu, „tad iereibušais ...an varētu būt bijis šis kungs pats, ...o šovakar redzu to pirmo reizi mū...ī. Un ja nu tā nav dzērumā radu...es pārskatīšanās, tad tie var būt ti...ai meli, jo minētās naktis patiešām ...avadīju mājās."

Redzēdams, ka arī šādā veidā ne...dosies mani „pārliecināt", viņi sāka ...ani dauzīt no jauna... Kad un kā ...s beidzās, labi neatceros, jo biju ...tkal zaudējis samaņu...

Kad ožamā spirta asā smaka mani ...amodināja — divi formās ģērbti ...ekisti paķēra mani aiz atmugurisko ...tlauztām rokām un vilka pa kāp...ēm lejā uz pagrabu, kur iegrūda ...ādā kamerā. Kad smagās durvis ar ...rokaņi aizcirtās, un čekistu soļi ap...lusa gaiteņa galā, es čukstēju patei...ību Dievam, kas darījis galu šīs ...aktu mocībām.

Mazā griestu spuldzīte aiz stiepļu ...ežģa bija apvilkta biezu papīru un ...eta vāju gaismu loku cementa ...ona vidū. Raudzīdamies, kur ap...ultīes, lai atpūtinātu savu samocīto ...ermeni un nomierinātu satraukto ...rātu, puskrēslā pamaniju kādas kā...as un drīz vien arī pašu cilvēku: ka...eras kaktā sakumpis gulēja vecs, ...ārdu apaudzis vīrs....

Pirmajā brīdī man šķita, ka tas ...u miris, un arī es še esmu iemests ...m pašam liktenim. Bet tad no kak...a atkanēja īss klepus un klusa, ...ārga balss:

„Vai jūs no pratināšanas?"

Pievilkos tuvāk, un vēroju šo izmundušo sirmgalvi. Man likās, ka es...u to kaut kur redzējis, un prātā ...lāvās biedīga doma: tas ir spiegs, ...as te ielikts, lai dzirdētu no manis ...ātīšanu un vēlāk to atklātu čekai.

„Lūdzu, apsēstieties," vecais vīrs ...icināja, „te — ar muguru pret sie...u... Tā būs vieglāk. Jūs izskatāties ...oti saguris..." Un kad es vēl vilci...ājos, viņš palīdzēja man apsēsties, ...ecīdams: „Nebaidieties, mīļais zēn! ...smu tāds pats upuris kā jūs, un ...anas gaitas nav vieglākas. Tikai ...irms divi dienām mani pārveda no ...askavas, uz kurieni deportēja jau ...agājušā gada rudenī. Jūs droši vien ...tcerēsities mani — es esmu policijas ...spektors Ķiselis... Kā vakarrit ...anī še ievietoja, tā vēl neviens nav ...icies zinis, un man nav ne jausmas, ...o viņi nodomājuši darīt ar mani..., Maskavā turpat sešus mēnešus pār...aidu kādā slavenā un baigā cietumā — mūžīgā naktī un kapa klusumā, ...tskaitot pratināšanas un spīdzinā...anas reizes... Un tomēr, dēls, es...nu laimīgs, ka varu būt atkal dzim...enē — kaut arī šai pašā pagrabā!"

Brīdi klusējis, viņš nāca ar veselu virkni jautājumu:

„No kuras puses jūs esat? Un sa...kiet — kad un par ko jūs apcietinā...ja? Jūs taču laikam esat ļoti jauns! Un visvairāk gribētos zināt, kas pa ...šo laiku notiek Latvijā?"

Es izstāstīju šim nelaimīgajam sirmgalvim visu savu īso dzīvi līdz pat šai dienai; pastāstīju arī, kādas pārvērtības notikušas Latvijā, kamēr vēl nebiju apcietināts, un kādas zi...ņas mūs sasniegušas cietumā.

Klausoties baigajās vēstīs, mūsu sastapšanās atdzīvinātais cietumnieks sadrūva aizvien vairāk un miklu skatienu raudzījās akmens grīdā, sadudzis kā zem pārlieku smaga sloga:

„Ja, manu zēn," viņš grūti nopū...tās, kad biju beidzis. „Tas, ko latviešu tauta patlaban pārdzīvo, ir nežēlīgākais likteņa trieciens viņas sirmajā mūžā. Kaut Dievs tai palīdzētu to pārdzīvot!„... Mani apcietināja drīz pēc sarkano ienākšanas un ievietoja Rīgas centrālcietumā. Apzinājos, ka mans vienīgais „pārkāpums" bija kalpošana savas tautas drošībai un kārtībai, bet NKVD man pierakstīja visrupjākos un fantastiskākos noziegumus. Viņi pieprasīja man nāves sodu, un biju jau sagatavojies tam. Taču — kā redzat — esmu vēl dzīvs, lai gan padarīts par galīgu kropli. Es, lūk, biju vēl vajadzīgs viņu sadistiskajam spīdzināšanas priekam, jo citādas jēgas še neatrodu..."

Nākošajā turpinājumā:
LUBJANKAS SPĪDZINĀŠANAS INSTITŪTĀ

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Margarita Kovaļevska

Čiepa stāsta pasaku par īstenību

Lūk, ko man pastāstīja Čiepa:

„Tad, kad purvi vairākas naktis nenovīdībā un varbūt bailēs, ka es varētu aizvest sev līdzi sūnainos mežus, bija tos sūkuši un tinuši necaurredzamā miglā, un manām acīm ko skatīt palika vairs tikai putekļi, nevērtīgas lūžņas un visbeidzot pavisam tukša istaba ar mēmu galdu vidū — mēs braucām projām. Grāmatu lāde un ceļa somas jautri lēkāja smagajā auto mašīnā, mani puikas staipīja kaklus uz vienu un otru pusi, un es brīnījos viņiem līdzi — kā tas tā var būt, ka meži, ķeburainie koki un pat pļavas ar miermīlīgām govīm drāžās pakaļ, it kā tās bēgtu no dzīves, no visa tā, kur traucāmies mēs. Man kļuva mazliet skumja sirds. Vai tad sīlis nevarēja no sarkani kvēlaina pīlādža nobirdināt pa odzinai? Un kādēļ pūpēži tik uzpūtīgi un lepni noskatīās mums pakaļ? „Pē — tāda Čiepa un vinas puikas — biiuši, nebiiuši", tie sprieda, šie zemei pieaugušie bumbuļi.

Tāpat tas bija, kad braucām vilcienā un pa logu raudzījamies ārā. Vēl trakākā ātrumā atkaļ bēga ceļa stabi un pat sīkie kārklu krūmiņi. Un mēs ieradāmies Ventorfā bez pasakām.

Kāda tad īsti izskatās tā Ventorfa? Ni, pils viņa nav — vismaz neviena spoža torņa, neredz ķēniņa meitas, nav ne peļu alu, ne pasaku viriņu slēptās spraudziņās. Mājas, visas sarkanu ķieģeļu, stāv rindā kā milža bērna rotaļu kluči, ar daudziem logiem, daudzām istabām, un katrs tāds mājas klucis ir tik pilns ļaužu, cik stropā bišu. Nē, kur nu bites vien! Te mēs esam juku jukām — mušas, lapsenes, odi, dunduri, zirnekļi, sienāži, ar dažādu pasugu knislīšiem visiem tiem pa vidu. Par knislīšiem es saucu bērnus — to te ir daudz. Ja dažī saslimst ar masalām, tad sarkanā kluča ejas aizkaļ cieti, un mušas un citi kukaiņi palīek ieslēgti tik ilgi, kamēr visa slimība izkūpējusi gaisā. Bet bērni tomēr slimo. Ir tīri brīnums, kā gaŗais klepus prot vinus te atrast, tāpat citas slimības. Vēja bakas droši vien atnes vējš, jo kādēļ gan tās sauc par vēja bakām un nevis lietus bakām vai citādi?

Nu ja, bet kur tad es paliku? Jā. Ventorfas Bābelē ir ticību un tautību jukums — te katoļi, adventisti, metodisti, luterāņi, baptisti, Mozus ticīgie, tāpat pareizticīgie, vecticībnieki, un vēl citādi, arī saules ticīgie. Mēs te esam poļi, ukraiņi, serbi, žīdi, krievi, lietuvieši, igauņi, ungāri, čigāni un vēl citi ļaudis. Serbi ir skaisti vīri, garām kājām, melnām modrām acīm un lepnām sejām kā kalnu ērgļiem. Tādēļ es vienmēr viņos skatoties, iztēlē redzu arī viņu dzimteni — kalnainu un klinšainu. Tikpat divalnā kārtā es kaut kur tālu tālu starp saules puķēm, baltā mājiņā, redzu kādu senu ukraiņu māti, dziedam šūpuļa dziesmu šīs dienas ukrainim, kas tepat nāk no Lielās virtuves ar piena viras katliņu rokā. Redzu bezgalīgā kviešu laukā šūpojamies ungārietes rozītēm raibināto bērna šūpuli. Igauņi ir vēsi un atturīgi, valodu viņiem māte mācījusi, lakstīgalu klausoties — tuli muli, tara tura. Nē, es tā nemāku, — runājot dziedāt. Latviešu sievas uz krūtīm žvadzina kareklīšiem rotātas saktas, pirkstos spīdina sudraba gredzenus. Es pati arī nāku no tās zemes, kur tādas saktas vecmāminas nēsāja, un vectēvi kaldināja. Un man ausīs vienmēr skan — Rīga dimd, Rīga dimd, kas to Rīgu dimdināja? Nu, ne jau ļaudis ar sarkanām zvaigznēm pierē...

Un es redzu te, Ventorfas Bābelē, staigājam arī senās Jūdu zemes dēlus, tos, kas divi tūkstoš gadus nav zaudējuši savu tautas kopību un ticību, un prot kuplot un zaļot visur, kur vēji tos pūtuši. Tie nekad neizniks citu tautu jūklī. Un man jādomā par mums, par lietuviešiem un igauņiem. Vai tad mēs pazudīsim, tikai piecus gadus svešās zemēs stumdīti un grūstīti? Lai nosarkst tas, kura bērns jau tagad vairs neprot latviešu valodu, kura mājā aizmirstas paaudžu paaudzēs stāstītās pasakas, dziedātās dziesmas. Taču zemes trīce nav aprijusi mūsu jūras balto piekrasti ar medus dzelteniem dzintara graudiņiem. Vēl ir tā zeme, no kuŗas mēs cēlušies, un mēs nezinām, kāds vējš mūs reiz nesīs atpakaļ.

✲

Vienreiz nedēļā, pamīšus kā kuŗai, mums, Ventorfas sievām, iāiet Lielās virtuves pagrabā kartupeļi mizot. Mēs sēžam iegarenā lokā ap kartupeļu kalnu un mizojam, mizojam turpat četras stundas. Pagrabs ir silts, stunda agra, es vēl pusmiegā. Nazis skrien pats no sevis ap kartupeli, izgriež puvuma melnumiņu, dīgļa actiņu, nogriež kartupelim degguna pumpu. Ko? Vai, vai — ko es izdariju! Tas taču bija Karalis Kartupelis! No manas pašas grāmatas Karalis Kartupelis. Tā palika Latvijā, bērnus atpakaļ gaidot. Bet pašam karalim, baltam, bez mizas, nu iākrīt toveri pie citiem tādiem pat nomizotiem kartupeļu brāļiem. Mani pirksti tikpat nesaudzīgi gluži sārtus nokasa sulīgos burkānus, un tie lido uz otru pusi — ūdens spainī.

Virs mūsu galvām virtuvē ap milzīgiem, tvaiku apņemtiem katliem likņā pavāri. Tur top pusdienas simts un atkal simts mutēm. IRO krustmāte mūs šeit baro par brīvu. Kā „Galdiņ, klājies!" pasakā no jau seniem laikiem.

Taču uz vakara pusi mums visiem ļoti gribas ēst, un tik ļoti gribas ēst, ka katrs pats ir spiests gatavot sev maltīti. Un mēs, sievas, puķotajos sava sarkanā bišu stropa mazajā virtuvē pie gāzes plītiņām, un vāram vakariņas, — katra pēc savas receptes, garšas un mācēšanas. Tās ir pasaku pusstundas Kārumu zemes princeses Izlepītes valstībā, kur mūžam mainas virējas — resnas un tievas, jaunas un vecas — mainas katliņi, mainas podiņi. Čurkst visvisādas pankūkas, gandriz pēc Anšlava Eglīša receptes ceptas — gan plānas, gan biezas, rauga uzpūstas, ābolu ripiņām piebārstītas, olām uzputotas. Smaržas jaucas viena caur otru, tāpat kā tautības un ticības. Es arvien arī tā ieslīpi šķielēju citu sievu podiņos, un mācos, kā jātop tam vai citam ēdienam. Parādas arī viens otrs kautrs viriešu kārtas radījums, kas kā pazudis stāv, sānis atbīdīts un pacietīgi gaida savu kārtu, mazu tējas katliņu rokā. Un te stāv arī Ventorfā ilgāk aizķērusies ģimenes māte ar pieticīgu pāri palikušu kartupeli vai burkānu. Bet tā t s ir visur — vienam cepetis, otram kartupelis ar sāli.

Un es jūtu, ka atrazdamās īstenībā, vēl aizvien esmu it kā puspasakā. Kaut ko tomēr esmu paspējusi izsūkt no meža, nozagt purvam un miglai — viņu pasakas! Nē — es nemāku iemīlēt īstenību, tā ir auksta, naidīga un nežēlīga.

Kad atnāk vakars, eju staigāt. Vakars ietinis skarbumu mikstā, vēlā rudens tumšā. Vēji plūst un atplūst — uz kurieni? no kurienes? Man ir salti, es jūtu, ka dvēsele raujas ārā plašumā, bet es gribu viņu paturēt sevī, lai tā tumšā nesaskrambājos, nepazūd nezinnā un klusā izmisumā, kas ložņā un glūn aiz katra stūŗa. Es aizpogāju ciešāk savu no segām šūto mēteli. Man acis trizuļo asaras un kad mazliet piemiedzu plakstus, daudzie gaišie logu plankumi saplūst kā kūstošā zeltā. Un nu es sildu savu dvēseli ar sirds dziļumos nogremdētām pasakām, mānu to un stāstu, ka esmu jau nokļuvusi Dolaru zemes zelta pilī. Es staigāju tās dārzā un klausos dziesmās. Jā, es aizmirsu pateikt, ka vakaros Ventorfā visi sarkanie Milža bērna rotaļu kluči ar daudzajiem logiem — dzied! Es nestāstu niekus, gandriz katrai mājai ir savs skaļrunis, un kad cilvēks vakarā klīst šurpu un turpu, gaisā vējojas dziesmas, uz visām pusēm birst klavieŗu skaņu kristalla zirnīši, visvisādas stabules, taures un stigas dzied bezvārdu dziesmas — kā nu kuŗu reizi paticis tam, kas reiz skaņās stāstīdams sev pasaku, bēdzis projām no īstenības. Es apstājos un klausos un klausos, un arī mani sapņu spārni raisās projām no šejienes. Taču ne tā kā bēga koki un pļavas — atpakaļ purvu miglā, bet uz citu, galšāku vidi, citos ļaudīs, citā gaismā, citos priekos un rūpēs. Ak, es nabaga plikā slieka ūdens pelkē, ak, es nabaga pele Mice ar smagu akmeni astes galā!

Un raugi, es paceļu acis — debesīs sēd mēness. Spožs un tāļš. Tas taču nav mēness, es saku sev. Tas ir no mīļā Dieva caurās kabatas izkritis zelta dolars. Nabaga Dievs — pasaule prasa tik daudz, un viņam ir tikai viens vienīgs dolars un dažas sīkas zvaigznītes kā spraudītes vīlē.

Un es lūdzos Dievam, lai viņš dolaru dāvina man. Es esmu patmīle, es šajā brīdī domāju tikai par sevi, un es saku Dievam: „Tu esi labākais zemē un debesīs. Dāvini man šo debess dolaru — dvēseles mieru un spēku. Es gribu braukt turpu — uz dolaru zemi. Man daudz nekā nevajaga, ne ledus skapja, ne auto, ne mīkstu tepiķu, bet man vajaga pašai savu istabu, drošu jumtu virs galvas un rokām darbu, kas pašai un citiem nes svētību un prieku. Vai dāvināsi?"

Es zinu ļoti labi, ka esmu tapusi uzbāziga un nekauniga, bet aiz stūra vējš kaucina izmisumu, un man ir bailes. Un es runāju tālāk — es solos būt laba, es solos zīmēt neskaitāmas pasakas, es solos no jauna iekalt galvā vienreizvienu, kas pa gadiem izkūpējis un ko, par laimi, amerikāņu ārsts man neprasīja. Kādai ukrainietei viņš gan prasīja: „Ja viena ola maksā 16 feniņus, cik tad maksās piecas olas?" Ak, mīļais Dievs, tā ukrainiete nezināja, un es, viņai aiz muguras stāvēdama, uztraukumā arī vairs nezināju. Bet man laimīgā kārtā labais amerikāņu ārsts neko tādu nejautāja, un nu es solos Dievam iemācīties atkal reizes rēķinu.

Un kad es tā stāvu klaja kazarmu laukuma vidū starp sarkanajām, tumšā iegrimušām mājām, un skatos debesīs, es ieraugu, ka dolars debesīs smejas: „Hi, apkaunies, tā taču suns skatās uz desu!" Šie smiekli mani aizvaino. Es nolieku galvu un eju tālāk. Dziesmas ar un bez vārdiem par milestību un laimi, pa zafira zaļiem dārziem, zelta putniem, rozēm un zīda drānām lido man līdzi, un smejas, smejas...

Tad garām aidrāž īsteniba Hamburgas autobusa izskatā. Es esmu iznākusi ārā no Ventorfas pasakas. Autobuss, plats un ērts, aizvizina sevi cepurainus ļaudis. Ir vakars. Iestādes darbi beigušies. Braucējiem katram kaut kur pilsētas labirintā savs dzīvoklis, sava jumta istabiņa, sava vieta un nepieciešamība dzīves ņudzeklī. Bet man nav nekā. Es skatos saltajā debess spidekli un gaidu Amerikas saucienu, gaidu kuģi. Kuģi iet, kuģi nāk, ļaudis aizbrauc,nāk klāt citi, bet ļoti, ļoti daudzi sēd un gaida. gaida un sēd. Un kuģi tos vēl neņem sev līdzi. —

Es nezinu, vai man uzrakstījās pasaka par īstenību vai īsteniba par Pasaku.

J. Silipi

Staburaga vēsture

Reti kādam dabas objektam piegriezta tāda vēriba kā Staburagam. Tā vecums ir ļoti liels. To pierāda tas, ka Staburagā vēl aug retais pēcledus laikmeta augs — Alpu kreimula, kas tur vēl uzglabājusies pateicoties Staburaga avotiņa aukstam ūdenim. Tā ir vienīgā augstene Latvijā, un cik zināms, — arī vienīgā pārējās Baltijas valstīs.

Izglītības ministrija līdz ar Staburagu to bija izsludinājusi par saudzējamu un aizsargājamu. Staburags ierindots vēstures piemineklos tāpēc, ka ap to saistās dažādas teikas, bet Alpu kreimula — dabas piemineklos, kā augu retums.

Alpu kreimula ir gaļas ēdēju augs un barojas ar insektiem. Tā sagūsta tos starp divām lapiņām, kad tie uzlaižas sūkt saldo šķidrumu, ko izdala augs. Tad Alpu kreimula virsējo lapiņu nemanot piecļauj apakšējai, un insektu ieslēdz. Alpu kreimula aug uz apsūnojušas klints, ko pastāvīgi slacina aukstais ūdens, radīdams tādus klimatiskus apstākļus, kādi tie bijuši priekš daudziem tūkstošiem gadu — pēcledus laikmetā. Mazais, bet skaistais augs klāj savas dzeltenās lapu rozetes kā mazas zvaigznītes uz tumši zaļās sūnas, un nevienam ekskursantam prātā nenāk, ka tas, apmeklējot Staburagu, stāv pie dabas retuma. No iznīcības kreimulu pasargājis tas, ka tās spēcīgākie eksemplāri aug ļoti augstu, kur neviens bez speciālas ierīces nevar piekļūt. Daži, kas par Alpu kreimuli ko dzirdējuši, bet nezina tās izskatu nedz augšanas vietu, meklē šo „brīnumpuķi" Staburaga krūmājos. Par Alpu kreimulas noplūkšanu draud sods. Bet ne jau visi apmeklētāji rīkojumu katrreiz ievēroja.

Valodnieki pēdējā laikā Staburagu centās pārdēvēt par Staburadzi, bet plašākām tautas masām grūti pie tā pierast. Tas atrodas Daugavas kreisā krastā, apmēram 6 km uz augšu no Kokneses. To „audzē" avotu kalķis. Mazā avotiņa ūdens, kas izveŗd Daugavas krasta augšdaļā, satur lielā daudzumā šķidinātus kalķus. Kalķi nosūstās uz klints sienām, kam ūdens plūst pāri, pamazām sacietē un rada it kā stabu, no tālienes raugoties — izcilni, līdzīgu ragam. Sendienu krievu plostnieki un strūdzenieki, pludinādami pa Daugavu plostus un strūgas, Staburagu, kas tiem noderēja par ceļa rāditāju, dēvēja par „Čertova boroda" (velna bārzda). Klints, tumši zaļām sūnām un alģēm apaugusi, patiesi no tālienes izskatās kā liela bārzda.

No kalķu noguluma daudzos desmitos gadus klints top lielāka un savu svaru vairs nevar noturēt. Pamazām tai rodas plaisas un „lielā bārzda", jeb „raga" draud iegāzties Daugavā. Šāds klints atlūzums radās apmēram priekš 74 gadiem — 1876. gadā — un ievēlās Daugavā, un guļ tur vēl tagad kā liels milzenis, uz kā ekskursanti mēdz ieturēt pusdienas. Klints atlūzuma notika tieši krievu-turku kara izcelšanās dienā, un tāpēc ļaudis tam piegrieza izcilus vērību, zīlēdami, kas karā uzvarēs. Turku pusē kaujas vadīja ģenerālis Osmanb, bet krievu — ģenerālis Skobeļevs, kas karā arī uzvarēja. Šo notikumu krievu plostnieki, priekš par sava zemes valdnieka uzvaru, visādi izdaiļoja un lielo klinti bluķi Daugavā nosauca par Osmana bārzdu, pat nezinādami, vai Osmanam bārzda bijusi vai nē. Vecie plostnieki vēl tagad saka, ka turku ģenerālis Osmans toreiz „pazaudējis bārzdu", jo tautas atmiņas iet no mutes mutē.

Arī poļu valdīšanas laikā, ap 1629. g., Staburags bijis labi pazīstams kā krāšņuma vieta Daugavas krastā. Vēlāk poļi pat izdeva savā valodā speciālu grāmatu par Staburagu, greznotu ar ilustrācijām, kuŗā tas slavināts un apdziedāts; tas arī ietērpts visādās teikās. Šī grāmata glabājās arī Rīgas pilsētas bibliotēkā. Populārajā žurnālā Austrums iespiestais Staburaga attēls ņemts no minētās grāmatas. Arī krievu cara laikā Staburags nebija aizmirsts. Tā 1804. g. Krievijas valdība bija izdevusi lielā formāta gliti iespiestu Staburaga attēlu kā teicpu izgreznojumu, ko zīmējis kāds mākslinieks Ivanovs. Šis Staburaga attēls bija atrodams vienā otrā Rīgas vecākā bibliotēkā un pat pie „bukinistiem" krāmu tirgū.

Dzejnieks Andrējs Pumpurs, kā zināms, ap 1871. g. strādāja Rembates muižā pie mērniekiem, bet tā jaunākais draugs — Auseklis, Krogzemju Mikus, tani pašā laikā Lielvārdes draudzes skolā par palīgskolotāju pie Neilanda. Tā kā abas šīs muižas atradās blakus, tad abi dzejnieki bieži satikušies. Kādu svētdienu abi draugi aizbraukuši uz Staburagu. Staburaga krāšņums Auseklī tā sajūsminājis, ka mājās pārbraucis tas tūliņ uzrakstījis dzejoli Trimpula:

Kā Daugava vaida un bangas kā krāc!
Un Staburags asaras rauda!
Kā ozoli piekrastē briesmīgi šņāc!
Tur dievi un sentēvi gauda!

Pēdējā karā Staburags stipri cietis. Vācu „kara kungi" atkāpdamies nesaprotamu iemeslu dēļ likuši Staburagu uzspridzināt. Šo „darbu" latviešu tauta ilgi atcerēsies!

Bet Staburags, kas pastāv jau tūkstošiem gadus, nav iznīcināms tāpat kā latviešu tauta. Dzidrais avotiņā dos „asaru" vēl vairāk, un pēc dažiem desmitiem gadiem Staburags būs pats no sevis atjaunojies. Neizniks arī retais augs — Alpu kreimula, jo klints dobumos viens otrs auga eksemplārs būs saglabājies. 1938. g. uz Staburaga klints varēja saskaitīt ap 400 eksemplāru.

Klabatas — nedēļas žurnāls jaunatnei

Vientuļo skautu žurnāls Klabatas, kas jau nodibinājis sev vārdu latviešu skautos un gaidās visā pasaulē, tagad paplašināts un pārveidots par izdevumu visai latviešu jaunatnei. Žurnāla redakcija Augustdorfā, kuŗā darbojas Bruno Rubess, Gunārs Grīnbergs, V. Graudums, A. Kalniņš uc., domā par satura tālāku izveidošanu un pāreju no rotatora uz citu izdevīgāku pavairošanas techniku. Projektēts arī piesaistīt žurnālam populārākos rakstniekus un citus autorus, kas varētu sniegt oriģināldarbus un interesantus rakstus jaunatnei. Pārveidotais 14-16 lp. biezais žurnāls tagad Vācijā maksā 25 un ārzemēs 35 fen. numurā un iznāk katru sestdienu.

Reizē uzlabots arī žurnāla ārējais ietērps un rotatora techniķi tiek sniegti nevien zīmējumi, bet pat ģimetnes un žanru ilustrācijas.

Pa Staburaga bērnu tekām

PIEKTĀS VIENTUĻO ZĒNU UN MEITEŅU NODARBĪBAS

Latviešu tautas dzīve tautas dziesmās

Kopš sirmas senatnes mūsu dzimtenē — Daugavas krastos pie Baltijas jūras dzīvoja latviešu tauta. Toreiz dzimteni klāja lieli meži, un ļaudis dzīvoja lidumos un mežu malās:

Kas kaitēja nedzivoti,
Diža meža maliņai?
Bet gar ceļiem viņoja zeltīti rudzu lauki:
Bandinieki rudzus sēja,
Diža ceļa maliņai.
Kad rudens darbi bija padariti, puiši jāja ligavas lūkoties:
Seši mari bandinieki
Jāj pa ceļu dziedādami.
Nolūkojuši ligaviņu, zagšus to no maltuves aizveduši sev līdzi:
Ēj, bāliņi, lūkotiesi,
Ko dar' tava malētiņ?
Vaļā durvis, vaļā logi,
Nerūc vaira dzirnaviņ's
Un bāliņš — ligavas brālis, segloja kumeliņu un jāja meklēt savu malējiņu. Nezinādams, kur meklēt, kur jāt, viņš jautā krauklītim:
Krauklīt's sēž ozolā,
Zelta spēles rociņā.
Vai krauklīt' tu redzēj'
Kur aizveda mūs māsiņ?
Pār purviem, pār mežiem,
Pār smalkiem krūmiņiem.
Tur aizved' mūs' māsiņ!
Uz bagāto Kurzemīt!
Ilgi meklējis, bāliņš beidzot atrod savu māsiņu dzīvojam prieka un laimē.

Visi kopīgi viņi nākamā vasarā svin Jāņus, dziedādami skanīgas ligo dziesmas:

Lai liec dziesma meža galus,
Šo dieniņu daudzinot.
Lai nes vēji Jāņu dziesmu
Svešu tautu novados.

Tā laimīgi dzīvoja un strādāja latviešu tauta, līdz svešas varas to apspieda un lika sev kalpot. Nāca grūti laiki, un klausu ļaudis lūdza:

Ej, saulīte, driz pie Dieva,
Dod man svētu vakariņi
Bargi kungi darbu deva,
Nedev svēta vakariņ.
Un
Kur uguni, silda gaisu,
Slauka gaužas asariņ's
Krimta cietu pelav' maizi,
Avotāi mērcēdam'.

Tur modās senais latviešu varoņgars. Mūsu bāliņi jāja karā un aizdzina bargos kungus:

Div' dūjiņas gaisā skrēja,
Abas skrēja dūdodam's.
Div' bāliņi karā jāja,
Abi jāja domādam'...

Ienaidnieka pārspēks dažreiz lika bēdāties:

Karaviri bēdājās,
Asiņaina gaisma aust
Nebēdājiet, karaviri,
Sudrabota saule lec.

Taču drosme un varoniba palīdzēja:

Dziedādami, spēlēdami,
Ienaidnieku uzvarēs
Dziedādami, spēlēdami
No kariņa mājās nāks!

Karaviri atbrīvoja Latviju, un tautu pateicībā lūdza:

Dievs, svēti Latviju!
Mūs' dārgo tēviju.

Šo lūgšanu mūsu tauta lūdz vēl šodien un tic, ka trimdinieki drīz atgriezīsies atpakaļ.

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Vientuļo mazskauti

Aleksis Rubulis

Likteņu kalve

Uz mūžu, draugs, paturi prātā no manis
šos vārdus:
Caur ciņu gūt mērķi ir dižums un prieks,
Tik aizmirsti gurumu, vājumu, maldus, —
Kas uzvarēt nespēj, tas pasaulē lieks!

Ne lauri tam zied kad, ne ordeņi rotā
Tā krūtis, kas glābēju paspārnē mīt, —
Tver āmuru! Kalvē tev debesu dotā
Tu likteni pašam un glēvuļiem sit!

Kas netic un saka, ka likteņa nava,
Kas vārgo un sūdzas, ka liktenis bargs,
Tos stiprākais bīda pēc ieskata sava,
Tas likteņu lemējs, kungs viņiem un sargs

Tu varonis tapsi, ja likteņus kaisi.
Ne pūlim tu, — pūlis tev līdzi tad skries!
Un klausīs tas kalēja drošsirža balsi,
Lai izkaltu visu, ko vēlējis Dievs.

Nākošajā turpinājumā:
LUBJANKAS SPĪDZINĀŠANAS INSTITŪTĀ

Severins Dīķis

ZIEMEĻU GALĀ

(CEĻOJUMA PIEZĪMES)

Tam, kas trimdas gadus sutis un smacis siltajā Dienvidvācijā ar tās fēniem un ziemām bez sniega, ar saules svelmi un ieleju tropisko tveici, ar gaisu bez joda un vēju bez jūras sāļuma — tam Vācijas ziemeļu gals liekas kā dzimtenes priekšnams, kurā jau ieejot vien norimst veseri deniņos un krūtis piepūšas kā bura, pilna svaigas brīzes. Tādam švābu gala latvietim, kas Lībekā nekad nav bijis, tās vārds vien jau atmiņā saistās ar baltas smilts, ar vēsas ziemeļu saules un zilas jūras priekšstatu.

Hamburga dimd kā Rīga un kauc ar vilinātājām balsīm ostā; Brēmene nobur ar fatamorgānām par savu ziemeļu māsu; Oldenburga noskan ar tālas operas atbalsīm; Farele čukst ar izdeguša ugunskura ogles sīcienu — kā Kurzemes mājā pie vecmāmiņas pavarda.

Viss, kas psihiski un morāliski ilgi drupinātam trimdiniekam vajadzīgs, bieži vien ir tikai daži pilieni svaigu asiņu, pašam savas garīgās un antropoloģiskās grupas asiņu, kas ir pretinde laikmeta fēna apmātībai un ceļvedis — instinkts svešniecības labirintos. To gūst ar mijiedarbību, kas pērkama par 100 markām ceļanaudas. Kad biļete kabatā, var sākties brauciens uz sanatoriju — uz ziemeļu galu, kur tādā kā nošķirtā salā dzīvo asiņu devēji — latvieši. Tie, kas vēl palikuši.

Pati technika, vismaz netieši gādā par to, lai izslāpušais drīz tiktu pie akas. Vilciens naktī aizrauj gar aizmigušiem švābu Alba pakalniem ar spodru mēnesnicu siltajās debesīs un ciemu retām ugunīm tuvu un tālu. Līdz 10 vakarā jūs vēl apmeklē balts vīrs naga cepurē ar augļiem, kafiju un cigaretēm, vēl varat nopirkt arī kādu īpašu, tikai vilcienos pārdodamu illustrētu žurnālu — pēc tam jūs piederat pats savam miegam, grauzējām domām vai atmiņām — kā nu kurais. Jūs netraucē arī konduktors, bet ja viņš to dara, tad ar tik smalkjūtīgu un šarmantu atvainošanos, ka jums gandrīz pat nevelkli, ka ar savu klātieni sagādājiet viņam neērtības nakts laikā. Jā, rupjie, neiecietīgie laiki ar bāršanos, stumdīšanos un apzagšanos tumsā ir garām — nu jau dažus gadus. Toreiz laudis samaksāja ceļa biļeti ar paciņu cigarešu, ar elkoņiem ielauzās vilcienā un brauca, bez īstas vajadzības klejodami pa Vāciju. Tagad brauc tikai tie, kam ir jābrauc, un parasti tiem ir nauda un noteikts mērķis. Jūs vairs neesit „verdammt, noch a mool!" — bet „Bitte, mein Herr, verzeihung, meine Dame". Vācija ir kļuvusi gandrīz vai patīkama.

Progress sākās un neapturāmi iet uz priekšu ar to brīdi, kad pēc valūtas reformas Berlines 2 feniņu matkas tāka pārdot ar robotām malām. Tā bija pirmā, tā sakot, noplēšamā ērtība. Progress pamazām turpinās un iezīmējas ar tikko iznākušu, visās lielajās pilsētās dabūjamu grāmatu Man benimmt sich wieder (Uzvešanās atkal ciepā), bet sabiedriskai satiksmei vainagu uzliek Augsburga, kur lielas firmas augsta direktora stikla uzgaidāmā telpā glīta bavāriete jums pasniedz cigārus vai cigaretes (bez maksas, protams) — kā kungs vēlas! Taču pilnīgi jūs apmulsina Frankfurte, kur pa stacijas peronu pastaigājas ļaudis ar gumijas sēdamspilveniem kaulainākiem braucējiem, ratiņstūmējs ar smaržām, un laikrakstu pārdevējs, kas piedāvā visjaunākos Šveices un Austrijas izdevumus.

Lieki pieminēt? Jā, bet agrāk tā nebija. Tad, kad uz citām zemēm aizbrauca daudzi trimdinieki. Vācija vairs nav postaža. To tikami apzināties tam, kas nekur nebrauc. Drupas ir prom, ceļas jauni nami, veras jauni veikali. Nemaz nerunājot par „eiropisko vidi un garu".

„Nu, bet tas nav viss. Ja gribat taisni medīt Vācijas atplaukstošās dzīves sasniegumus, tad iekāpjiet Frankfurtes-Hamburgas dīzeļvilcienā. Tam ir tikai 3 vagoni, kas skrien ar 120 km stundā. Viss vienā stiklā, paklājos un mīkstos polsteros. Ar numurētām vietām un nieciņu pasažieru skaitu — vilcienam ir tikai pirmā un otrā klase. Un kur tad restorānvagons! Un kur vēl rakstāmistaba — ar rakstāmmašīnu un citiem piederumiem! Kas par to, ja šis pēdējais progresa kliedziens drusku pāragrs — vilciens drāžas ar tādu kratīšanos, kā amerikāņu džips pa arumiem. Es redzēju vienu kungu, kas errodamies atgriezās no rakstāmistabas — ar salauztu zelta pildāmspalvu rokā. Es redzēju vienu dāmu, kas atgriezās no restorānvagona ar pārkostu lūpu — kā lai iedzer kafiju no smagās porcelāna tases, kad vilciens tik traki svaidās! Un es redzēju vienu džentlmeni, kas gaiteni izslīdēja uz pārmērīgi vaskotās grīdas un iegāzās logā, apbirdams ar miljardiem sīku un rupju stikla šķembu...

Bet tas nekas. Mēs braucam, mēs drāžamies uz ziemeļiem, uz dzimtenes priekšnamu, kur Hamburga dimd un Farele čukst.

(Turpinājums sekos)

Igauņu velte savai universitātei

Stokholmā priekš kāda laika izmācis Tartu universitātes 20 gadu jubilejai veltīts rakstu krājums Apophoreta Tartuensia. To izdevusi Igaunu zinātniskā biedrība Zviedrijā. Iespējams šis pasākums kļuvis ar finansiālu palīdzību, ko snieguši Igaunu trimdas organizācijas, uzņēmumi un privātpersonas un ar lielo igauņu sabiedrības atsaucību, jo grāmatai ir vairāk nekā 900 subskribentu.

Rakstu krājumā apm. 500 lappusēs piedalījušies 32 autori, agrākie Tartu universitātes mācībspēki, visi, izņemot divus zviedrus, igauņu tautības. Puse no rakstiem ir vācu valodā, pārējie angļu vai franču, divi zviedru, un tikai divi igauņu valodā: grāmata, acīmredzot, domāta ne pašu vajadzībām, bet igauņu zinātnes un kultūras propagandai. Krājumā publicētie apcerējumi aptver dažādas zinātņu nozares un tiem daudzkārt ir lauri specīls raksturs. Centrālo vietu krājumā ieņem raksti, kuros apskatīta Igaunijas zeme, daba, tauta un vēsture. Ar interesi tos lasīs igauņi pašā; iepazīties ar tiem derētu arī latviešu iestāžiem, jo tais apskatītās problēmas skar mūsu zinātniekus un interesentus. Tāds, piem., ir G. Rinka raksts par igauņu zemo dzīvojamo šķu, H. Hagara raksts par Baltijas spēļu arkiem, R. Indreko par akmens laikmeta Idoliem, E. Blumfeldta — par Igaunijas (un Latvijas) zemnieku kara klaušām viduslaikos uc. Tāpat interesanti ir teorētiskie apcerējumi par aktuāliem problēmām politikā un saimniecībā, piem. padomju kolektīvās un Igaunijas individuālās saimniecības produktivitātes salīdzinājums E. Pooma rakstā, no kura citēsim tikai vienu statistikas datiem pamatotu teikumu: 1939. gadā piena, gaļas un olu produkcija Igaunijā pārmiegusi sovhozu un kolhozu produkciju 4,8 reizes, rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 6,3 reizes uz 1 ha aramzemes un 2,4 reizes uz vienu mājlopu. H. Ronnimoisa savā rakstā, ko patiesi derētu tulkojumā pasniegt latviešu iestādēm, apskata Padomju Krievijas konstitucionālos trūkumus un nāk pie atziņuma, ka padomju saimniecībai chaotiskais, stīvēkļiem ir nedziedināma slimība. Desetta mūsu izpausties arī ar igauņu cīņu par savām politiskajām tiesībām, kas lieliski un objektīvi apraksmota A. Mägi rakstā.

Mūsu ziemeļu kaimiņi savas Alma mater jubileju atzīmējuši visai iespaidīgi un cieņīgi. Savu propagandas un informācijas darbu tie pacēluši augstā līmenī. Ņemot un lasot šo priekšzīmīgi izdoto, zinātniski augsti vērtājamo veltījumu, rodas skaudrais jautājums, kāpēc gan mūsu, latviešu akadēmiskās aprindas nav pratušas apvienoties līdzīgam pasākumam. Visās pasaules malās Latvijas universitātes jubilejas dienā gan sarīkoti svinīgi akti, bet nav radusies paliekama piemiņa. Un kāpēc mums vēl līdz šim nav garīga centra, kas pāri politiskām un personiskām nesaskaņām, sīkām un nenozīmīgām vienam kā otrām, aktivizētu mūsu akadēmiskās aprindas?

Prof. Ed. Šturms

Mirušo piemiņas dienā

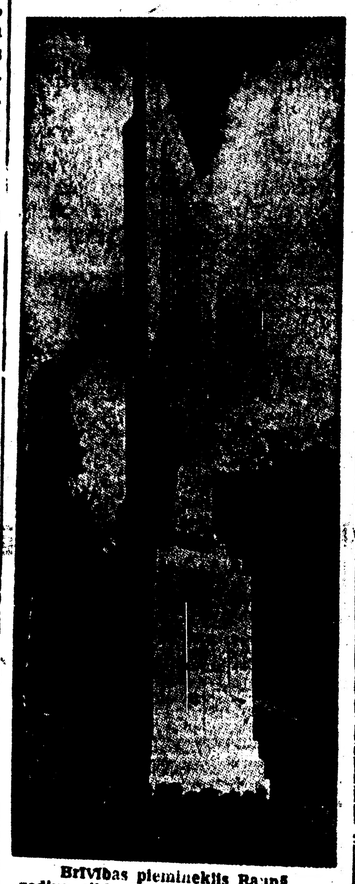

Brīvības piemineklis Rīgā godina cildenākos mūsu aizgājējus — krītošos karavīrus

Miris latviešu draugs

Stokholmā 9. nov. miris priv. doc. Harijs Valiņs, kam lieli nopelni latviešu un zviedru attieksmju izveidošanā un tuvināšanā — ar nodomu saslēgt tuvākā draudzībā tautas un zemes ap Baltijas jūru. Viņa nopelniem lielā mērā pieskaitāmas arī Baltijas institūta Stokholmā, kongresi Baltijas zemju vēsturē, izstādes, kolekciju veidošana, koru viesošanās, mūsu operas un baleta viesošanās Stokholmā uc. Šīs rosības centrā bija zviedru un latviešu sūtniecības un abas zviedru un latviešu biedrības, kuŗās izcili nopelni bija nelaikam no zviedru puses, no latviešu puses — arī jau nelaikam prof. Fr. Balodim.

Priv. doc. H. Valiņs darbojās par zviedru valodas lektoru Rīgā un iekārtoja priekšzīmīgu zviedru bibliotēku. Viņu atceras liels skaits latviešu draugu, no kuriem viņš bēgļu gaitās daudziem sniedza pašaizliedzīgu atbalstu.

LNPL nodomi kultūras laukā

SEKMĒS RADĪTĀJU MĀKSLINIEKU ATBALSTĪŠANU

Vēstule Latvijai no Londonas

Par LNPL kultūras un izglītības daļas darbiem un nodomiem tās vadītājs komponists un LBL priekšsēdis A. Jērums mūsu līdzstrādniekam paskaidroja, ka Lielbritānijā latviešu kultūras dzīvei jau izveidots satvars un kodols. Atliek tikai to tālāk rosināt un paplašināt. Organizācijas kultūras darbu ievadījušas nopietnā gultnē, un LNPL uzdevums ir tām palīdzēt. Konkrēts darbs tuvākajam laikam būtu paplašināt papildskolu tīklu, kamēr vidējo izglītību būtu iespējams noorganizēt korrespondences ceļā. Taču Lielbritānija vien šim uzdevumam par mazu, un šejienes latviešu skaits nespētu iznest šo pasākumu. Še nepieciešama sadarbība citu zemju latviešu kultūras iestādēm un organizācijām.

Lielbritānijas latviešu biedrības veiksmīgi gādājušas par koncertiem un priekšlasījumiem. Nac. padomei no savas puses būtu darāms viss iespējamais radītāju mākslinieku atbalstīšanai. Līdz nākošajiem dziesmu svētkiem šim nolūkam būtu noorganizējama darbu godalgošana un stipendijas.

Dziesmu dienu organizācijas komiteja tagad nu kļuvusi pastāvīgs organs, kas ar savu līdzekļu atlikumiem spēs gādāt par nošu iegādi kopiem utt. Visai nozīmīgs fakts ir tas, ka nākošie dziesmu svētki 1951. g. 29. jūlijā notiks Karaliskajā Alberta hallē. Tāpat ka citos gados arī šoreiz tie būs saistīti ar jaundarbiem veltītu vakaru.

LNPL vienreiz par visām reizēm grib atrisināt arī autora honorāru jautājumu, kas mūsu trimdas laikā bijis pabērna lomā.

Londona, novembrī. —ns.

KULTŪRAS CHRONIKA

Glezmotājs Uga Alberts, kas Vācijā dzīvodams piedalījās vairākās izstādēs, tā gad ASV darbojas savā speciālitātē un strādā kādā architekta birojā par zīmētāju.

Angļijā DVF SOT novada drāmatiski kopa režisora J. Dižgalvja vadībā sagatavojusi Blaumaņa Trīnes grēku izrādi. Kopa darbību uzsākusi prieki viena gada, iestudējot M. Zīverta Ķīnas vīzi, kāds kuŗa nav, R. Blaumaņa Zagli un Indrāni un L. Ausāņes Glezmotājs Otiņi. Kopai ir 25 dalībnieki un tās īpašumā ir īstas audekļa dekorācijas.

Glezmotāja Arnolda Mazīša darbu Meltene ar bēreti izstādīts Braitonas mākslas galerijā. Izstādē redzamas tikai 26 gleznas, kas savāktas no citām Londonas izstādēm. Tā uzskatāma par izlases klāstu.

Prof. Atis Teichmanis ar Dagmaru Kokeri, ērģelnieku E. Šenfelds un dziedātāji Edvīns Krūmiņš un Gaida Trēziņa dziedājuši Londonā reformācijas svētku koncertā, kuŗā piedalījies Londonas luteriešu koris, A. Jēruma vadībā.

Literātūras kritiķis Jānis Rudzītis gatavojas izcelot uz Zviedriju, kur cer ierasties ap Ziemsvētkiem. Iebraukšanas vīzu Zviedrijā saņēmis arī pikv. Kārlis Lobe.

Bij. Rīgas radiofona orķestŗa pirmais trompetists Ernests Volkovs pēc piecu gadu nostrādāšanas Hamburgas filharmonijā un operā gatavojas izcelot uz Austrāliju.

Baletmākslinieks Indriķis Ļipkovskis, kas kādu laiku darbojās Stutgartes valsts teātrī kopā ar Osvaldu Lēmani, tagad saistīts Flensburgas pilsētas teātrī. Novembrī paredzēts uzvest Petrušku, Faunu pēcpusdienu un Pasudušo dēlu.

Rasma Galeniece

NESASTAPTAIS

Man garām sejas, svešas sejas slīd.
Tavs smaids, tavs acu skatiens
nepaspīd.
Vien sapni nāc un māj ar zelta kresli.
Es pamostos: kur esi tu, kur esi?
Tāls aizkvēli ceļš, pilns rudeņigu
apšu.
Es iešu, meklēšu, bet — nesastapšu.

Selonijas 70 gadu

Studentu korporācija Selonija 24. novembrī atskatās uz 70 sava akadēmiskā mūža gadiem. Īpašu rakstu par korporācijas tapšanu, nozīmi un nopelniem sniegsim mūsu laikraksta nākamā numurā.

Sestdien, 1950. g. 25. novembrī

Pirmās latviešu paukotāju meistarsacīkstes ASV

11. novembrī, Bostonā, latviešu paukotāji, kuŗi pēdējo piecu gadu laikā pierādījuši savu nelokāmo apņēmību, pulcējās pirmām kopējām sacīkstēm. „Mārtiņa bērni" bija Aina Birnbaume, Visvaldis Bērzs (abi bij. Vircburgas paukotāji) un Zigurds Kaktiņš, representējot Mesečusetas štatu. Gunars un Lauma Krastiņi bija mērojuši ceļu no Konektiketas štata un vecmeistars Aleksis Alstrauts no Ņujorkas štata. Sacīkstēs pirmo reizi debitēja Kaktiņa Bostonas skolas audzēknis Rolands Galiņš. Paukotāji nebija žēlojuši dolarus tālam ceļam, lai varētu, kaut arī mazā pulkā, pārbaudīt savus spēkus.

Pirmo pārsteigumu sagādāja Lauma Krastiņa, kas palikusi ļoti viegla un kuŗa, uzņēmīgā cīņā pārspēja vecāko un vieglo kolēģi šajās sacīkstēs — Ainu Birnbaumi ar 4:3.

Virsēju floretē nepārspēts palika vecmeistars Zigurds Kaktiņš; otro vietu guva Gunars Krastiņš, trešo Aleksis Alstrauts.

Špagas cīņas uzvarēja arī Z. Kaktiņš, 2. v. G. Krastiņš, 3. v. A. Alstrauts. Zobena sacensībās stāvokļis bija daudz neskaidrāks, jo visi trīs galvenie konkurenti bija zaudējuši pa cīņai un, nevēloties pārcīņas, sadalīja vietas pēc saudzēto trāpījumu attiecības — A. Alstrauts (-11), Z. Kaktiņš (-12) un G. Krastiņš (-13). K.

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Latviešu bokseris Alfr. Zvirgzdiņš sacīkstēs Adelaidē izcīnīja Dienvidaustrālijas amatieru meistartitulu boksā vidējā svarā. Mūsu tautietis iedalīts Dienvidaustrālijas pavalsts izlases vienībā sacīkstēm Jaunzēlandē. Dienvidaustrāliešu meistarsacīkstēs nelāva startēt latvietim M. Dagam, piedēvējot viņam profesionālismu.

Trešās Zviedrijas latviešu meistarsacīkstes galda tenisā notiks 9. un 10. decembrī Eskilstunā.

Koneckis un Veide arī tikko sāktajā ledushokeja sezonā cīnīsies Preussen Krefeld vienībā, kas tāpat kā pagājušā gadā ir nopietna meistartituļa kandidāte. Vārtsargs Ansons, kā jau ziņots, savukārt palicis uzticīgs Bad Nauheimai.

Mūsu mīļais tēvs
Jāze
savā 80. dzīvības gadā no Di
Hangelārā pie Bonnas, 1950.

1950. g. 17. novembrī pl. 7
Vanda Stab
Gribēju tālajos laukos vēl
Satumsa nakts...

NEAIZMIRSTIET
iepriecināt svētkos savus draugus ar latviešu grāmatām, tās savlaicīgi iegādājoties
J. KLAVIŅA GRĀMATNĪCA
Västeros, Spantgatan 19 B, Sverige.
Bagātīgs veco un jauno izdevumu klāsts.
1951. g. gada grāmata, sienas un kabatas kalendāri.
Pieprasiet katalogu. (987)

Izlietojiet iespējas
pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu
LATVIJA
PA GAISA PASTU
uz sekojošām zemēm:
uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanādu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzelandi — DM 11,— mēnesī.
LATVIJAS štrais abonements pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā.
Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tiešā apgādā.
LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany.

LATVIJAS
gaisa pasta abonentiem
Austrālijā
Mūsu abonentiem Austrālijā, kas laikrakstu pasūtinājuši pa gaisa pastu, to piegādājam ar mūsu pārstāvja A. Priedīša starpniecību, nosūtot avīzi viņam uz adresi: 22, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W., tālākadresātam.
Pēdējā laikā smagi negaisi vairākkārt aizkavējuši lidmašīnas, reizē ar ko par dažām dienām nokavējušies arī mūsu laikraksta piegāde abonentiem, par ko ļūdzam mūs atvainot.
LCK apgāds LATVIJA

Ingrida Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(26. turpinājums)

„Ja nē, nē; bet vēl ir cita lieta — man vakarā sarunāts aiziet pie daktera — iekert vienu maziņo. Tu arī varētu atkāpt. Būs laikam vēl kādi prātīgi veči."

„Kas tas par dakteri?" Deksnis atjautāja.

„Pauls Skudra, no pilsētas slimnīcas. Goda vīrs un — savu spirta balonu arī šad tad atkorķē. Aizkāpju tur itin bieži."

„Kā pa miglu atceros — varbūt būs arī mani lāpījis. Bet vai es tā varu tur ielauzties?"

„Skaidrs! Un vai tev nav arī kāda meitene, ko paraut līdz?"

„Nav gan," Deksnis purināja galvu. „Nav bijis laika. Bet labāk parunāsim tāpat — viri vien."

„Labi," Gaigals virzījās uz durvīm. „Tad līdz vakaram — pienāc šeit ap pieciem, iesim reizē."

„Ja vien negadīsies kas ārkārtīgs."

„Nedrīkst gadīties!" Gaigals paspieda draugam roku un pazuda ap stūri.

Izšķīries ar Gaigalu, Deksnis domīgs sāka soļot uz Rožu laukumu pusi. Taisnību sakot, viņam nebija nekur jāsteidzas, nekas jākārto, negribējās vienīgi vairs ilgāk strīdīties ar spītīgo dzejnieku. Oma viņam bija nelāga, un viņš jutās lieks un nevajadzīgs visai pasaulei. Deksnis nevarēja iedomāties neko tādu, kas viņu šai brīdī spētu izraut no riebīgā sastinguma. Viņš stāvēja pie tik izšķirīgām krustcelēm, ka visas viņa jūtas bija sarautas pretrunīgā mudžeklī, un nespēja atšķetināties. Iela bija pustukša, un pretim nāca tikai reti gājēji. Ap stūri iznira divi jūrnieki, un, pamanījuši Deksni, nostiepās sveicienam.

„Driz tiem mani vairs nebūs jāsveicina," noskatīdamies pakaļ karaviriem, nodomāja Juris, un viņa soļi kļuva lēnāki un gausāki, neziņā meklējot īsto ceļu.

Izklaidīgi vērodams garāmgājējus, Deksnis pēkšņi sarāvās un ātri apsviedās apkārt. Garām pazibēja it kā pazīstama seja, kaut kur redzēts augums, bet tai pašā brīdī arī aizgājēja paskatījās atpakaļ un viņas soļi drusku sastomījās.

Patiesi, tā taču bija meitene no Biržarājiem, veco saimnieku radiniece, ko viņš nesen bija iesēdinājis Ventspils vilcienā. Kur gan tā varēja gadīties šeit?

Juris ātri piesvieda roku pie cepures, un viņu pārņēma negaidīts silts prieks. Mirkli viņš redzēja Dagnijas skaidrās, pelēkās acis, kas lūkojās viņā ar tīru gaišumu, un tad viņi abi reizē iesmējās samulsuši par savu ziņkārīgo atskatīšanos.

„Es tiešām biju cerējis jūs vēl kādreiz sastapt, bet ka tas notiks tik drīz, un šai pašā vecajā Liepājā — to gan nedomāju!" teica Deksnis un satvēra Dagnijas roku.

„Mūsu kustības telpa ir kļuvusi tik šaura, ka gribot negribot jāsaduras kā ar draugiem, tā ienaidniekiem," Dagnija pasmaidīja.

„Ceru, ka jūs mani neierindosit starp pēdējiem!"

„Nē, nemaz — drīzāk otrādi."

„Tas ir lieliski — tad es jūs vairs tik viegli nelaidīšu vaļā. Uz kuru pusi iedama?"

„Uz nekurieni," Dagnija teica klusu. „Visu, ko gribēju, esmu nokārtojusi un izpētījusi, un nu man nav vairs kurp griezties. Bet iznākumā man ir tik skumīgs prāts, ka varbūt ir tīri labi, ka satieku kādu pazīstamu cilvēku."

„Tāpat kā man — tad mēs esam vienādi," Deksnis nopūtās. „Un mums laikam — neatliks nekas cits, kā mēģināt uzlabot vai arī samaitāt vēl vairāk vienam otra garastāvokli."

Iesmiedamies viņi soļoja brīdi viens otram blakus, līdz Deksnis satvēra Dagnijas elkonu un ievirzīja viņu nākošā šķērsielā, kas nogriezās uz jūras pusi.

„Aiziesim līdz ūdeņiem, lai vējš drusku izpurina prātu," viņš ieminējās, un Dagnija mēmi pamāja ar galvu. Šodien viņai bija vienaldzīgi, uz kuŗu pusi to kāds veda.

Mazliet dzestra rudeniga saule spraucās cauri gandrīz kailajiem kokiem, un nāsīm pielipa sāļš un stiprs jūras gaiss. Tālumā varēja sadzirdēt viļņu skalošanos gar krastmalas moļiem, un pa retam gaisā nozibēja kādas kaijas spārns.

Deksnis juta, cik mierīgs pēkšņi bija kļuvis viņa satraukтais prāts, un šad tad no sāniem viņš paraudzījās Dagnijā. Kailu galvu un vējā atglauztiem gaišajiem matiem viņa šķita kā meitene, kas tikko pārsniegusi pusaudža gadus, bet viņas vingrais, slaidais augums bija reizē spēcīgs un glezns.

„Kad pēdējo reizi jūs redzēju, jūs iekāpāt Tukuma stacijā vilcienā, lai brauktu uz Ventspili," Deksnis lauza klusumu. „Bet nu jūs esat jau citā debesu pusē!"

„Debesu puse ir tā pati," Dagnija drusku pasmaidīja, „un arī pilsēta tik pat drudžaina, sveša un bezcerīga, kā Ventspils."

„Drudžaina? Man liekas, tā ir pamirusi. Šeit pat — mēs neesam sastapuši gandrīz neviena cilvēka parkā."

„Jā, bet paraugāties tikai galvenajās ielās, ostmalā, ēdnīcās — tur ne tikai cilvēki, bet pat namu logi, katras durvis, dārdīgās mašīnas raustās it kā krampjos, bezcerīgā, steidzīgā izmisumā, ķerot dienas un stundas pirms sava gala."

„Varbūt dažam liekas, ka tās mostas uz lielu dzīvību!"

„Nē, tās nav dzīvības zīmes," Dagnija noraidīgi papurināja galvu. „Tas ir atplaukums pirms agonijas. Arī grūti slimnieki isi pirms sava gala pēkšņi kļūst spraigi, jūtas atlabuši un cerību pilni. Un tad nāk ātrs, ass gals."

„Vai jūs paredzat tādus arī šai pilsētai?"

„Nē," Dagnija cieši saknieba lūpas. „Gaŗas, ilgas un briesmīgas mokas — kā mums visiem."

„Dievs pasarg' no jaunas meitenes lūpām dzirdēt tik briesmīgus vārdus!" Deksnis patiesi satrūkās no Dagnijas balss savādās noskaņas un satvēra viņu aiz elkoņa. „Kas jūs tā ir pārvērtis?"

„Arī Biržarājos es nebiju prieciga."

„Jā, tur jūs bijāt skumīga, bet šodien jūs mani biedējat ar savu drūmumu."

„Redziet nu, jums labāk nevajadzēja nākt man līdz — jūsu slikto omu es nekādā ziņā neuzlabošu."

„Nē, taisni otrādi!" Deksnis iesaucās dedzīgi, „varbūt es varēšu palīdzēt jūsu."

„Neticu..." Dagnija papurināja galvu. „Es esmu galīgi gar zemi, jo šodien man izzuda pēdējā cerība, ka atradīšu kādas pēdas no saviem vecākiem. Tā tad..."

„Jūs esat tādēļ šeit, lai kaut ko uzzinātu?"

„Jā, tikai tādēļ es braucu arī uz Ventspili. Bet arī tur es neatradu nekā cita, kā tikai tādu pašu satricinātu pieblīvētu pilsētu un neziņā šaudīgus cilvēkus, kā šeit. Bet nevienā sarakstā, nevienā reģistrī, nekur nekādu ziņu — ne vārda, ne ēnas."

„Un kā Liepājā? Arī neko neatradāt?"

„Nē. Es iebraucu vakar, un esmu gandrīz divas dienas skraidījusi pa visām iespējamām vietām un iestādēm. Biju Tautas Palīdzībā, bēgļu mītnē, slimnīcās, kuģu kantoros, pie paziņām. Un nekur nekā. Nu es vairs neticu."

„Cik skumīgi..." Deksnis teica neveikli, nezinādams īsti, ko lai saka šādā brīdī Dagnijai. „Bet ko jūs pati tagad darīsit? Jums jādomā arī par sevi."

„Es nezinu."

„Būtu laiks doties uz Vāciju, kamēr vēl iet kuģi."

„Nē, to gan nē!" Dagnija vairījās. „Ko es darīšu viena Vācijā? Skriet tikai tādēļ turp, lai laikus kaut kur noglabātu savu kailo dzīvību? Kāda tam nozīme? Ne manis kādam vajaga, ne arī zinu kādu, kādēļ man vajadzētu censties dzīvot un saglabāt sevi."

„Kāda ķeceriga runāšana!" Deksnim gribējās norāt Dagniju kā mazu meiteni. „Jūs nemaz nevarat zināt, kam īsti jūs būsit vajadzīga, un kas jūs vēl sagaida. Tā vien jau ir vērtība, ka jūs esat un elpojat šai Kurzemes stūrī."

„Man liekas, ka es mēģināšu tikt tuvāk frontei — kādā sanitārā punktā vai slimnīcā."

„Vai jūs domājat braukt atpakaļ uz Ventspili?"

(Turpinājums sekos)

Pirmās latviešu paukotāju meistarsacīkstes ASV

11. novembrī, Bostonā, latviešu paukotāji, kuri pēdējo piecu gadu laikā pierādījuši savu nelokāmo apņēmību, pulcējās pirmām kopējām sacīkstēm. „Mājas tēvi" bija Aina Birnbaume, Visvaldis Bergs (abi bij. Vircburgas paukotāji) un Zigurds Kaktiņš, representējot Mesečuzetas štatu. Gunars un Lauma Krastiņi bija mērojuši ceļu no Konektiketas štata un vecmeistars Aleksis Aistrauts no Ņujorkas štata. Sacīkstēs pirmo reizi debitēja Kaktiņa Bostonas skolas audzēknis Rolands Gailītis. Paukotāji nebija žēlojuši dolarus tālam ceļam, lai varētu, kaut arī mazā pulkā, pārbaudīt savus spēkus.

Pirmo pārsteigumu sagādāja Lauma Krastiņa, kas palikusi loti viegla un kustīga, uzņēmīgā cīņā pārspēja vecāko un vienīgo kolēģi šajās sacīkstēs — Ainu Birnbaumi ar 4:3.

Vīriešu floretē nepārspēts palika vecmeistars Zigurds Kaktiņš; otro vietu guva Gunars Krastiņš, trešo Aleksis Aistrauts.

Špagas cīņās uzvarēja arī Z. Kaktiņš, 2. v. G. Krastiņš, 3. v. A. Aistrauts. Zobens sacensībās stāvoklis bija daudz neskaidrāks, jo visi trīs galvenie konkurenti bija zaudējuši pa cīņai un, nevēloties pārcīņas, sadalīja vietas pēc zaudēto trāpījumu attiecības — A. Aistrauts (-11), Z. Kaktiņš (-12) un G. Krastiņš (-13).

K.

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Latviešu bokseris Alfr. Zvirgzdiņš sacīkstēs Adelaidē izcīnīja Dienvidaustrālijas amatieru meistartitulu bokšā vidējā svarā. Mūsu tautietis iedalīts Dienvidaustrālijas pavalsts izlases vienībā sacīkstēm Jaunzēlandē. Dienvidaustrāliešu meistarsacīkstēs neļāva startēt latvietim M. Dagam, piedēvējot viņam profesionālismu.

Trešās Zviedrijas latviešu meistarsacīkstes gaida tenisā notiks 9. un 10. decembrī Eskulstunā.

Koneckis un Veide arī tikko sāktajā ledushokeja sezonā cīnīsies Preussen Krefeld vienībā, kas tāpat kā pagājušā gadā ir nopietna meistartituļa kandidāte. Vārtsargs Ansons, kā jau ziņots, savukārt palicis uzticīgs Bad Nauheimai.

LSK Rīga uzvar „pirmajā finālcīņā"

Stokholmas starpt. basketbola turnīra 4 pirmās kārtās arvien bez zaudējumiem vēl ir Rīgas vienība.

2. kārtas spēlēs LSK Venta zaudēja igauņu izlases vienībai Estonia 47-14 (19-7). Latv. vienībai punktus guva Jānis Teriņš 9, Jēk. Teriņš 2, Grīvainis 2. Turnīra favorīti amerikāņu misionāri pieveica pārliecinoši pag. gada meistaru AC (amerik. studentus), kuŗu sastāvs šogad stipri vājāks 78:26. Otrā līgā sestdien Stokholmas JKS zaudēja misionāru rezerves vienībai 32-23 (22-7), bet nākamajā dienā pieveica igauņu skautus 27-21 (19-11). JKS vienībai punktus guva Ziemelis 12, Lasmanis 11, L. Strunke un Mantinieks 2.

3. kārtā LSK Rīga Stokholmā pieveica BL Basket, bet Upsalā igauņus. Abās spēlēs kopā Rīgai punktus guva: Šmits 44, Janovskis 26, A. Strunke 13, Reneslācis 6, Jūrmala 5, Klaišis un Saulīte 2. Stokholmas LSK II vienība Venta labi turējās pret misionāriem, kam tikai beigās izdevās nodrošināt uzvaru ar 25-20 (12-4) punktiem. Estonia pieveica Dienv. YMCU 42-17. II līgā Latv. YMCA pieveica Djursholmu 40-9. Ziemelis ieguva 22 p., Lasmanis 9, Mantinieks 5, Bubenko 2, L. Strunke 2. Igauņu skauti — Brommas YMCA 35-8.

4. kārtas spēles deva uzvaras visām latviešu vienībām, no kurām iespaidīgāko panāca Rīga, pieveicot pirmā finālspēlē sīksto pretinieku Estonia. Spēles iniciātīvu visu laiku savās rokās turēja latvieši Rīga puslaiku nobeidza savā labā ar 23-8. Otrā puslaikā igauņi rezultātu nedaudz samazināja, bet Rīgas uzvaru tie apdraudēt nevarēja un tā beidza spēli ar 38-25. Rīgai punktus ieguva Šmits 15, Raits 10, Janovskis 7, Jūrmala 4, Klaišis 2.

Progresējošā Ventas vienība pieveica amerik. studentus ar pārliecinošu rezultātu 29-12 (15-4). Ventai punktus ieguva: Grīvainis 10, brāļi Teriņi, Sulcs pa 6, Spīlis 1. Pārējās I 1. spēlēs: Misionāri — Upsalas ig. sk. 54-25; Dienv. YMCA — AC (amer. stud.) 32-25; Upsalas ig. sk. — BL Basket 22-15. II līgā latv. YMCA pieveica labākās zviedru vienības Dienv. YMCAs B vienību 86-13 (42-8), līdz ar to izvirzoties II līgā pirmā vietā. Punktus latv. guva Lasmanis 26, Ziemelis 22, Mantinieks 14, Straubergs 9, Bubenko 8, L. Strunke 5, Laucis 2. Ig. skauti pieveica ugunsdzēsējus 21-19. Pēc 4 spēļu kārtām, kad 18'19. nov. latv. vienības sakarā ar valsts svētkiem brīvas no spēlēm, I līgas punktu tabula sekojoša:

1 Misionāri	4-0	193-71	8 p.
2. Rīga	4-0	196-79	8 p.
3. Estonia	3-1	179-77	6 p.

A. Graudiņš

Pasaules sporta laukumos

Pazīstamais amerikāņu vidējā svara bokseris Rejs Robinsons novembra beigās ieradīsies Eiropā. Viņam paredzētas vairākas cīņas, no tām viena Frankfurtē pret kādu vācu izlases bokseri. Apdāvinātais vācu jaunās paaudzes bokseris Konijs Rukss savukārt dosies uz ASV, kur tam Ņujorkā paredzētas vairākas cīņas.

Lieli futbola entuziasti izrādījušies Antverpenas ielu dzelzceļnieki. Viņi pārtraukuši streiku, lai nogādātu publiku uz Beļģijas un Holandes valstu sacīksti futbolā.

Šveices ledus hokejisti, kas sekmīgi ievadīja savas draudzības spēles Vācijā, tagad divas spēles zaudējuši spēcīgajiem Fisenes ledushokejistiem ar rezultātiem 5:12 un 7:11.

Smagā svara pasaules meistaram bokšā Ēdardam Čarlsam garantēts 100.000 dolaru par revanša cīņu 1951. g. 22. februārī pret bij. pasaules meistaru Džo Valkotu, kas pasaules meistara titulu zaudēja 1949. g. 22. jūnijā.

Anglu toto sabiedrība šinīs dienās izmaksāja kādam londonietim galveno vinnestu 104.417 anglu mārciņas (apm. 1,3 milj. DM). Ar sešu pensu (apm. 30 pf.) iemaksu vinnētājs noteicis pareizi astoņas spēles. Šis toto vinnests uzskatāms par jaunu „pasaules rekordu".

Vācijas vieglatlētiskas savienība par jauniem valsts rekordiem apstiprinājusi 4×1500 m stafetē 16:01,2 min. Sportclub Rot-Weiss Oberhausen, sieviešu piecīņā 423 p. un tāllēkšanā sievietēm 6,21 m E. Brunemanne.

Jaunu pasaules rekordu lōdes grūšanā sievietēm ar 15,02 m sasniegusi padomju atlēte Anna Andrejeva, par 22 cm pārspējot savas tautietes Točenovas līdzšinējo rekordu, kas piedzīvoja tikai 1 gadu ilgu mūžu.

LATVIJAS ārzemēs

PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Birdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. š —/6—; slud. —/1/; —/3; —/3/.

ASV: P. E. Irbe, 661, Brightwater Court, Brooklyn, 38, N. Y.
A. Bilmanis, 800, 6th Street, S. E. Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 661, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
Arv. Lāsis, Rt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
V. Puriņš, 1038, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
J. Upeslejs, 1322, W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
A. Ozoliņš, 1635, N. Orchard Str., Chicago, Ill.
J. Kāpiņš, 669, Tremont St., Boston, Mass.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,— un 1,50; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs A. Šmits, 21, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic.
A. Strazdiņš, 64, St. John Street. Windsor S. 1. Melbourne, Vict.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.
A. Priedītis, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1598, G. P. O Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff. Bl. B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukare, 12 Seventh Ave, Alberton, via Adelaide, S. A.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace. Perth, W. A.
A. Zariņš, Holding Camp Greta. N. S. W.
Dā. Rauduņš, Accomm Centre Holding, via Northam, W. A.
Vilis Egīlte, Migrant Holding Centre C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIlwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.
G. Šteinbergs, 630, St. Kilda Rd., Melbourne, S. C. 6., Vic.
J. Strautiņš, 12, Seventh Ave., Alberton, S. A.
Abonem. š —/1/—, pa gaisa pastu š 1/5/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/6/5.

BELĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs K. Ertens, 137, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 28, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; slud. 7; 26; 22.

BRAZĪLIJĀ: 2. Leimanis, Sao-José dos Campos, L. C. B. Est. de Sao-Paulo.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonem. D. kr. 5,—; slud. 0,90; 5,20; 3,12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off. Gordon Rd., Somerset West C. P., South Africa.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 56, rue Michal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 300; slud. 40; 270; 162.

HOLANDE: A. E. Fariss, Herschelstraat 36, den Haag.
Abonem. H. fl. 3,—; slud. 0,30; 2,10; 1,26.

JAUNZĒLANDE: Vl. Auziņš, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch.
Abonem. š —/7/—, pa gaisa pastu, pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmits 1/3/—, pa gaisa pastu š 1/5/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/6/3.

KANADĀ: I. Batraks, P. O. Box 1066. Sta. C, Toronto 2, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, 1534, King St., W. Toronto, Ont.
R. Drupais, 10155, Waverley St., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 246, Grace St., Toronto. Ont.
Artūrs Ķīvītis, Hurdman's Bridge, Box 184, Ottawa, Ont.
V. Ziedīņš, Latviešu grāmatn. 62, Morse St., Toronto 9, Ont.
Abonem. $ 1.—, pa gaisa pastu 2,—; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
Abonem N. kr. 5,50; slud. 1,65; 3,75; 2,45.

SPĀNIJĀ: Dā. Rimkeits, Gran via 15, Bilbao.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

VENECUĒLĀ: J. Neikurseus, Medicatura Rural, Sanare, E-do Lara.
Abonem. Bs. 3,35, pa gaisa pastu 10,05; slud. 0,60; 3,45; 2,05.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 150802, Prenumerationskonto för Latvija, Box 15070, Stockholm 15.
Abonem. Zv. kr. 6—; slud. 0,60; 4,70; 2,90.

LCK apgāds LATVIJA

Slavēts lai ir Dievs, mūsu Kunga Jēzus Kristus Tēvs, kas savā lielajā žēlastībā mūs ir atdzemdinājis dzīvai cerībai ar Jēzus Kristus augšāmcelšanos no miroņiem, neiznīcīgam, neaptraipītam un nevīstošam mantojumam, kas ir uzglabāts debesīs jums. Pētera 1. vēst., 3. 4.

Mūsu mīļais tēvs

Jāzeps Urdze

savā 80. dzīvības gadā no Dieva aizsaukts mūžībā 1950. g. 12. nov.

Hangelārā pie Bonnas, 1950. g. 12. novembrī. Viņa bērni.

1950. g. 17. novembrī pl. 7.40 traģiskā nāvē mira skolotāja

Vanda Stabausis, dz. Rudovics

Sēro vīrs, māsas, brālis, krustmeita un krustdēli Kanādā, brālis un māsas dzimtenē.

Gribēju tālajos laukos vēl iet,
Satumsa nakts . . .

NEAIZMIRSTIET

iepriecināt svētkos savus draugus ar latviešu grāmatām, tās savlaicīgi iegādājoties

J. KĻAVIŅA GRĀMATNICĀ

Västeros, Spantgatan 19 B, Sverige.

Bagātīgs veco un jauno izdevumu klāsts.
1951. g. gada grāmata, sienas un kabatas kalendāri.

Pieprasiet katalogu. (807)

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA
PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanādu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzelandi — DM 11,— mēnesī.

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu daris prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā.

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany.

Izsakām savu sirsnīgāko pateicību māc. Liepiņa kgam un it visiem, kas piedalījās manas mīļās māsiņas

Almas Valters

izvadīšanā viņas pēdējā gaitā. Tāpat mīļā paldies tām palīdzīgām rokām un mīļām sirdīm, kas bija klāt manam svainim viņa lielajā izmisuma brīdī.

Dziļās skumjās māsa ASV.
(832)

Erik E. Jacobson

„Lieder eines Heimatlosen"

Rigasche Rundschau pēdējā sporta redaktora Erika E. Jakobsona dzejoļu krājums, saturā 122 nopietni un humoristiski satīriski dzejoļi, ievadvārdi un Baltijas vāciešu vēsture kādas ģimenes chronikas veidā. Rīgā bija iecienīti ar pseidonīmu Kajak parakstītie autora fejetoni un dzejoļi. Vācijā krājums gaumīgā ārējā ietērpā maksā DM 3,80.

Egila Kalmes mākslinieciska manuskripta izstrādājums. Pavairojis A. Augstums. Izsūtīšana novembra beigās.

Pasūtinājumi adresējami: E. Jacobson, Westerholz (Post Langballig), Kreis Flensburg. (765)

O. Dīķa grāmatn.ca

(24a) Lübeck, Meesen-Kaserne, Bl. 7,

piedāvā 1951. gadam:

P. Mantnieka apgāda

GADA GRĀMATA

Art. Bērziņa redakcijā

190 lpp. Bagātīgs satura. Vairāk nekā 300 daž. latviešu b-bu un draudžu adreses dažādās zemēs. Cena DM 2.50

R. Krūkļiņa — Latv. apg. GAUJA

Kabatas kalendārs

Iespiests uz ļoti laba papīra, glītā dažādu krāsu sējumā, ar daudzām adresēm. Parocīgs un ērts formāts. Cena DM 1.60

Sienas kalendārs

Ar 13 liela formāta Latvijas skatiem uz ļoti laba papīra. Divkrāsu iespiedums. Cena DM 1.25

Kalendārus izsūta pret iepriekšēju samaksu vai arī pēcmaksā, pieskaitot pasta izdevumus. Uz ārzemēm pret starptautiskiem pasta atbilžu kuponiem. (818)

ATKAL DABŪJAMS

lielākais Latvisko dziesmu krājums

Pie Dzintara jūras

	DM
Pie Dzintara jūras	3.50
J. Jaunsudrabiņa, Baltā grāmata	6.—
E. Virza, Straumēni (ies.)	4.75
M. Tvens, Toms Soers	1.—
Ed. Alainis, Klusas skaņas	—.30
V. Bērtiņa, Praktiskā virtuve	5.50
„ Mājas cepumi	4.30
K. Roze, Latv.-angļ. vārdnīca	9.—
Tēvijas kalendārs 1951. gadam	1.50

Ed. Alainis,

(13b) Memmingerberg, postlagernd. (833)

Sējzemnieka apgāda

Sienas kalendārs

Maksā DM 1.—

Divkrāsainā iespiedumā, dzimtenes skatu ilustrācijas, vārda dienas.

Pieprasīt: Arv. Egīlītis, (24b) Pinneberg, Lettenlager, Bl. 6 — 419.

Uz ārzemēm izsūta pret 4 starpt. pasta kuponiem.

Krājumā: J. Veseļa LATVJU TEIKSMAS — iesietas DM 8.—, un V. Ramona KRUSTI — kopsēj. DM 7.—. (839)

Tu pārstaigā savu tēvu zemi no tālās senatnes līdz Latvijas tagadējām melnajām dienām, iasidams

R. Miķelsona

LATVIJAS VĒSTURI

kas iznākusi piektajā izdevumā LCK apgādā.

Šī grāmata vērtīga ne vien kā mācības līdzeklis trimdas skolēniem un skolotājiem, bet arī ikvienam latvietim, kas mīlē un cieni savas tautas slaveno pagātni.

Grāmatas cena DM 3,50

Pasūtini to apgādam LATVIJA, (14a) Schwabisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, Germany, US Zone, vai arī pie sava grāmatu tirgotāja.

Izsūtām grāmatu komisijā tirgotājiem un pēc pieprasījuma katram pircējam, norādot samaksas veidu.

Pasūtinājumus lūdzam adresēt tieši apgādam.

LCK apgāds LATVIJA.
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany.

Kooperatīva „Daugava" Libekā, Artilerijas nometnē,

LIKVIDĀCIJAS KOMISIJA

uzaicina visas personas un iestādes, kurām būtu kādas prasības pret minēto kooperatīvu, tās pieteikt līdz 1950. gada 20. decembrim.

Laikā nepieteiktās prasības netiks vairs ievērotas.

Libekā, 1950. g. 16. nov.

Kooper. „Daugava" likvidācijas komisija,
(14a) Lübeck, Vorwerkerstr. 102, Haus VI—52, Germany. (837)

ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI

greznoti ar Brīvības pieminekļa un valsts ģērboņa attēliem 8 karātu zelta dobspiedumā:

	DM
Portfeļi, 45×32 cm (bez greznoj.)	120—180
Vēstuļu mapes, 23×17 cm	65
Vēstuļu mapes, 25×22 cm	80
Vēstuļu mapes, 29×25 cm	95
Foto albumi, 28×30 cm	25
Foto albumi, 40×30 cm	45
Kabatas portfeļi, divdaļīgi	22
Kabatas portfeļi, divdaļīgi, ar rāvienu	36
Kabatas portfeļi, trīsdaļīgi	42
Sīknaudas maks-pakaviņš (bez grezn.)	12
Banknošu maks	16
Maks sīknaudai un banknotēm	22
Adrešu grāmatiņas ar alf. un piezīmēm	22
Iniciāļu burti, zeltā vai melnā . . à	2.5

Ar tautisku ornamentāciju speciālā modulācijas ādā:

	DM
Dāmu rokas somas	120—300
Vēstuļu mapes	60
Foto albumi	70
Kabatas portfeļi	60—80

Visus izstrādājumus izsūta no krājuma kā nesaistošus paraugus, arī uz ārvalstīm.

VALDEMĀRS ĶOKS,
60, Percival St., Peterborough, Northants., England. (776)

Ziemsvētku dāvanām!

Ed. Paegles — Abecīte (1,—), Krāja (1,—). Atlikušos (1.50) tautiskiem (mildarbiem vēl dabūjamas.

Adrese: (13b) Traunstein, DP Camp. (836)

Latviešu nometņu grāmatu galdus, kooperatīvus uc. komisionārus lūdzu iesūtīt

A. Kaināja apgāda

notis un naudu

laikr. redakcijai vai uz adresi: 2112, W. Le Moyne, Chicago 22, Ill., U.S.A. (835)

BIRUTU OZOLIŅU no Traunšteinas lūdz rakstīt paziņa Dānijā, Prags Boulevard 71, Kobenhavn S, Danmark. (841)

AUSMU OZOLIŅU lūdz rakstīt A. R., Prags Boulevard 71, Kobenhavn S, Danmark. (841)

MEKLĒJU

Pēteri un Olgu Washul jeb Vašul no Kuldīgas. Beidzamā adrese — Ventspils. Bijuši Eslingenas DP nometnē, — Mrs. John Silling, 614, Lincoln Ave., Los Altos, Calif., U.S.A. (838)

AR ANNAS BRIGADERES PRĒMIJU GODALGOTAIS LATVIEŠU NĀCIONĀLĀS LITERATŪRAS MONUMENTĀLAIS DARBS

ALEKSANDRS ČAKS

MŪŽĪBAS SKARTIE

STRĒLNIEKU EPOPEJA

Abas daļas vienā sējumā (416 lpp.)

Brošē. Kr. 10.50; DM 9.70; D. kr. 13.50; ed 15/—; A. ed 20/6; $ 2.50; Kan. $ 2.50
Iesē. Kr. 13.50; DM 12.20; D. kr. 18.40; ed 20/—; A. ed 25/6; $ 2.90; Kan. $ 2.90

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem jeb tieši apgādam

DAUGAVA
Garvargat. 11, I Stockholm, Sweden (815)

LATVIJAS gaisa pasta abonentiem Austrālijā

Mūsu abonentiem Austrālijā, kas laikrakstu pasūtinājuši pa gaisa pastu, to piegādājam ar mūsu pārstāvja A. Priedīša starpniecību, nosūtot avīzi viņam uz Sidneju, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W., tālāksadalīšanai.

Pēdējā laikā smagi negaisi vairākkārt aizkavējuši lidmašīnas, reizē ar ko par dažām dienām nokavējusies arī mūsu laikraksta piegāde abonentiem, par ko lūdzam mūs atvainot.

LCK apgāds LATVIJA

LATVIJA

Nr. 91 (435) 1950. g. 25. novembrī

Neizlietotus manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota aprakstīta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā izmainīt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VAĻĶĪJA,

pasūtinot individuāli (līdz 1 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kolektīvi (vairāk par 1 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,50 mēn., un ASV pa gaisa pasta DM 6,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

SLUDINĀJUMI VAĻĶĪJA

maksā DM 0,50 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgu 10 iespiedumrindu slud. DM 5,—; vienreiz. 5 iespiedumr. slud. DM 2,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementa pieteikumus, sludinājumus un tematiskus VĀCIJĀ pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turistēs pārstāvju adresēs iespējam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie Kaserne, US Zone, Germany (līdz. Schw. Gmünd 2139)

Vai Tito nolauž...

(Turpinājums no 1. lpp.)

kās nonākušu otrā pasaules kara tanku iegādi. Beļģijā iepirkts zināms daudzums armijas pistoļu, kas jau no Antverpenes piegādāti Jugoslavijas ostā Rijekā. Sarunas tomēr apgrūtinot Jugoslavijas ārzemju valūtas grūtums. Novembrī gan Tito deklarēja, ka neesot ievadītas nekādas sarunas par ieroču piegādi no ASV un Anglijas, ko arī uzskata par ticamu.

Pašas Jugoslavijas kara rūpniecību rietumu lietpratēji ņemot sevišķi nopietnī. 1. maija parādē Belgradē Tito gan lepojās ar pieciem „mūsu pašu ražotiem" tankiem, bet šķiet, ka vairāk par 20 līdz šim nav ražoti. Tikai ļoti nieciga var būt arī novecojuša padomju tipa izniicinātāju produkcija. Pavisam trūcīgs ir Tito armijas stāvoklis prettanku ieroču ziņā.

Militāras aprindas ASV Tito arvien vairāk uzskata par varbūtēju sabiedroto jaunā karā un, liekas, būtu ar mieru par šiem jautājumiem runāt, bet amerikāņi laikam gan Belgradei nepiedāvās ieročus iekam tā pēc tiem nelūgs.

Kamēr visi iepriekš minētie fakti raksturo pastiprinātu Tito režīma nosliešanos uz rietumiem, Belgrades režīma oficiālais laikraksts Borba 20. novembrī publicēja Tito propagandas šefa Djilasa rakstu, kurā plaisa starp Maskavu un Belgradi nosaukta par nepārkāpjamu un Pad. savienība pirmo reizi kopš konflikta ar kominformu apzīmē par lielāko despotisma sistēmu pasaules vēsturē un agresīva kara gatavotāju. Piezīmējams, ka 39 g. vecais Milovans Djilass ir viens no četriem izcilākajiem Tito „galma" amatviriem. Viņa raksts satur tādus uzbrukumus Maskavai, kādi līdz šim vēl nebija dzirdēti.

Tai pašā laikā Tito arī iekšpolitiski cenšas stiprināt savu režīmu tautā. Šim nolūkam bija domāti pirms kāda laika izdotie dekrēti, kas atcēla visas partijas biedru speciālās priekšrocības apgādes ziņā. Pagājušā nedēļā par šo dekrētu pārkāpšanu 8—15 mēnešu cietuma sodus dabūjuši trīs izcili amatviri ārtirdzniecības ministrijā, kas piedalījušies partijas speciālo veikalu un vasarnīcu „izīrēšanā", pirms jauno dekretu spēkā stāšanās, un nokāvuši 50 ministrijas farmas cūkas. Gaidāmas arī vēl citas līdzīgas prāvas.

Tā Maršala Tito politiskais kurss neatlaidīgi arvien novirzījies uz rietumiem, un, pēc ASV ārlietu ministrijas apziņu, kā arī dažu pazīstamu amerikāņu žurnālistu domām, — uz atpakaļ neatgriešanos. Liecību Tito koķetēšanai ar rietumiem nav trūcis arī slikākās lietās. Te mināmi atzinīgi raksti presē par ASV, Angliju un rietumu „konstruktivām lielvalstīm, komplimenti Trumenam un Ečesonam, kā arī Tito līdzjūtības telegramma pēc atentāta pret ASV prezidentu. Tālāk Tito solījis Grieķijai izdot pilsoņu kara laikā uz Grieķiju atvestus 800 grieķu bērnus, kā arī devis saprast, ka būtu ar mieru izlaist no cietuma notiesāto katoļu archibiskapu Stepinaču, ja tas pārietu uz dzīvi klosterī, arī neatstājot Jugoslaviju. Vēl nozīmīgāka ir maršala deklarācija Borbā, no kuras secināms, ka Tito jaunas agresijas gadījumā Tālos austrumos būtu gatavs pat nosūtīt cīņā Jugoslavijas komūnistiskās armijas vienības. Tāpēc arī daudzi politiski novērotāji rietumos gatavi apgalvot, ka Tito jau uzskatāms par pilnīgi pārgājušu rietumu pusē un visus tiltus aiz sevis nolauzis.

Kā Maskavā dzieđinās Torezu — politiski vai medicīniski?

Frankfurte (K). — Amerikāņu augstais komisārs Meklojs, atbildot padomju virspavēlniekam Austrumvācijā ģen. Čuikovam, noraidījis visus pārmetumus par starpgadījumu ar lidmašīnu, kurā franču komūnistu vadonis Torēzs devās uz Maskavu. Apgalvojums, ka amerikāņu iznīcinātājs uzbrucis padomju lidmašīnai, jo, pretēji starptautiskajiem noteikumiem, krievu lidmašīnas ielidojums amerikāņu joslā nav bijis pieteikts Frankfurtes kontrolstacijai, kādēļ arī nav izsniegta atļauja pārlidot joslu.

Kā zināms, Torēzs Francijā savās aprindās pazīstams kā „krietns francūzis un ists savas tautas dēls". Iespējams, ka viņš Maskavai kļuvis pārāk neērts, un viņa ceļojums uz Pad, savienību „veselošanās nolūkā" nozīmē tikai to pašu, ko savā laikā bulgāru komūnistu vadoņa Dimitrova brauciens uz Maskavu

Kā zināms, patlaban slimo arī itaļu komūnistu vadonis Toļati. Die Welt jautā, vai komūnistiem ārpus Pad. savienības pašreiz nav pienācis laiks būt slimiem, bet Daily Mail īpaši izceļ vācu komūnista Pīka braucienu uz Maskavu — arī „atpūtas nolūkos", kaut 74 g. vecais sirmgalvis jūtas visai spirgts un darba spējīgs.

Kā Anglija sagaidīja Holandes karalieni Juliānu un princi Bernhardu

4000 ROŽU UN 250 GADUS VECI SUDRABA GALDA PIEDERUMI

Londona (K). — Holandes karalienes Julianas un prinča Bernharda viesošanās Londonā izvērtās par visai spožu, svinīgu notikumu, kā to liecina apmeklējuma programma. Valdnieku pāris atstāja Holandi kreiserī, ko līdz Doverai pavadīja Anglijas karaliskās flotes un aviācijas vienības. Viesus sagaidīja Glosteras hercogs, kas dižciltīgos viesus īpašā vilcienā nogādāja līdz Viktorijas stacijai Londonā, kur tos apsveica Anglijas karalis un karaliene ar abām princesēm un citiem karaliskās ģimenes locekļiem. No šejienes viesi ar sagaidītājiem četrās karietēs un septiņos automobiļos, jātnieku miesassardzes eskortēti, devās uz karaļa pili.

Svinībās Bakinghemā karalis Džordžs, uzrunājot dižciltīgos viesus, atcerējās vēsturiskās dienas, kad kara laikā, Holandes okupācijai spītējot, karaliene Juliana baudīja Anglijas viesmīlību. Holandes valdniece atbildes runā īpaši uzsvēra saņemto atbalstu un tradicionālo draudzību abu karaļvalstu starpā. Priekšdarbi svinīgajam banketam bija veikti nedēļām ilgi. Hāgas karaliskās pils šefdekorātors telpu greznošanai bija izvēlējies 4000 skaistākās rožu šķirnes ziedu, kas tika nogādāti Londonā no Holandes, tāpat kā visi gastronomijas mākslas sniegumi, kas visi bija Holandes ražojums, ieskaitot damasta galdautu. Galda piederumi bija 250 gadu vecas sudrablietas, un mielasta sagatavošanā piedalījās 42 kulinārās mākslas lietpratēji.

Trešdienas rītā Holandes valdniece pieņēma apmeklētājus, pēc kam sekoja pilsētas apskate un noslēgumā svinīga dineja pie Londonas lordmēra.

VARŠAVAS KONGRESĀ PACĒLUŠĀS ARĪ PRETKOMŪNISTISKAS BALSIS

Varšava (ag). — Pasaules miera kongresā Varšavā amerikāņu ģenerālprokurora vietnieks Dž. Rogē pārmeta komūnistiem iebrukumu Korejā un Tibetā. Runātājs, kas pieder pasaules miera kustības pastāvīgajai komisijai, apzīmēja komūnistu varas taktiku par aizspriedumu cilvēces atīstībai. Ja komūnistiem Korejā būtu panākumi, tad arī vācu komūnisti sekotu Korejas piemēram.

Rogeo runu biežā pārtraucēja smiekli un starpsaucieni, sevišķi kad viņš deklarēja, ka komūnistu vadītā miera ofensīva cietīs galīgu neveiksmi. Kad starpsaucieni kļuvā pārāk skaļi, kongresa priekšsēde polietē Hodinova-Šurna paziņoja, ka „šajā kongresā katram ir tiesība brīvi runāt".

Kongresā runāja arī franču atompētnieks Kiri, padomju rakstnieki A. Fadejevs un I. Erenburgs, uzaicinot rietumu pasauli „izlīdināt pretrunas starp komūnistisko un kapitālistisko sistēmu ar gara ieročiem".

3.000 kongresa delegātu uzņemšanā degvīns un alus pīdīs straumēm. Pat vakariņas savās novietnēs atgriežoties, kongresa dalībniekus sagaidījušas pudeļu batarijas. Otrdien bija paredzētas kongresa beigas, taču tās nācās vairākkārt atlikt, jo rezolūcijas komisija nebija varējusi vienoties par rezolūciju tekstu.

Trešdaļa Francijas militāra budžeta Indoķīnai

CIŅAS TONKINĀ UZLIESMOJUŠAS NO JAUNA

Saigona (ag). — Cīņu atsākšanās Indoķīnā, kur pēdējās 10 dienās norītēja tikai franču aviācijas uzbrukumi un apbusēja izlūkvienību darbība, tagad beidzies, un pirmdien vietnamieši sākuši uzbrukumu. Atsevišķām komūnistu vienībām izdevies izlauzties caur franču aizstāvēšanās līnijām. UP korespondents ziņo, ka apmēram miljonu lielā katoļticīgo vietnamiešu kolonija Tonkinas deltas dienvidaustrumos iesaistījusi savu armiju deltas aizstāvēšanai pret komūnistiem.

Franču augstais komisārs Hanojā M. Pinjons deklarējis, ka franči aizstāvēs Tonkinas deltu un nedomā atstāt tās galvaspilsētu Hanoju. Pinjons izteicās, ka franču spēki vēl nav pietiekoši stipri, pretofensīvai taču iekārtotas jaunas aizstāvēšanās līnijas, un arī rezervē vēl ir labi apmācītas vienības.

No Indoķīnai nolemtās bumbvežu eskadriļas pirmie trīs amerikāņu bumbvedēji jau izlidojuši uz Saigonu. Tiem sekos arī vēl citu tipu kara lidmašīnas starp tām 40 iznīcinātāju, kuru vadīšanā franču lidotājus apmācīs ASV piloti.

Francijas ministru prezidents, finanču ministrs un 3 bruņošanās ministri vienojušies par 1951. g. militāro budžetu. Tas sabalansēts 720 miljardu franku apmērā, no kā 220 miljardu paredzēti Indoķīnai. 140 miljardus no budžetā paredzētās summas cer reālizēt ar Amerikas kredītiem. Budžets vēl jāapstiprina nacionālsapulcei.

Eiropas padome prasa

vienotu Eiropas aizsardzību ar vācu piedalīšanos, bet federālisti — Eiropas savienotās valstis

Strasburga (ll). — Strasburgā patlaban vienlaicīgi uz apspriedēm sanākušas četras Eiropas mēroga organizācijas — Eiropas padomes padomdošanas sapulce, Eiropas federālistu ūnija, Eiropas savienoto valstu sociālistiskā kustība un ts. Eiropas ricības padome, kas agrāk dēvējās par Eiropas modrības padomi. Trīs pēdējo — privātā rakstura Eiropas organizāciju sanāksmes, kas notiek vienlaicīgi ar oficiālo parlamentāriešu padomi, ietekmējušas visai nelabvēlīgi Eiropas padomes organu darbību.

No līdzšinējām padomdošanas sapulces apspriedēm redzams, ka Strasburgā grūti būs panākt kādus noteiktus un iespaidīgus lēmumus Eiropas federācijas konkrētizēšanai. Izšķirīga loma šeit turpmāk būs atsevišķo zemju valdībām un parlamentiem. Rietumvācijas parlaments, tāpat arī franču nacionālā sapulce izteikusi savu gatavību atbalstīt Eiropas padomes pilnvaru ievērojamu paplašināšanu. Lielbritānijas apakšnams turpretim pilnvaru paplašināšanu noraidījis. No līdzšinējiem padomdošanas sapulces lielākiem panākumiem jāatzīmē otrdienas naktī pēc 4 stundu ilgām debatēm politiskā komisijā pieņemtais lēmums par kopīgas Eiropas aizsardzības sistēmas steidzīgu izveidošanu ar Vācijas piedalīšanos. Lēmums pieņemts ar 8 par un 1 pret balsi 2 balsīm atturoties. Preti balsojis Rietumvācijas sociāldemokratu pārstāvis Dr. Mommers, jo lēmumā nav izteikts Vācijas vienlīdzības princips ar pārējām Eiropas valstīm.

Padomdošanas sapulcē starp daudzu zemju parlamentāriešiem piedalījies arī Itallijas ārlietu ministrs grāfs Sforca. Pēc plašas un pozitīvas runas Sforca deklarēja, ka, par spīti lielām grūtībām, Eiropas padome nozīmē tomēr kļuvusi daudz lielāka nekā priekš viena gada. Ar lielu interesi Strasburgā gaida ierodamies franču ārlietu ministru Šumanu, kas padomdošanas sapulcē deklarēs franču nostāju Vācijas apbruņošanas un Eiropas aizsardzības jautājumā.

Eiropas federālistu ūnijas kongress, kurā piedalījās 140 delegātu no dažādām Eiropas zemēm, arī ungāru un bulgāru trimdas politiķi, pēc trīs dienu ilgām apspriedēm pieņēma rezolūciju, kurā prasa īstenot Eiropas savienotās valstis. Rezolūcijā prasīta Eiropas pakta parakstīšana un kopīgas Eiropas valdības, kopīga parlamenta un augstākās tiesas izveidošana. Nekavējoties jāizstrādā satversme, kurā noteiktas atsevišķo valstu ārpolitiskās, aizsardzības un saimnieciskās kompetences.

Eiropas savienoto valstu sociālistu kustības kongress pieņēmis līdzīgu programmu. Galvenā atšķirība starp abām rezolūcijām tā, ka federālistu ūnija nenosaka laiku, kad jāizveido Eiropas savienotās valstis, toties sociālisti prasa ūnijas nodibināšanu, neatkarīgi no tā, vai tajā var piedalīties visas Eiropas valstis, vai tikai daļa no tām.

Vācu vēlētāji pret apbruņošanu

Frankfurte (ll). — Vācijas iznākumi Hesenē un Virtembergā Bādenā izraisījuši pārsteigumu ne vien Vācijā, bet tālu aiz tās robežām. No līdzšinējiem 39 ladtaga locekļiem Virtembergā-Bādenē CDU paturējusi tikai 31, SPD 35 (līdzšin. (32), DVP 21 (līdzš. 19), KPD 0! līdzš. 10). Līdzīga aina ir arī Hesenē — CDU 12 (līdzš. 28), SPD 47 (38), FPD 21 (14) un KPD 0 (10). Piedalīšanās vēlēšanās bijusi ievērojami atturīgāka nekā iepriekšējos gados — Virtembergā-Bādenē balsotāju procents pat nesasniedza 60.

Pasaules presē un atklātībā visumā saista vēlēšanu iznākumu ar vācu tautas nostāju pret apbruņošanu. Amerikāņu ārlietu ministrijas pārstāvis paskaidrojis, ka Vašingtona ļoti pārsteigta par sociāldemokratu uzvaru. Iznākumu tomēr nevarot uzskatīt par „nāvējošu triecienu" vācu līdzdalībai Rietumeiropas aizsardzībā. Sociāldemokratu opozicija izzudīšot pati no sevis, tikko rietumi nākšot klajā ar konkrētiem piedāvājumiem Vācijai.

Parīzes prese gandrīz vienbalsīgi pasvītro, ka sociāldemokratu uzvara uzskatāma par opozīciju pret Rietumvācijas apbruņošanu. Angļu strādnieku partijas laikraksts Daily Herald runā par smagu Dr. Ādenauera sakāvi. New York Daily News norāda, ka Pēdējā laikā vispār bijusi nomanāma vāciešu attālināšanās no kopīgas Eiropas aizsardzības domas. „Vācu apatija," raksta laikraksts, „vedama tiešā sakarā ar franču nostāju šajā jautājumā. Mēs esam pārliecināti, ka Savienotās valstis, kā galvenā Rietumeiropas aizsardzības finansētājas, atzīst, ka pienācis laiks Parīzes politiķiem pateikt savu viedokli — vai nu Rietumvācija jāpiesaista kā līdztiesīga sabiedrotā, vai arī ASV vispār atteiksies no sava atbalstīšanas projekta." Arī labi informētais Newsweek ziņo par Vašingtonas pārliecību, ka decembra sākumā beidzot būs panākta arī Francijas piekrišana Vācijas iesaistīšanai Eiropas aizsardzībā.

Kā vāciešu nostāju pret apbruņošanu saviem nolūkiem izmanto komūnisti, tas skaidri redzams no kāda augsta SED funkcionāra paskaidrojuma Austrumvācijas augstākajā komūnisma ideoloģijas skolā: „Visus tos, kas mūsu partijai var kalpot, vienalga kādu pasaules uzskatu tie pārstāvētu, mēs izlietosim par līdzekli mērķa sasniegšanai. Mēs atbalstīsim mācītāju Nīmelleru tik ilgi, kamēr viņš atbalstīs mūsu cīņu par mieru, kaut viņš arī nav komūnists." Toties Vācijas baznīcas konference, tāpat kā lielākā daļa vācu politiķu un laikrakstu, Nīmelleru politiskos uzskatus un viedokļus, kas galvenokārt vērsas pret apbruņojumu, uzskata par nepareiziem.

RIRDANA PADOMJU ANEKDOTI (3)

BĒ!...

Lielās divi puikas, padomju pionieris un amerikāņu „bojs":
„Bet mums ir šokolāde, bē!"
„Mums atkal ir Staļins, ē!"
„Phe, arī mums var būt tāds Staļins!
„Bet tad jums nebūs šokolādes, bē!"

UN karaspēks...

(Turpinājums no 1. lpp.)

tiskajā frontē" un pulcēties partizānu vienībās.

Amerikāņu un dienvidkorejiešu spēku koncentrēšana ziemeļaustrumu stūrī liek domāt, ka šie spēki izdarīs pagrieziena operāciju no austrumiem un rietumiem, lai atgrieztu tās ķīniešu vienības, kas pārgājušas Jalu upi. Ģen. Mekarturs joprojām šķiet ieskatos, ka ķīniešu komūnistu nomierināšanas akcija Lēksaksesā vai arī citur tikai uzmundrinās viņu agresiju. Tādēļ tai preti jāstāda noteikta militāra akcija.

Ģenerāļa Mekartūra pārstāvji pirmdien paziņoja, ka pēc 150 gūstā krituša ķīniešu izteicieniem Ziemeļkorejā pārnākušās ķīniešu vienības nav brīvprātīgas. Tās saņēmušas pavēli doties uz Koreju un padzīt no turienes amerikāņus. Noskaidrots, ka Korejā atsūtītās 38. armijas sastāvā ir 3 divīzijas ar 9—10.000 vīru katrā. Pie Korejas robežu pāriešanas ķīniešu karaviriem uzdots iznīcināt savus dokumentus un vēstules, kā arī aizliegts runāt ķīniski. Sagūstītie izsakās, ka Ķīnas pilsoņu karā tiem bijis daudz vieglāk cīnīties, nekā tagad pret moderno UN armiju. Ķīniešu karaviru morāli sevišķi sagrāvusi artilerijas un aviācijas iedarbība.

Ir ziņas, ka Pekingā notikusi slepena konference, kurā piedalījušies Ziemeļkorejas un ķīniešu komūnistu pārstāvji, kā arī krievu padomnieki. Šai konferencē nolemts atturēties no izšķirējām kaujām, bet aprobežoties ar aizstāvēšanās cīņām, ievelkot pretinieku ziemas karā.

Kvantungas provincē, Mandžūrijā, pie Ķīnas robežām, uzaicināti pieteikties visi ārzemnieki. Tāpat jāpieteic ieroči un radioaparāti.

Sarunas par bufervalsts radīšanu pie Jalu upes nonākušas strupceļā, jo angļi turas pie ieskata, ka bufervalsts ierīkojama 35 km dziļumā no Mandžūrijas robežas tikai Korejas pusē, kam pretojas amerikāņi.

Dienvidkorejas ārlietu ministrs, kas ieradies Vašingtonā, izteicies, ka komūnistiskai Ķīnai Korejas territorijā esot 12 divizijas 70.000 vīru kopskaitā. Attiecībā uz bufervalsts radīšanu viņš katēgoriski uzsvēris, ka Korejas territorija pieder korejiešu tautai, un šī kara nolūks ir atgūt to. Koreja nedotu nevienas pēdas zemes kāda sanitārā kordona ierīkošanai.

DAŽOS VĀRDOS

Amerikāņu kara ministrija apsver plānu par 3,2 milj. vīru lielu apmācītu karaspēka radīšanu 18 mēnešu laikā. Tāpat paredzēts līdz nākošā gada vidum palielināt arī flotes sastāvu.

Gandrīz tūkstoš Vācijas austrumjoslas policistu šogad pārbēguši Rietumberlinē.

Franču zaudējumi otrā pasaules karā pēc valdības statistikas ziņām sasniedz 576.000 vīru.

Kanadiešu karaspēka transportvilciens Kanadā sadūries ar kādu citu vilcienu. Katastrofā nonāvēti 18, bet ievainoti 53 karavīri. Transports bija domāts Korejai.

Starptautisku sacensību izsludinās ziemējumu iegūšanai speciāli izdodamām UN pastmarkām.

Īpatnēju streiku uzsāka 15.000 franču muitnieku, prasot algu paaugstinājumu: viņi gan ieradās darbā, bet savus uzdevumus veica pēc likuma burta. Piemēram, Marseļā muitnieki pārmeklēja kādu apelsīnu kravu, rūpīgi pārbaudot katra atsevišķa augļa kvalitāti. Ja muitnieki tādā garā turpinās, nav paredzams, kad tie uzdevumu paveiks.

Visus skaitļus virs 20 Norvēģijā turpmāk izrunās citādi. Līdz šim norvēģi, līdzīgi vāciešiem, minēja vispirms vieniniekus un tad desmitniekus. Pēc jaunā likuma būs otrādi.

Smagu muguriaukuļa kaiti kādā sanatorijā Cīrichē ārstē bij. britu finanču ministru Kripsu. Ārsti paredz viņa izveseļošanos.

Izceļotāju biroju Bonnā paredz iekārtot Starptautiskā darba organizācija, lai palīdzētu visiem izceļot gribētājiem.

Plūdos un vētrās, kas piemeklēja ASV austrumu un rietumu piekrasti, līdz trešdienas rītam bija gājušas bojā 29 personas, no tām Kalifornijā vien 9 nosalkušas, bet 12 nonāvētas vētrā. Vairāk tūkstoši personu palikušas bez pajumtes.

Par „spiegošanu amerikāņu labā" padomju joslā slēgtā sēdē notiesāti uz nāvi nošaujot pieci vācieši, otram apsūdzētam piespriesti 25 gadi, bet divām sievietēm pa 15 gadi cietuma.

Francija pagaidām nevēlas nosūtīt vēstnieku uz Madridi, izteicās ārlietu ministrs Šūmans, atgādinādams, ka Francija arī atturējās no balsošanas UN, jo nevēlas atzīt Franko režīmu, ne arī uzņemt Spāniju Apvienotās nācijās.

Diviem britu komūnistu vadoņiem, partijas vicepriekšsēdim Datam un sekretāram Pollitam, ASV liegušas iecelošanas vīzu braucienam uz amerikāņu komūnistu partijas kongresu Nujorkā decembrī.

20 amerikāņu tanku drīzumā papildinās Rietumberlīnes garnizonu. Tie būs 45 t Pershing tanki ar 9 cm lielgabaliem.

„Ja komūnisti uzbruks Turcijai, tas nebūs lokāls karš," izteicās ASV ģenerālštāba priekšnieka ģen. Bredlija pārstāvis, lai izkliedinātu Turcijas bažas par kādu Bredlija izteicienu, ka ASV neļaušot lokāliem kariem Tuvajos austrumos atraut tās no galvenās pretkomūnisma cīņas.

8 nāves sodi Mukdenā piespriesti 3000 cilvēku klātienē „ārzemju slepeņiem aģentiem", bet četriem citiem cietuma sods.

300 bezpajumtnieku Romā okupēja vēl nepabeigtu dzīvokļa jaunceltni un pretojās arī policijai. Pēc sadursmes ap 100 personu tomēr palika ēkā. Tā uzcelta Maršala plāna ietvaros, paredzot tajā telpas 100 ģimenēm.

„Es nezinu, kas ar mani notika," paskaidroja daudzi Utrechtas tirgotāji, kad, kāda nezināma bīēša — hipnotiskīja ietekmēti, bija tam izsnieguši privus aizdevumus. Kopumā no cietušajiem nesaņēmis pretošies sveiciena ietekmei.

Par „spiegošanu amerikāņu labā" padomju joslā slēgtā sēdē notiesāti uz nāvi nošaujot pieci vācieši, otram apsūdzētam piespriesti 25 gadi, bet divām sievietēm pa 15 gadi cietuma.

Anonīmā vēstulē beļģu agrākie pretvācu pagrīdnieki piedraud ar nāvi vācu ģenerāļa von Falkenhauzena aizstāvim, jo neapmierināti ar aizstāvja nostāju šai prāvā.

20—23 gradus zem nulles sestdien rādīja termometrs Zviedrijas ziemeļu provincēs.

Tankus, lielgabalus, mašīnpistoles, turboiznīcinātājus un radara ierīces rādīja ņujorkiešiem angļu rotaļlietu fabrikas savā Ziemsvētku skatē uz okeāna kuģa Britannic. Ieroči bija īsti amerikāņu armijas jaunāko modeļu atveidi.

Veselu gadu atompētniecības darbā Padomju savienībai ietaupījis pārbēgušais angļu atomu spiegs Fuks. ASV atomenerģijas komisijas priekšsēdis Dins paskaidrojis, ka Fuks piederot tiem 100 atomzinātniekiem pasaulē, kas praktiski pārzinot visas atombumbas detaļas.

Atombumbu nomešana negarantēšot uzvaru uzbrucējam bruņota konflikta gadījumā arī tad, ja pretiniekam atombumbas vēl neesot, izsakās daži lietpratēji. Sarkano Ķīnu atombumbas varot apdraudēt vēl mazāk nekā Pad. savienību.

94.000 angļu mārciņas (1 milj. DM) laimējuši divi angļu karaviri futbola toto. Prieka vēsti tie saņēmuši kādā Dienvidkorejas ostā.

Brīvu robežpāreju ar īpašām jaunatnes pasēm Eiropas jaunatnei līdz 25 g. vecumam pieprasījis Rietumvācijas finanču ministrs Šefers. Ierosinājumu atbalsta franču augstā komisāra vietnieks Berārs un Bavārijas komisārs prof. Šusters.

Līdz pēckara līmenim ASV paredz kāpināt savu vienību kaujas spējas Eiropā.

20.000 gadu būtu vajadzīgi, lai ar atombumbām iznīcinātu visu zemes lodes virsmu, kaut arī Pad. savienība un ASV šai virzienā vērstu visas savas pūles, — paskaidroja kāds Birminghemas universitātes fizikas lektors. Pusi vai divas trešdaļas no Anglijas salām tomēr būtu iespējams izpostīt ar atombumbām.

Meinus karogus pacēla kādas Eiropas bēgļu imigrācijas nometnes iemītnieki Kaurā, Nusautveisā, protestējot pret pārtikas pasliktināšanu.

ARĪ DIMITROVS PAR AUSTRUMEIROPAS PRETESTĪBAS GRUPU SADARBĪBU

Minchene (ll). — Bulgāru atbrīvošanas komitejas prezidents Dimitrovs, kas no Vašingtonas ieradies Eiropā, pirmdien apspriedās ar vācu SPD priekšsēdi Šūmacheru. Stundu ilgā sarunā abi valstsvīri iztirzāja vācu un bulgāru socialdemokrātu sadarbību un kopīgo cīņu pret boļševismu. Dimitrovs preses pārstāvjiem paskaidroja, ka pēc Balkānu valstu atbrīvošanas nedrīkst atjaunot vecās robežas agrākā veidā. Bulgāru nacionālā komiteja par savu mērķi uzskata iekļaušanos Eiropas federācijā vai vismaz Balkānu federācijā. Pašreizējā visu Austrumeiropas pretestības grupu sadarbība šajā pusē dzelzs priekškaram labi nolīdzinot ceļu Eiropas federācijai.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 22 (129) Nov. 25, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lamberga, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2138. Printer: Remsdruckerei Hartel & Co. Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

Teherānas n... Baltija...

AMERIKĀŅU DEPUTĀTA (...

Jaunievēlētais ASV kongres... kas ir baltiešu labvēlis un bijis ... novembra svētku aktē Ņujorkā ... valdībai ir laiks dot nodrošinājumu ... suverēnajām tiesībām un to tautu brīv... Kremļa tirānai, pilnībā jāatjauno.

Runājot par ASV ārpolitiku, de... Amstrongs nāca ar sensacionālu ... kā izmaiņu: „Kopš pēc Teherānas konferences preses aprindās sāka runāt ka konferencē noslēgts darījums par Baltijas valstīm. Ieinteresētās aprindās uzskats devos uz ārlietu ministr..., kur man paskaidroja, ka Staļins ... stādījis ultimātu: viņam jāsaņem ... slepena garantija, ka viņš var ... turēt Baltijas valstis kā neapstrīdamu Pad. savienības daļu, vai arī ... ļāgs separātu mieru ar savu bijušo ... nozīmīgu partneru Hitleru. Par ... uztraucies, prezidents piekrītis, ... Sav. valstis vismaz neko nedarīs, ... jaukt Kremļa plānus par Baltij... valstīm."

„Tā Teherānā notika vislielāko ... brīvības, taisnības un cilvēcisko ... sību nodošana, kāda jebkad apzīmē...

Vansitarts prasa ik dienas „minūti naida" pret vāciešu režīmu

Londona (ad). — Agrākais brit... ārlietu ministrijas padomnieks lo... Vansitarts kādā sanāksmē Londo... bridināja Angliju sagatavoties ... jam pasaules karam ar ... Rietumvāciešu ... cietušo ... ban rietu... zējais ... stiarts, ir Pad. ... arī nekavēsies sākt karu, tikliīdz ... zis, ka tam pienācis laika: „Ja ... kļūstam aktīvāki, tad mums ... nās, ka iebrukums Rietumvācijā, ... liktu uzlīesmot jaunam pasaules ... ram, iespējams pat jau tagad. ... mānīsim sevi ar domu, ka ... saules karš nav nenovēršams. Situācija ir bīstama. Arvien vairāk ... spēku tiek piesaistīti. Austrumi... bet Rietumeiropu arvien vairāk ... pina no iekšienes." Britu ... bridināja, ka Lielbritānijas ... lā eksistence noteikti ir briesmās ... mudināja uz patriotisma un ... lās pašcieņas atdzīvināšanu, kas ... nībā ir tikai veselā saprāta ... rūpēties par sevis un savu tuvinieku drošību.

Kādā liberāļu kluba sanāksmē ... Vansitarts savukārt izteicās: „Es ... bētu, lai cilvēki apzināti ik ... kaut uz minūti vai 30 sekundēm ... rētu sevi ignumā un dusmās pret ... režīmu, kas 20 miljonu cilvēku ... piespiedu darbos. Es pat gribētu ... dzēt Istu naidu pret ļaudīm, kas ... bildīgi par šiem drausmīgajiem ... ziegumiem." Vansitarts ierosināja ... pilnīgi padzīt komūnistus no publi... BBC, bridinot arī no ligšanas ar ... ieviktem: „Ja mēs tagad gribam ar ... tiem līgt, tad mums būs jāpiedzīvo ... nevis vairs tikai viena valsts, kā ... vā laikā Minchenē. Čechoslovakija, ... bet kaut kas, kas varbūt atbilstu ... desmit padomju satelītvalstīm."

Radīts amerikāņu spēku mugurkauls Eiropā

Frankfurte (ll). — Lai pastiprinātu amerikāņu Eiropas karaspēka trieciena sparu, Vācijā nodibināta 7. amerikāņu armija ar galveno mītni Štutgartē. To apbruņos ar smagākajiem amerikāņu tankiem, un tās kodols būs 1. amerikāņu kājnieku divizijas izlases vienības. Vispār 7. armija izveidosies par nākamo amerikāņu Eiropas vienību mugurkaulu. Arī Berlinē šinīs dienās ieradušās divas jaunas amerikāņu kājnieku vienības.

Angļu ģenerālis Bišops paziņojis, ka līdzšinējās angļu divizijas pastiprināšanai Ziemeļreinā-Vestfālē ierasies viena beļģu divizija. Āchenas apgabalā patlaban būvē divus jaunus militārus lidlaukus. Viena lidlauka ierīkošana prasa vesela ciema pārvietošanu ar 700 iedzīvotājiem.